

Uit de school geklapt

Paulina Jacoba Cohen-de Vries

bron

Paulina Jacoba Cohen-de Vries, *Uit de school geklapt*. W. de Haan, Utrecht 1923

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/cohe020uitd04_01/colofon.php

© 2011 dbnl

Aan m'n moeder

Eerste poging.

‘En kunt u 't nogal schikken bij ons?’ vraagt Verboom aan 't jonge volontairtje, dat sedert eenige dagen haar krachten wijdt aan de school, waar hij reeds een jaar of wat werkzaam is en dat zoo pas met een: ‘Mag ik zoo ver met u den weg uit?’ naast hem is komen loopen.

‘O jawel,’ babbelt Toos Reinders gemoedelijk. ‘k Ben bij juffrouw Stelman in de klas en die is zelf nog zoo jong en vroolijk. En ze gaat zoo leuk met de kinderen om! 'k Heb me nog niets bij haar verveeld.’

‘U bent zeker van de “Kweek?”’ informeert hij verder. ‘Een heel ander leven, he, dan vóór 't examen?’

‘Praat me er niet van, 'k moet er niet meer aan denken!’ Ze kijkt oolijk naar hem op. ‘k Was nooit zoo'n erge studiekop, ziet u. Al die vakken! En dan ieder keer weer een andere repetitie! Nooit was je 's avonds eens klaar. En altijd zat je in de zorg. En nu - zoo'n genot! Alle avonden vrij! En we hebben zoo'n gezellige fietsclub. En vanavond gaan we roeien!’

‘Jongens, ja, dat's een leventje!’ lacht hij. ‘Nee, dan zult u de schooljaren wel niet betreuren. En,’ gaat hij ernstiger voort, ‘staat het vak u wel aan? Lijkt het

werk in school u prettig?’

‘Och,’ zegt ze luchtig, ‘op den duur zal het misschien wel een beetje saai worden, maar voor mij is 't allemaal nog zoo nieuw, moet u denken.’ En dan opeens: ‘k Moet vandaag juist voor 't eerst lesgeven. Juffrouw Stelman vond 't beter, dat 'k eerst de namen van de kinderen zoo'n beetje kende en eens zag, hoe zij 't deed.’

‘En klopt uw hart niet in uw keel?’

Ze proest het uit. ‘t Zal wel losloopen. 'k Heb lezen gekozen, want daar is bij die kleintjes nu h e e l e m a a l niets aan, vindt u wel? Ieder op de beurt een zinnetje; nou jij en nou jij! En dan maar zoo'n beetje door de klas heen en weer drentelen, om te kijken of de anderen wel bijwijzen!’ En zichzelf in de rede vallend: ‘Hebt u soms verstand van 't weer? Zou u denken, dat 't droog blijft? Anders o wee, onze arme roeitocht!’

‘Wat een kind nog!’ denkt hij, als ze voor hem uit de schooldeur binnenwipt. ‘Gelukkig, dat er nog van die zieltjes-zonder-zorg bestaan!’

‘Ziezoo, mag ik ze dan nu maar aan je overlaten?’ zegt Marie Stelman op haar bedaarde manier.

Een beetje aarzelend toch, komt Toos voor de klas staan. En nu ze al die blikken op zich gericht voelt, die veertig paar verwonderde kinderoogen, die schijnen te vragen: ‘Hee, jij? Je bent toch niet “onze” juffrouw?’ nu raakt ze toch even in verwarring. Maar ze houdt zich goed en met een stem, die bijna vast en natuurlijk klinkt, zegt ze, zooals ze 't deze week al zoo vaak gehoord heeft: ‘Leesboekjes op tafel! Boekjes

open op bladzij 7! Bijwijzen bij 't eerste woordje!'

Nog steeds een beetje verbaasd, elkaar van opzij aankijkend, gehoorzamen de kinderen. Hun oogen zoeken hun 'eigen' juffrouw; maar die zit rustig met een stapel schriftjes vóór zich aan het tafeltje, alsof de heele zaak haar verder niet aangaat. Dan zoeken ze hun troost maar bij de 'nieuwe' juffrouw en gedwee blikken ze naar haar op, in afwachting of 't een 'aardig' of een 'naar mensch' zal blijken te zijn.

'Liesje Stap, jij mag beginnen.'

En dadelijk dreunt een eentonig kinderstemmetje door de stilte van 't lokaal: 'daar-gaat-toon-met-zijn-bok.'

'Goed zoo. Ga jij voort, Trui.'

En een ander stemmetje klinkt helder en frisch: 'die-bok-van-toon-heet-kees.'

'Ja. Nu jij, Chris.'

Een minuut of tien gaat het zoo door. Toos voelt zich. Zie je wel, niets geen kunst aan, 't loopt op rolletjes. Af en toe moet een zwakke broeder eens geholpen worden bij z'n beurt, maar de meesten doen 't vrij aardig. En zoo rustig als 't in die klas blijft! Allemaal letten ze op!

Toos, Toos, waar zitten je oogen?

Over de achterste bank wandelt een vlieg heen en weer, die zich ondanks de ijverige pogingen van Dirk Brands nog steeds niet wil laten vangen. Telkens vliegt hij vlak voor z'n grijpende kindervuist omhoog, zweeft snorrend rondom z'n hoofd en daalt dan gelukkig weer op 't zelfde plaatsje neer. 't Is een kostelijk vertier voor Dirk en z'n buurman Koo, maar ze houden 't 'nieuwe mensch' gedurig in de gaten, de slimme rekels! En als

die naar ze kijkt, zitten ze ijverig over hun leesboek gebogen.

.. Kleine Piet heeft een groote vlek op 't tafelblad van z'n bank ontdekt. Nee maar, zoo'n groote zwarte vlek! Hij is er heelemaal van geschrokken en begint er dadelijk uit alle macht aan te poetsen en te vegen. Gaat hij al een beetje weg? Ja hoor, hij is lang zoo zwart niet meer. En vol moed wrijft z'n rood vingertje weer voort. De leesles? Kan een mensch bij zoo'n leelijke vlek ook nog aan z'n leesles denken?

.. In 't hoekje bij 't raam zit Dientje Mei. In haar hoofdje is slechts plaats voor één gedachte: 'Wat zullen ze een oogen opzetten, wat zullen ze jaloersch zijn!' Zou een van de kinderen uit de heele klas ook wel ooit een broek aangehad hebben met zülke lange kanten, als Jans, haar groote zuster, gisteravond uit haar dienst voor haar heeft meegebracht? 'Afleggetjes van de jongejuffrouw' noemde Jans ze en vanochtend heeft ze net zoolang gedwongen, tot ze zoo'n broekje aan mocht trekken. Maar nu is 't de kunst, er op handige wijze de aandacht der andere kinderen op te vestigen, want terecht is Dientje van oordeel, dat haar strooken slechts waarde krijgen, als zij ze kan vertoonen aan anderen, die geen strooken rijk zijn. En zoo heeft ze al wel drie keer haar zakdoekje uit haar onderzak gehaald en het weer opgeborgen en telkens haar rok goed hoog opgeschoven, zoodat de kanten ten volle tot hun recht kwamen, maar die suffert van een Corrie wil nog maar niets zien. Dat 's niet langer uit te houden! En ze stoot haar buurvrouw zachtjes aan: 'Seg Cor, kijk es.'

Zoet smaakt ze, zoet als honing, Cor's onverholen

bewondering. Cor laat er Toon en z'n bok dadelijk voor in den steek en fluistert: 'Hoe kom je der an?'

'Gekrege fan me suster!' is 't waardige antwoord en dan: 'Laat jij je kant an je broek ook es kijke!' Maar Corrie laat zich zoo gauw maar niet vangen en snibt raak terug: 'k Mag mijn broeke met kante nooit na school an fan me moe; moe segt da's sonde.'

En dan hebben we ook nog onze lieve kleine Jozef de Droomer. Al dadelijk na de eerste zinnnetjes is hij heerlijk weggesoed. Waar hij nu van droomt? Van een grooten bok met een bokkewagen? Van een verre reis op zoetjes voortdrijvende wolken? Of van een heele dikke pannekoek met zooveel suiker er op, als hij maar lust?

Zoo smeult en rookt het aan alle hoeken der klas. Maar onverstoord doceert Toos verder, onbewust van eenig gevaar.

Tot opeens Pietjes vinger uitglijpt met een hoog piepend geluidje.

Ja, nu hoort ze toch wat. Ze kijkt op en bemerkt Pietjes onoplettendheid. Nu geen pardon! Flink optreden en den zondaar z'n gerechte straf niet onthouden! Meteen een waarschuwend voorbeeld voor de andere kinderen.

'Halt!' roept ze midden in den zin tegen 't kind, dat aan 't lezen is. En dan luid over de klas: 'Piet Verbeek, ga jij eens voort.'

Op heeterdaad wil ze hem betrappen. Geen ontkennen kan hem dan meer baten.

Ach meisjelief, in één week kun je ook niet alles opmerken, he? Heb je nog niet afgezien, hoe Marie

Stelman bij een dergelijk geval doet? Hoe ze dan stilletjes achter zoo'n kleine dreumes komt staan, en, als dat nog niet helpt, even z'n vinger bij 't juiste woord zet? En hoe 't kind zoo weer aan 't werk gaat, zonder dat de les ook maar één oogenblik onderbroken is?

Doodelijk verschrikt keert Pietje tot de werkelijkheid terug. Voortgaan? Waaraan? Waarmee? Dan ziet hij z'n leesboek en begint het tot hem door te dringen, wat de nieuwe juffrouw, die zoo streng z'n kant uit kijkt, van hem verlangt. Lezen moet hij. Maar welk zinnetje? Waar staat het tooverwoord, dat hem nog van smaad en straf bevrijden kan? En hij werpt een hulpzoekenden blik naar den rechterwijsvinger van z'n buurman.

‘Nee, niet afkijken!’ klinkt streng de stem van Toos. 't Recht moet z'n loop hebben. Verbeeld je eens, dat hij nog net 't juiste woord vond!

Dan besluit Pietje in z'n wanhoop, den sprong in 't ongewisse maar te wagen. En met kloppend hartje begint hij: ‘wat - doet - toon.....’

‘Zie je wel?’ valt ze hem triomfantelijk in de rede. ‘Je weet je beurt niet, je hebt zitten spelen, je bent een stoute, luie jongen. Om twaalf uur moet je maar eens zitten blijven, dan mag je mij de heele les eens voorlezen’.

Als een steen valt deze veel te zware straf op Pietjes onschuldig zieltje. Schoolblijven! Nog nooit is hem die schande overkomen!

‘Er zat zoo'n groote vlek op m'n bank!’ snikt hij.

‘Die zat je niets in den weg. Vanmiddag voor schooltijd had je 'm mogen afvegen. En schei nu maar uit met dat huilen, want we moeten verder lezen.’

Verder lezen, ja, mooi gezegd! Gedurende dit conflict heeft noodzakelijkerwijs het heele bedrijf stop gestaan. En nu weet een ieder, dat niets zoo desorganiseerend op een bedrijf werkt, als het stop te zetten. Terwijl de juffrouw zich zoo uitsluitend met Pietje onderhield, hebben de Corrie's en Dientjes ongestoord hun conversatie kunnen voortzetten, hebben de kleine Josefs rustig verder gedroomd en zijn de Dirken en Koo's geheel in hun diverse spelletjes verdiept geraakt. Op een stuk of wat levenlooze Brave-Hendrikjes na, is er geen kind, dat nog met z'n gedachten bij toon en z'n bok gebleven is. De tact van een ervaren herder is hier noodig, om al die verstrooide schapen weer in 't rechte spoor te leiden. En Toos? Och, arme Toos!

Ze ziet wel, dat de kinderen niet meer zoo netjes zitten, ze hoort wel, dat 't niet meer zoo stil in de klas is, maar de ernst van 't gevaar beseft ze nog in 't minst niet en met een 'Kom kinderen, nu allemaal weer opgelet!' meent ze, 't weer gewonnen te hebben.

'Toe maar, wie was ook weer aan de beurt? Jij he Mientje? Ga dan maar verder.'

Maar Mientje heeft intusschen ontdekt, dat er achter in het boekje zoo'n prachtig plaatje staat met zoo'n mooi verhaaltje er bij. Ze is nog zoo handig geweest, haar linkerhand bij de bokkenhistorie te houden en kan nu tenminste met één slag de rechte bladzij terugvinden. Maar welken regel ze lezen moet? Op goed geluk steekt ze maar van wal. Maar daar gaan als op commando de vingers van alle brave Hendrikjes omhoog: 'Nee juffrouw, daar was 't niet!'.

Eigenlijk weet ze 't zelf niet meer, waar ze met de

les gebleven is. En ze geeft zich op genade of ongenade over: ‘Nu Jantje, begin jij dan maar, waar 't w e l is.’ En vergeet heelemaal, dat ze Mientje onbestraft laat voor 't zelfde vergrijp, waar Pietje zoo zwaar voor boeten moet.

Jantje begint. Maar weer gaan er vingers omhoog; de kleine schriftgeleerden blijken 't oneens te zijn. Zelfs de braafste Hendrik kan zich wel eens een regeltje vergissen, niet waar? Ze weet er geen anderen weg op, dan den knoop eenvoudig door te hakken: ‘Weet je wat Jantje, dan beginnen we maar onder 't plaatje. Kinderen, allemaal bijwijzen!’

De oplettendheid is er echter gedurende dit tweede intermezzo niet grooter op geworden. 't Geschuifel, geroes en gebabbel is nu zoo toegenomen, dat ons Jantje zich niet eens meer verstaanbaar kan maken. Trouwens, dat is ook overbodig, geen kind uit de heele klas luistert er meer.

Nu begint ze toch boos te worden. Zulke stouterts! Ze letten gewoon maar niet op. Zoo kan ze niet verder gaan, dat ziet ze wel in. ‘Hou maar op’, snauwt ze 't verblufte Jantje toe. En ten derden male staat het raderwerk stil.

Haar vertoornde blik glijdt over de klas. Overal ziet ze wanorde en contrabande tegen de schooltucht. ‘Wil jullie wel eens gauw allemaal je mond houden en recht gaan zitten?’ roept ze luid.

Haar stem gaat verloren, als die eens roependen in de woestijn. De kinderen amuseeren zich best, de meeste zijn school en juffrouw totaal vergeten.

Wat nu? Dan maar individueel ingrijpen.

‘Chris en Henk! Berg dadelijk die knikkers weg! Als ik ze weer zie, gaan ze de prullemand in. - Jetje ga recht zitten. Toe dan, hoor je me niet?’

En als Jetje nog geen al te groote haast maakt, omdat ze nog niet alle prentjes op de sponsoedoos van haar ‘achterbuurvrouw’ bekeken heeft, loopt ze driftig op haar toe en trekt haar met een ruk recht. ‘Stoute meid, ik zal je naam voor straf op 't bord schrijven.’

Zoo loopt ze door de rijen, kijkend en straf uitdeelend. Maar voor iederen zondaar, dien ze bestraft, duiken er drie nieuwe op. 't Is alsof ze emmertjes water in een brandend huis draagt. Hoog laaien de vlammen op. Hulpeloos staat ze er bij, onmachtig om den brand te blussen.

Nog één blik werpt ze op de woelige kleine gemeente. Nee, ze weet er geen weg meer mee. Daar klinkt een helle schaterlach boven 't geroezemoes uit: die Trui trekt ook zulke malle gezichten! En - pats! slaat Dirk uit alle macht op z'n bank; nu zal hij 't zoo eens met die vlieg probeeren! Een paar komen nieuwsgierig uit hun bank: waarom hebben die Dirk en Koo zoo'n vreeselijke pret?

't Rumor dreigt tot tumult over te slaan. Roepen, schreeuwen, niets kan haar meer baten. Dan vlucht ze in vertwijfeling voor de klas vandaan; ze geeft het op!

Aan 't kleine tafeltje zit Marie Stelman nog even rustig voorbeelden te schrijven. Ze heeft niets gehoord en niets gezien van wat er in de klas is voorgevallen... tot ze Toos opeens voor zich ziet staan, die

er met moeite uitbrengt: ‘Zeg, wat moet ik nou doen? Ze luisteren niet meer naar me!’

Dan legt ze haar werk neer en staat op. ‘Ja, 't gaat niet zoo best, he? Ik zal ze maar weer van je overnemen,’ zegt ze droog, en gaat dan bedaard voor de klas.

Toos kijkt op haar horloge. Precies twintig minuten is ze bezig geweest! In twintig minuten heeft ze kans gezien, van dit lieve ordelijke klasje zoo'n hopeloozen janboel te maken! Wat schaamt zij zich! Van al haar zelfgevoel, al haar overmoed is niets meer over. Vol ontzag kijkt ze toe, hoe Marie Stelman haar bedorven werk weer in orde gaat brengen. Zal 't haar lukken? Hoe in hemelsnaam zal zij dat aanleggen? Zie haar toch eens voor die klas staan, zoo kalm, alsof er geen koutje aan de lucht is!

‘Handjes vóór!’ klinkt het opeens, niet harder of zachter dan anders.

Zit er tooverklank in die stem? Dadelijk zakt het rumoer; vijf, zes paar handjes worden vooruitgestoken.

‘Op de schouders!’

Nu zijn 't er wel tien. De kinderen schikken recht.

‘Hoog!’

Twintig paar handjes gaan omhoog. Stilte daalt in de klas.

‘Schouders!’

Alles doet mee.

‘Vóór! - Schouders! - Hoog! - Schouders! gaat zij nog even door, dan eindelijk:

“Handjes aan de rand!”

Doodstil zit de klas. Alle oogen zijn op de juffrouw gericht.

‘Wijsvinger bij 't eerste woordje. Rietje van Santen,

jij begint!'.
't Kwartiertje verpoozing schijnt hen opgefrist te hebben. Vol animo zijn ze bij de les. Er heerscht de volmaaktste orde: de klas leest.

Beteuterd staat Toos van uit haar hoekje dit alles aan te zien. 't Is haar, of ze ziet tooveren! Dan verzucht ze, nederig en bescheiden: 'Wat een v r e e s e l i j k moeilijk vak! Hoe ter wereld zal ik d a t ooit leren?'

De les van 't volontairtje.

‘Ja, dat 's goed, neem jij de leesles maar, dan zijn ze ook nog het rustigst,’ zegt de onderwijzeres gewichtig.

Ze is een bleek meisje van achter in de twintig met iets mats in al haar bewegingen, Ze zit nu - 't is voor schooltijd, de kinderen zijn er al haast allemaal - aan 't tafeltje voor de klas en verdeelt den lesrooster met ‘haar’ volontair, een jong, frisch ding, dat van 't voorjaar pas examen gedaan heeft.

‘Ze zijn aan de “sch” toe,’ vervolgt ze, ‘kijk het nog maar even in de handleiding na.’

Op dat oogenblik stuift het Hoofd plotseling de klas binnen. Z'n hoed staat hem achter op 't hoofd en hij houdt een geopend briefje in de hand.

‘Nu weet ik er toch geen weg meer mee,’ barst hij los. ‘Nu Siemens nog, dat 's nummer drie vanmorgen! Hij durft er niet door met de mist, schrijft hij; vannacht is hij weer zoo benauwd geweest.’

De onderwijzeresjes kijken deelnemend. Siemens is de nestor aan school met bijna veertig dienstjaren. Den laatsten tijd verzuimt hij vaak; bronchitis is lastig, als je onderwijzer bent.

‘t Was alles zoo netjes voor elkaar,’ moppert het

Hoofd. ‘Verbeek gaat zoolang in de elfde, want ik verwacht Meyer straks nog wel hier, als hij van den tandarts terug is. En dan wou ik de vijfde en zesde samen nemen. Maar nu zit ik weer met de twaalfde, die kan ik niet met een andere klas combineren. Als Truus - hierbij kijkt hij 't volontairtje aan, dat hij nog sedert de normaallessen bij den naam noemt - nu vanmorgen de kleintjes wil nemen, dan zou ik u willen vragen - dit tegen de onderwijzeres - wat u liever hebt, de vijfde en zesde samen of de twaalfde.’

De bleeke wangen van het meisje vertoonen plotseling twee brandend roode vlekjes. Ze heeft het land, dat haar ‘orde’ verstoord wordt, ze houdt haar klasje met veel inspanning peuterig-precies en vindt 't vreeselijk, dat nu 't volontairtje misschien minder angstvallig op 't schrijven zal letten en dan komen er zulke slordige blaadjes in de boekjes. Maar 't ergste is, en dat wil zij zichzelf 't minste bekennen, dat zij 't niet recht aandurft in een hogere klas, omdat zij den toon niet kan vinden met grotere kinderen.

't Hoofd ziet haar onrust, hij kent haar en zal haar niet dan bij hooge noodzaak uit haar klas halen. Dan kijkt hij naar 't kwieke volontairtje met haar rooie wangen en flinke zwarte kijkers en plotseling vraagt hij:

‘Of zou jij er soms zin in hebben, Truus? 't Is weer eens wat anders, moet je denken, dan altijd die kleintjes. Zou je 't aandurven?’

't Jonge ding kleurt hevig. ‘Durven? Och ja, villen zullen ze me allicht niet.

‘Dan moest je de twaalfde nemen,’ zegt vlug 't Hoofd. ‘Rustige, verstandige kinderen, die vlak voor

hun loffelijk ontslag zitten. En 't is misschien maar om een half uurtje te doen; zoodra Meyer terug is, kom ik je aflossen. Zet ze maar aan 't rekenen.'

En meteen is hij de klas al uit gewipt.

Verbluft kijkt 't volontairtje hem na. Maar dan komt haar zin voor humor opeens boven en ze schiet smakelijk in den lach.

'Daar heeft hij me netjes bij gelapt,' giert ze tegen 't bleeke onderwijzeresje, dat, opgelucht, meelacht. 'Nou, ik zal maar eens naar boven gaan kijken, wat voor bandieten dat zijn. Als ik om twaalf uur niet levend naar beneden kom, dan waarschuw je m'n familie wel.'

En lachend en zuchtend tegelijk klimt ze de trap op.

'Rekenen!' denkt ze, onder 't klimmen. 'Wat zouden die schapen rekenen?' Ze herinnert zich de onmogelijke sommen van de 'nor': 'Een vat, groot zus en zoo loopt leeg door drie kranen....' Ze rilt nog, als ze er aan denkt. Zouden die kinderen ook al zulke gekke opgaven hebben? En moet zij die nu straks gaan uitleggen, net als Sipman, haar ouwe leeraar van de 'nor'?

'k Zal me er wel doorslaan,' troost ze zich dan en wipt de laatste tree op.

De twaalfde klas zit, nog onbewust van de verrassing, die haar wacht, rustig de sommen te maken, die Siemens den vorigen middag na vieren op 't bord heeft geschreven. Verbeek, een lange blonde jongen, die zoolang de elfde heeft, komt af en toe eens van de overzij der gang in de open deur staan, maar noodig is 't niet: de kinderen werken kalm door.

Daar staat plots 't volontairtje voor hem.

'Mag 'k me eens voorstellen, meneer Verbeek? De

nieuwe tijdelijke voor de twaalfde klas!’

‘Goeie hemel,’ schrikt hij, ‘Siemens wéér ziek? En moet u nou....?’

Er klinkt scherpe afkeuring in z'n stem.

Ze haalt met een komisch gebaar de schouders op. ‘De goden hebben 't zoo beschikt.’

‘En wat gaat u nou met ze uitvoeren?’

‘Rekenen,’ zegt ze effen, maar haar oogen lachen.

Hij durft er zich niet verder mee bemoeien. Maar op|eens zeg hij:

‘Als er eentje 't waagt, om te kikken, dan stuurt u hem bij mij, hoor! Ik ben hier vlak aan d' overkant.’ Hij kijkt de klas eens in: ‘Zal ik die lammeling van een Kool maar meteen bij me nemen?’

Gesterkt door zijn steun, voelt ze haar oude brandie weer boven komen.

‘Och, laat hem maar blijven, 'k hou juist zooveel van kool. Is 't een groene, een witte, een boere of een rooie Kool? Of een bloem-Kooltje?’

Hij lacht: ‘k Geloof een halfgare savooie, lekker smaakt hij niet.’

Dan gaat eindelijk de bel, wel vijf minuten te laat. Verbeek gaat naar z'n klas. ‘Dus u weet, waar u me vinden kunt,’ zegt hij nog eens hartelijk.

De twaalfde klas heeft de leien weggeborgen en kijkt nu naar de deur, of ‘meneer’ nog niet binnenkomt. Dan zien ze, hoe 't volontairtje de deur achter zich sluit en voor de klas komt staan. Een schok van verbazing gaat door de rijen, ze kijken elkaar aan met opgetrokken wenkbrauwen en kunnen hun lachen haast niet inhouden.

den. Ze voelen zich, of ze een kind van drie jaar voor zich krijgen, om ‘op ze te passen’. Een der grootste jongens, de baard al in de keel, fluistert schor z'n buurman wat in; die krijgt een kleur en grinnikt.

't Meisje voor de klas ziet of hoort natuurlijk niets van dat alles. ‘Ze moeten maar even van hun verbazing bekomen,’ denkt ze, en zoekt zich ondertusschen een plaatsje uit. Op 't matten stoeltje durft ze niet gaan zitten, dan lijkt ze heelemaal niets, dus wipt ze maar op een punt van 't tafeltje. Zoals ze daar zit in haar gladde jurk, lijkt ze zoo jong, dat de meisjes haar vriendelijk-kameraadschappelijk aankijken. Op de gezichten der jongens ligt goedige spot: dat wordt ‘lollig’ van morgen.

Dan eindelijk begint ze pas te spreken.

‘Kinderen,’ zegt ze en haar heldere, hooge stem trilt toch even door 't holle lokaal, ‘meneer Siemens kan niet komen vandaag, hij is weer ziek. Die arme man kan ook niet tegen dat koude vochtige weer hier in ons land. Hij moest naar een warm zonnig land kunnen gaan.’

‘Indië,’ interrumpeert er een, van de achterste rij. De klas lacht en spot al niet meer, ze zijn ingepalmd door het vertrouwelijke in haar toon, alsof ze tot volwassenen spreekt.

‘Nee, Indië niet,’ antwoordt ze rustig, als in een gewoon gesprek. ‘Maar 't zuiden van Frankrijk bijvoorbeeld, of Italië.’

En in korte woorden schildert ze het Middellandsche-Zee-klimaat. De klas luistert aandachtig, 't is of ze beseffen, dat ondanks 't geringe verschil in jaren, 't jonge

meisje toch verre hun meerdere is in ontwikkeling en intellect.

En zij, ze voelt, dat ze op den goeden weg is, en besluit kalm: 'Ja, daar moest die arme zieke man een poosje kunnen heengaan.' Dan kijkt ze, als toevallig naar de kaart van Europa, die boven 't bord hangt. Ze neemt den langen aanwijfsstok en wijst: 'Kijk, weten jullie, hoe die golf heet? En die plaats?'

't Is gek, 't is of ze gekrompen zijn, die groote lummels van jongens, die langen lijzen van meisjes. Als kleine kinderen gaan ze 'mooi' zitten, roepen ze 'juffrouw, ik!' Zóó graag willen ze 't zeggen, willen ze haar laten hooren, hoe knap ze wel zijn. Ze heeft het met ze gewonnen, nu kan ze verder met ze doen, wat ze wil.

Triomfantelijk, ofschoon uiterlijk even bedaard, voert ze hen aan de punt van haar stok met zich mee. En trotsch op hun kunde noemen ze luid, ieder op de beurt: 'Genua - Adriatische Zee - Constantinopel - Zwarte Zee - Smyrna' - en zoo trekken ze door Klein-Azië en Arabië steeds verder naar het Oosten, tot ze aan den rand der kaart bij Perzië moeten ophouden.

'Ja, Perzië,' herhaalt ze dan, legt den aanwijfsstok neer en wipt weer gezellig op den hoek van het tafeltje; 'daar heb ik juist zoo'n mooi verhaal van gelezen.'

Ze kent de Duizend-en-één-Nacht op haar duimpje, bovendien heeft ze fantasie en een prettigen verteltrant. Het bonte kleurige Oosten rijst op voor de verbeelding der luisterende kinderen. Ze zijn alles om zich heen vergeten, ze voelen zich haast, of ze in de 'bieskoop' zitten. Dat is nog eens wat anders, dan bij meester Siemens, die alleen maar zorg heeft voor 't loffelijk ontslag en

hoe hij z'n vermoeide keel 't beste kan sparen!

En nu begint ze 't oude, maar voor deze kinderen weer gloednieuwe verhaal van den uitvinder van 't schaakspel. Ze voert den verwenden, door weelde omgeven Sjah ten tooneele, wien ten slotte alles verveelt: zijn prachtig paleis, zijn kostbare kleeren en sieraden, de jachtvermaken, edele rossen en tamme kameelen, ja zelfs de bekoorlijke danseresjes, die hem wat afleiding trachten te brengen; en die dan ten einde raad een grooten prijs uitlooft voor dengene, die hem van de verveling genezen en wat tijdverdrijf bezorgen kan. En dan verschijnt de arme derwisj, die eerst nauwelijks door de hovelingen doorgelaten wordt, en leert den vorst de wetten van het schaakspel. Als ze hierover even uitweidt en vertelt van 'de koning' en 'de koningin', 'de kasteelen', 'raadsheeren', 'paarden', klinkt het plots weer onstuimig van de achterste bank:

'Joa, dat he 'k auk gesien! In dat kefaj in de Kalleferstraat, daar sitte altaad fan die meneere met sukke kale koppe en die doene auk sau'n spulletje!'

'Dat 's zeker de half-gare savooie,' denkt ze, en knikt even met de wimpers in zijn richting.

En verder vertelt ze: de Sjah leert het spel en is er opgetogen over. De derwisj moet het steeds weer met hem spelen en het ook aan de hovelingen leeren. En dan vraagt de derwisj verlof, weer te mogen vertrekken... en nu komt de kwestie van de belooning.

De oogen der kinderen schitteren van begeerte. Wat zal hij kiezen? Goud, edelgesteenten, 's vorsten lievelingspaard, een marmeren paleis, het eerste-ministerschap?

En als ze hem dan het bekende antwoord laat geven: ‘Heer, een arme derwisj is met weinig tevreden. Slechts wat voeder voor mijn duiven begeer ik. Geef mij één graankorrel op het eerste vakje van het schaakbord, twee op het tweede, vier op het derde, acht op het vierde en zoo voort, tot alle vier en zestig hokjes gevuld zijn,’ dan gaat er een ‘hè’ van teleurstelling door de klas.

De Perzische vorst uit de oudheid is ook teleurgesteld. ‘Uw wensch is toegestaan,’ zegt hij kortaf. ‘Tuig een jonge, sterke kameel op en laad op zijn rug twee zakken graan!’

Doch de derwisj schudt het hoofd: ‘Vergeving, o Heer, daarmee hebt gij mijn wensch niet vervuld.’

‘Breng twee kameelen, elk met twee zakken graan!’ roept de vorst ongeduldig.

Maar weder schudt de derwisj het hoofd ten teeken, dat het nog niet genoeg is.

‘Brengt er tien!’ brult de vorst verwoed.

Maar ook nu blijkt de derwisj nog onvoldaan. De klas haalt vragend de schouders op, ze begrijpen niet, waar het nu heen moet. En de Perzische vorst haalt er de wijze rekenmeesters bij en laat hen bepalen, hoe groot de belooning van den derwisj moet wezen.

Dan klinkt hun antwoord: ‘O, vorst, gij kunt uw belofte aan den derwisj niet houden. Om hem tevreden te stellen, is er geen graan genoeg in al de voorraadschuren van het gansche, rijke Perzië!’

Met opgetrokken wenkbrauwen kijken ze eerst haar en dan elkaar aan. Duidelijk staat op hun gezichten te lezen: ‘Zeg, maak dat nou een ander wijs!’

‘Geloof jullie 't niet?’ vraagt 't volontairtje. ‘Zullen we 't eens uitrekenen, met elkaar? Kom jij eens voor de klas en schrijf op! Zeg jullie 't hem op de beurt maar voor. Nee, begin maar een eind van de kant, want 't worden groote getallen.’

De klas noemt grif de verdubbelings-getallen; ze zijn er allemaal bij. Als 't in de duizenden gaat lopen, zegt ze: ‘Juist, zoo moet het. En dan tot je 64 getallen onder elkaar hebt, en dan optellen. Willen we eens zien, wie het 't eerst heeft uitgerekend? Krijg je leien dan maar!’

Met een ruk worden de leien voor den dag gehaald en geen tien tellen later zit de heele gemeente te rekenen, als ging 't om hun leven. De griffels krassen, af en toe hoor je 't getik van een, die telt, hoe ver hij al is. Dan krast hij weer verder, zonder op of om te zien; 't is een edele wedstrijd.

Als een minuut of tien later het Hoofd de deur in komt, zit 't volontairtje rustig op de punt van haar tafeltje met de handen om de knieën. De klas aan haar voeten is zoo hard aan 't werk, dat ze hem niet eens schijnen op te merken.

Hij knikt voldaan. ‘Wat doen ze?’ fluistert hij.

‘Rekenen,’ antwoordt ze. ‘k Heb ze 't schaakverhaal verteld en nu berekenen ze het aantal graankorrels.’

't Hoofd lacht tevreden. ‘Ik kwam u aflossen,’ zegt hij dan, ‘maar als u liever....

Ze wacht de rest niet af. Met een wip springt ze van 't tafeltje. ‘Dag, kinderen,’ zegt ze nog, in 't heengaan.

Verwezen kijken ze op, nog midden in hun berekeningen. ‘Dag, juffrouw.’

Wat is dat nu? Loopt ze weg, vóór de uitslag van

hun wedstrijd bekend is? Dat 's jammer.

En juist voordat ze de deur sluit, hoort ze nog net de stem van de achterste bank:
‘He, meneer, mag de juffrau nog niet een bajtje hier blaafe?’

Kindertragedie.

't Is smoorheet. De huizen staan te blakeren in de felle zon, die steekt en brandt, dat 't haast niet uit te houden is. De straten gloeien als ovens. Wie kan, blijft binnen de beschuttende muren van zijn huis en maakt het er zoo donker en koel mogelijk.

Op 't pleintje voor de school heeft de zon vrij spel. 't Gebouw zelf alleen werpt een breede baan schaduw voor zich uit. En als bij instinct hebben de meeste kinderen daar hun toevlucht gezocht. Het zijn er maar enkele, de sterkste zeker en de ergste woestelingen, die net als op andere dagen gillend en joelend over 't heele plein blijven ronddraven, de hoofden tot barstens toe verhit en de drijfmatte kleeren tegen 't lijf geplakt.

Dicht tegen den schoolmuur gedrukt staat een troepje kleine peuters, die alles om zich heen, tot zelfs de ondragelijke hitte, schijnen te vergeten, zoo vol aandacht buigen al de kopjes zich voorover. Dichter en dichter dringen ze op elkaar, de kleintjes kruipen onder de armen der grooteren door, of rekken zich uit op de teenen, om ook toch nog maar iets te kunnen zien, van wat Willy Martens daar uitvoert.

't Kittige vlaskopje in 't midden van 't benauwde kringetje is zich de waardigheid van haar positie ten

volle bewust; met een eigenwijs gezichtje staat ze een klein apothekersfleschje vol drabbig nat heen en weer te schudden, tot er zich boven op het troebele vocht een dik grauwwit schuim verzamelt. En daarbij snatert ze maar door, onder ademlooze stilte van haar auditorium:

‘Zie je wel, hoe lekker 't al wordt? Al heelemaal bruin, he? Maar 't is nog niet eens goed, je moet het nog veel langer blijven schudden, net zoo lang tot 't heelemaal zwart ziet, pikke-zwart! Dan is 't pas fijn, nou hoor!’

Ze sluit de oogen en slikt met een hemelsch gezicht een denkbeeldig slokje door. Dan houdt ze voor aller begeerlijke blikken 't kostelijke vocht omhoog. 't Schuim zakt, de godendrank ziet gorig geel-bruin in ieder geval nog ver van den idealen eindtoestand van ‘pikke-zwart’. Maar dat vermindert de belangstelling niet in 't minst; integendeel: nu blijven ze allen in spanning toekijken, nu moeten ze 't allen met eigen oogen aanschouwen, hoe de kleur steeds donkerder en donkerder zal worden, om dan ten slotte het verrukkelijke pikke-zwart te bereiken.

‘En smaakt 't dan lekker zoet?’ waagt een uit 't groepje te vragen.

‘Nou!’ herhaalt Willy enkel, maar de toon spreekt boekdeelen. Ze is weer aan 't hutselen geslagen en alle oogen en hartjes hutselen mee. 't Is ook te mooi en te wonderlijk!

‘En als je dr maar één slokje van neemt’, orakelt 't vlaskopje verder, ‘dan is meteen je heele dorst over. Daarom mag ik 't altijd maken van moeder, als 't zoo warm is. En nou heb ik 't stilletjes mee naar school

genomen voor vanmiddag onder de les.’

Eén slokje en al je dorst over! En dat, terwijl ieders tong tegen 't gehemelte kleeft! Zoo mogelijk stijgt de tooverdrank nog in de algemeene bewondering. En kleine Doortje, die achter Willy's rug staat en totnogtoe vergeefs getracht heeft, ook eens die wonderflesch te zien te krijgen, kan 't nu niet langer harden en probeert, zich baan te breken.

‘Kind, hang toch niet zoo op me’, snibt Willy vinnig, terwijl ze 't kleine ding van zich afschudt. ‘Jij hoeft er heusch niet bij te blijven, want jij krijgt er toch niks van. 'k Heb laatst van jou balletjes toch ook niks gehad!’

Maar Doortje is ook niet op haar mondje gevallen. ‘Gunst,’ smaalt ze, ‘k mot er niet eens wat van hebben. Morgen breng ik zelf z ó ó 'n groote flesch vol mee.’ En als een beleedigde vorstin keert ze zich om en stapt weg.

De opgetogen stemming in 't kringetje dreigt wat verstoord te raken. Maar gelukkig, daar komt Annie Kok aan. En dadelijk begint 't heele koor: ‘Annie, kom es gauw kijken, Willy heeft dropwater, z ó ó fijn, een heel fleschje vol!’

Frisch en fleurig als een meibloemetje komt Annie aanhuppelen. Ze is ook zoo zielsvergenoegd: voor 't eerst van haar leven heeft ze twee vlechten in 'r haar net als een groot meisje! Ze heeft er al zoo lang om gevraagd, maar 't ging heusch nog niet, heeft moeder telkens gezegd. Maar nu ze vanmorgen zoo heet uit school kwam, heeft moeder het weer eens geprobeerd, en jawel, hoor, eindelijk kon het! De grappige stijve

vlechtjes staan nog heelemaal krom, maar moeder heeft er twee vuurroode lintjes aan gestrikt en Annie vond zich prachtig. En hóé lief ze er uitziet, hoe mooi de gave gewelfde kinderschedel en de fijne lijn van 't zuivere profieltje nu tot hun recht komen, daarvan heeft ze natuurlijk in 't minst geen idee. Maar moeder heeft er zeker haar hart aan opgehaald en Annie heeft even in 't kleine spiegeltje mogen kijken, hoe netjes ze nu wel was. Och zoo'n lief spiegeltje was 't, klein en rond, met een glimmend randje, 'net zilver'! En toen heeft ze net zoo lang gebedeld en gevleid, tot ze 't hebben mocht. En nu zit het in 't zakje van haar onderjurk en met ieder sprongetje voelt ze 't meehuppelen.

Zoodra ze 't kringetje nadert, wordt natuurlijk meteen 't nieuwe kapsel opgemerkt, gekeurd, bekeken en zelfs betast. Maar ze schudt ongeduldig 't ronde kopje: 'Toe, blijf nou af!' Want al haar aandacht heeft ze noodig voor 't geheimzinnige fleschje, waar Willy nog maar steeds mee staat te schudden.

'Dropwater?' vraagt ze, 'waar is dat voor?'

'Nou om te drinken natuurlijk', zegt Willy, al schuddend. 't smaakt net als limonade, alleen nog veel lekkerder.'

't Moet nog een heeleboel donkerder worden', verklaart Daatje, Willy's vriendin. 'Als 't klaar is, moet 't pikke-zwart zien,' voegt ze er plechtig bij.

'En als je 'r één slokje van drinkt, is al je dorst over', eechoot een kleintje haar pas ontvangen wijsheid na.

Annie's belangstelling is ten toppunt gestegen. 'Hoe maak je dat?' vraagt ze vol ontzag.

En Willy, hoewel haar hartje zwelt van trotsch en glorie, leeraart schijnbaar achteloos: ‘Nou, dan vraag je aan je Moe een mooi schoon fleschje. En dan doe je daar een heeleboel drop in en die moet je eerst aan heele kleine stukjes bijten. En dan voorzichtig onder de kraan vol laten loopen. Nou en dan aldoor schudden.’ En ‘t bruine vocht klotst en borrelt weer op en neer.

En dan - rolt opeens uit Annie's mondje ‘t verzoek, dat ze allen op de lippen brandt: ‘la's proeven.’

‘Kind, b e n je?’ schrikt Willy. ‘Ik heb nou toch geen water om ‘t bij te vullen. En ‘t is nog niet klaar ook.’

‘t Zal zóó toch ook al wel lekker zijn,’ houdt Annie vol.

Willy aarzelt. Zal ze ‘t laten proeven? Maar die Annie is zoo'n kat. Als ze nu eens zegt, dat er ‘niks an’ is? ‘t Water ziet nog maar even lichtbruin. Wacht, Daatje, haar ‘vriendin’, die zal haar zeker niet afvallen.

‘Weet je wat?’ zegt ze, ‘Daatje dan. Eén slokje, hoor!’

‘t Fleschje wordt ontkurkt en terwijl Willy zelf ‘t vast blijft houden, zuigt Daatje de Gelukkige er niet zonder moeite een mondjevol uit. Dan wordt ‘t weer met een ruk weggetrokken en nog ééns zoo stevig dichtgekurkt.

Daatje slikt en slikt, alsof ze een liter vocht omlaagwerken moet. Dan antwoordt ze op aller onuitgesproken vraag: ‘Nou, hoor, fijn!’ En daarna met groote verwonderde oogen: ‘En nou is opeens al m'n dorst over.’

Spijtig keert Annie zich om. Daar voelt ze troostend

't mooie spiegeltje tegen haar been bengelen. En met een verheugd gezichtje haalt ze 't voor den dag.

‘Kijk es, heb ik van moe gekregen.’

't Dropwater is vergeten. Alle belangstelling is voor 't blinkende spiegeltje.

‘Gunst wat prachtig! - Mag 'k er ook es in kijken? - Leuk zeg, daar kan je ‘zonnetjes’ mee maken straks. Doe je 't?’

Maar Annie, 't ordelijke zoete kind, 't verklaarde lievelingetje van de juffrouw, schudt 't hoofd. ‘Nee hoor dat durf ik niet.’

‘Geef mij 't zoolang, dan doe ik 't,’ waagt een oolijke dikkert.

‘k Zou je danken. Als ze 't merkt, gaat 't in de prullemand, net als van de week bij Claartje Dorens.’ En liefkoozend wrijft Annie haar rijkdom nog eens op.

Willy houdt zich groot, doet alsof er geen Annie en geen spiegeltje bestaat. Jaloersch op dat kind? Ze zou nog liever.

‘t School is in,’ roept er eentje verschrikt. ‘Kijk, de eene deur is al dicht!’

En allen haasten zich naar binnen.

In 't snikheete benauwde schoollokaal zitten de kinderen suffig voor zich uit te staren. Lezen hebben ze en op ieders plaats ligt een geopend leesboekje. Maar geen vijf uit de geheele klas zijn met hun gedachten bij de les. De onderwijzeres ziet het wel, maar ze weet er geen weg mee. Zoo zijn ze immers altijd, als 't zoo heet is. Trouwens zij zelf is er al net zoo aan toe en heeft alle moeite, den gang er in te houden. Dat eentonig

dreunen van zoo'n kinderstemmetje, wat maakt je dat ook slaperig!

Als de beurt uit is, zoekt ze met zorg een ander kind die naar ze hoopt verder kan gaan. Ze moet vanmiddag wat zuinig wezen met straf geven. Als ze streng wou zijn! Dan ging er om vier uur niet één naar huis.

Annie Kok zit te hangen op haar plaatsje in de tweede bank. Wat heeft ze 't warm! Om te stikken! En wat is 't hier akelig met al die dichte gordijnen! Net een groote vierkante doos. Ze heeft een gevoel alsof ze een rups is, die in een lucifersdoosje zit opgesloten. Wat moet zoo'n beest dat ook naar vinden, denkt ze.

Telkens doet ze opnieuw haar best, om gehoorzaam te wezen en op te letten. Maar ieder keer dwalen haar gedachten toch weer af. En waar ze gedurig aan denken moet? Aan dat verrukkelijke dropwater van Willy. Eén slokje en al je dorst over! 't Idee alleen zou je al opkwikken.

Opeens voelt ze een stomp in haar rug, en voor ze nog om kan kijken, hoort ze Daatje's fluisterstem: 'Steek je hand uit, 'k heb wat voor je.'

Behoedzaam, met kloppend hartje, de oogen strak op de juffrouw gericht, brengt ze haar handje achter den rug en voelt, dat Daatje er een propje papier in duwt. Dan trekt ze 't handje weer in en begint doodvoorzichtig onder de bank 't propje uit elkaar te frommelen.

't Is een brief. Onder duizend angsten, één oog naar de juffrouw, één oog omlaag leest ze: 'Anie, salen wij ruilen, jou spigetje voor mijn flesje? Willy.'

In haar kleine ziel vangt een reuzenstrijd aan. 't Fleschje dropwater lijkt haar nu begeerlijker dan ooit. Maar - ze mag eigenlijk niet ruilen. Moeder houdt er

niet van, noemt 't kwanselen. 'Later heb je altijd spijt,' zegt ze. 'Of dat andere kind heeft spijt. En dan wil een van beiden teruigrillen en dan geeft 't maar gekibbel. Wees liever tevreden, met wat je zelf hebt.' Annie weet dus heel goed, hoe Moeder kijken zal, als ze den eersten middag al haar nieuwe spiegeltje, waar ze zoo blij mee was, verkwanselen gaat. En - ze wil 't zelf niet missen ook. En toch - dat zalige, vurig begeerde dropwater!

Zou Willy 't misschien ook voor wat anders willen ruilen? Maar voor wat? Misschien wel voor haar mooiste fabergriffel. Dat wil ze er wel voor missen. Weet je wat, ze zal 't probeeren. De juffrouw kijkt net een anderen kant op: vlug neemt ze 't griffeltje uit haar laatje. Even bekijkt ze nog 't mooie velletje: wit met gouden sterretjes. Dan rolt ze 't haastig in Willy's briefje. Zelf schrijven durft ze lang niet, dat is goed voor Willy die op de vierde bank zit. Maar zij, op de tweede! 'Willy zal 't zoo ook wel begrijpen', denkt ze, terwijl ze 't rolletje behendig achter haar rug brengt en omhoog houdt, waar 't met een ruk door Daatje wordt aangepakt, die 't verder bezorgt.

En 't blijkt, dat ze Willy's intellect niet te laag heeft geschat, want even later krijgt ze opnieuw een stoot van Daatje, die haar 't lauwwarme, kleverige fleschje in de hand duwt met de gefluisterde boodschap: 'voor 't griffie mag je dr één slokje uitnemen, maar dan teruggeven hoor!'

Snel als de gedachte heeft Annie den schat aangepakt en in haar onderzakje geborgen. Of ze een goeden of een slechten ruil gedaan heeft, ze overweegt het niet. Zelfs kan 't haar niet eens veel schelen, dat ze 't fleschje

weer terug moet geven. Ze weet slechts dit eene, dat ze eindelijk den hevig begeerden godendrank in haar bezit heeft en dien zoo aanstonds zal mogen proeven.

Maar meteen rijst een nieuwe moeilijkheid; waar moet ze dat doen? Hier op haar plaats? Voor geen goud. Haar voorhoofd rimpelt zich. Eén uitweg ziet ze maar en meteen gaat haar vingertje omhoog: ‘Juffrouw, mag ik asjeblijft naar achteren?’

- Goeie hemel, wat zijn die kinderen toch lastig vanmiddag! Aldoor hebben ze wat te zeuren. Nu Annie ook al; dat kind is anders altijd bij de les, maar vanmiddag heeft ze nog niets gedaan dan draaien en spelen. En nu nog bovendien dat gezanik, om naar achtere te mogen, waar ze anders nooit om vraagt. Toe dan maar, kind! Er is toch niets met jullie te beginnen. - En de onderwijzeres knikt met een wrevelig gezicht van ja.

Den koning te rijk trekt Annie de deur van 't kleine, onfrissche hokje achter zich toe. Eindelijk dan toch! Hier is ze vrij en onbespied. Nu kan 't geluk een aanvang nemen. Ze haalt het fleschje voor den dag en schudt het nog eens voorzichtig op en neer, zoodat 't lauwe troebele vocht traag begint te klotsen. Dan, in plotseling begeeren omknellen haar stevige vingertjes de kurk.

Zeg, die Willy heeft 't stevig gesloten, hoor! Rood van inspanning staat ze te rukken en te trekken, te draaien en te wringen, maar - zonder resultaat. 't Bovenste stukje van de kurk kraakt en zwikt, 't onder eind zit zoo vast als een muur. Dat 's toch om helsch te worden! En in wanhoop slaat ze plots haar kleine witte tandjes in de kurk. 't Zàl!

Krak! 't Kurkje is afgebroken. Haar mondje zit vol droge, brokkelige kruimeltjes. Ba, wat een smaak! En 't fleschje blijft hermetisch gesloten. Ze stampvoet van woede; ze mòet 't open hebben, ze wil! Dan 't kurkje maar omlaag geduwd!

Zelfs d a t gaat niet. Tergend klokt de tooverdrank, gloeiend brandt 't fleschje in haar heete handjes, maar geen druppel zal over haar smachtende lipjes komen.

Een oogenblik bekruipt haar de lust, 't verradelijke fleschje tegen de steenen aan scherven te kletsen. Maar nee - laat ze oppassen, dan merkt de juffrouw het. Ze zal 't fleschje tot vier uur bij zich houden en dan met Willy afrekenen. Die m o e t 't open maken, eerlijk is eerlijk, ze heeft er toch haar mooie griffeltje voor gegeven. En vastberaden stapt ze de klas weer binnen.

Pas zit ze op haar plaats, of ze voelt Daatje's stomp weer in haar rug. 'Willy vraagt 't fleschje terug.'

'Nee,' schudt ze, kribbig.

Tien tellen later krijgt ze opnieuw een stomp.

'Willy zegt, dat je 't moet.'

'Nee,' herhaalt ze, schuddend. En dan, even schichtig omkijkend: 'Zeg maar: om vier uur.'

Maar Daatje laat haar geen rust. Even later een nieuwe duw: 'Willy moet 't nu dadelijk hebben.' En als Annie koppig blijft weigeren, klinkt 't dreigend: 'Geef je 't op!.... naar, gemeen kind .... leugenaar.... dief!'

Dat 's te veel voor Annie. Ook is ze doodsbang, dat de juffrouw er bij zal komen. Die kijkt aldoor al zoo! In godsnaam dan maar, ze zal om vier uur met Willy wel verder praten.

Nijdig wordt haar 't fleschje afgegrist. Maar op 't

zelfde oogenblik, dat ze haar handje terugtrekt, kijkt de juffrouw weer.

Nee maar, nu wordt 't toch al te bar! Wat heeft dat kind toch vanmiddag? Zie haar nu weer eens een kleur krijgen, ze voert stellig kattedekwaad uit. En telkens dat gescharrel onder de bank! Nee hoor, daar moet eventjes een eind aan komen. En scherp klinkt de stem van de juffrouw:

‘Annie Kok, kom eens voor de klas.’

Schoorvoetend komt ze de bank uit. Ze weet, dat ze ondeugend geweest is. Toch is ze niet zoo héél ongerust: 't Fleschje is ze immers kwijt! Wat kan haar nog gebeuren?

‘Geef me nu maar eens gauw, waar je den heelen middag mee zit te spelen,’ tracht de juffrouw haar te overrompelen.

Maar zij zet haar eerlijkste gezicht, ‘k Speel niet juffrouw, heusch niet.’ 't Mensch wordt kregel. Zoo'n kind! Dat staat je met open oogen voor te jokken! Ze heeft het toch den heelen tijd al gezien.

‘Haal je zak dan maar uit!’ klinkt 't bits.

Argeloos brengt Annie haar schatten voor den dag: een schoon, nog opgevouwen zakdoekje - en 't blinkende nieuwe spiegeltje.

Maar 't gezicht ervan werkt op de juffrouw als een roode lap op een woedenden stier. Dacht ze 't niet? Weer zoo'n miserabel spiegeltje! Al drie van die lorren heeft ze van de week moeten afnemen. Die kinderen zouden je nog razend maken met hun ‘zonnetjes’. En vol afschuw kijkt ze naar Annie's bank, waarover een smal streepje zon schijnt, dat tusschen de gesloten gordijnen is doorgekropen.

‘Gooi dat ding in de prullemand’, zegt ze nijdig. ‘En om vier uur praat ik wel nader met je.’

Doodelijk verschrikt kijkt 't kind haar aan. ‘Maar 'k h e b er niet mee gespeeld, gerust niet’, komt 't als een noodkreet uit haar saamgeknepen keeltje.

Een lange minachtende blik is 't eenige antwoord. 't Goeie mensch is immers zelf overstuurd door de hitte en geprikkeld door de langdurige onoplettendheid van de heele klas. Hoe zou ze nu nog tegenspraak kunnen velen, zelfs van een van haar lievelingetjes?

Dan begrijpt Annie, dat de goden tegen haar samengespannen hebben en dat ze reddeloos verloren is. Met een kreet van smart laat ze 't noodlottige spiegeltje in de prullemand glijden en onder hartverscheurend snikken valt ze voorover op haar bank neer. Als even zooveel steenen vallen al haar rampen op haar, ze weet niet eens, welke de diepste wonde slaat. Naast 't droevige gemis van haar mooiste fabergriffel en 't beelderige spiegeltje staat de bittere gedachte, wat moeder straks zal zeggen en 't vreeselijke gevoel, dat ze niet langer 't lievelingetje is van ‘de juffrouw’, dat die haar zóó heeft aangekeken en haar niet eens heeft willen gelooven. En Willy en Daatje, die haar hebben uitgescholden voor ‘dief’ en die ze 't nu niet eens kan uitleggen, want ze moet immers schoolblijven vanmiddag! En o ja, nu loopt ze ook haar laatste kans nog mis op een slokje van dat zalige, pikzwarte dropwater!

Nee, 't kan n o o i t meer goed worden; nooit zal ze weer vroolijk kunnen zijn. En radeloos snikt ze 't uit, van weedom en wanhoop!

Vacantiekinderfeest.

Ik had er onrustig van geslapen: herhaaldelijk werd ik opeens klaar wakker. En ieder keer had ik 't met onverminderde kracht hooren ruischen en kletteren tegen de ruiten. En telkens had ik me getroost weer omgedraaid en bij mezelf gedacht: 'Kostelijk, dat het zoo uitregent! Nu krijgen we stellig een pracht dag.'

Maar toen om half zeven m'n wekkertje afratelde - natuurlijk was ik nu juist eerst stevig onder zeil - toen viel m'n eerste blik op een dikke loodgrijze lucht, waar de regen in pijpsteeltjes uit neerplenste. En gelaten trok ik m'n weerbaarste plunje aan, m'n meest waterdichte laarzen, een wintersche fietscape - en dook toen manmoedig onder in de verfrisschende stroom, die op me neerstorte, alsof er boven m'n hoofd emmers water werden uitgegoten.

't Was alles keurig geregeld; zonder de minste moeite bereikte ik de groep, waarbij ik ingedeeld was. En 't was er me toch een gewriemel en gekrioel van menschen en kinderen, kinderen en nog eens kinderen; ('k geloof dat er een stuk of zesduizend meelingen dat jaar). Maar vlaggen in verschillende kleuren en borden met duidelijke letters en cijfers wezen den weg en vormden de steungevende wervels in 't lichaam van de reusachtige slang, die daar al over de Voorburgwal

lag te kronkelen. Bedrijvig liepen de commissie-leden af en aan, namen aflezend en bevelen uitdeelend, wij, gewone leiders, hadden dus niets anders te doen, dan toe te zien, dat die bevelen uitgevoerd werden.

Nadat ik mij aan de reeds aanwezige collega's van m'n groep heb voorgesteld, knoop ik kennis aan met m'n jeugdige feestgenootjes. 't Blijken Haarlemmerdijkertjes, echte armoedzaaiertjes, bleek en flets met groote honger-oogen. En een taaltje, zóó rauw en plat, 't zuiverste Hoog-Haarlemmerdijksche dialect! Maar we verstaan elkaar dadelijk wonderwel.

'We gane toch, he jfrau?' is de eerste vraag, waarmee ze me van alle kanten bestormen. Om dan diep, zalig uit te zuchten: 'Gelukkig, 'k was al sau bang, dat we afgesegd saue worre om de rajge. En wat gajft nau sau'n bajtje rajge, he jfrau?'

Werkelijk, zoo'n 'beetje regen' wat zou 't geven? Langs m'n rug voel ik kille droppels loopen, m'n rok hangt loodzwaar, stijf als een zeil om m'n beenen, m'n voeten zijn ijsklompen, 'k ben in de allerbeste conditie voor een dagje-uit! En 'k durf niet eens kijken naar hun jurkjes als van nat vloeipapier, hun gelapt lorrige schoeisel....

'Bin u sellef auk an een schaul?' informeeren ze belangstellend en 'k moet ze uitleggen, dat met onze eigen kinderen al twee andere onderwijzeressen van onze school meegaan.

'Guns', zeggen ze dan 'en fan ons schaul niet ajntje! Dat benne auk sukke....' 'k Geloof, dat 'k iets versta van 'dauje dienders'. Maar nu vat een scherp sproetenneusje opeens vuur. 's Nietes', snert ze fel, 'juffrau

Kuipers is wàt 'n lief mins, maar as je nau alle dage haufpaan het, dan ken je toch niet sau'n hajle dag maj na buite!

Gedurig komen er nog kinderen bij. Soms help je een zoekend kleintje even terecht: 'Kijk zus, daar bij die blauwe vlag moet je zijn, zie je wel op dat bord: D 7, dat staat toch ook op jou kaartje.' Een warme blik, een blije glans van begrijpen, - weg glipt ze tusschen de menigte. Maar de meesten worden gebracht door Vader of Moeder, zelf even feestelijk gestemd als hun kroost, ja soms komt de halve familie mee - de straat is toch vrij nietwaar en 't mooie weer lokt zeker ook - en al die groote menschen maken 't meeste lawaai.

Een grof dik wijf - als je haar ziet, krijg je al meteen een visioen van mandjes aal of garnalen - heeft haar sprietig dochtertje bij onze groep afgeleverd en posteert zich nu op haar dooie gemak langs de rij. Glimmend van plezier en van nattigheid, staat ze haar spruit maar toe te lachen: 'Bofmesjien, da je bint!' En dan luidruchtig tegen een burgerjuffrouw naast haar: 'Maan het me majster nog naujt 'n hajle dag maj uit genaume'. De vette wangen, de paffige hangbuik, alles schudt mee van de pret.

De burgerjuffrouw lacht witjes mee, om dan weer bezorgd het hoofd te schudden: 't Is toch sonde-nog-an-toe, sulk hondeweer! De schape treffen 't toch maar treurig.' Maar waarom ze haar eigen 'schaap' dan niet liever thuis gehouden heeft? Zou ze misschien niet in staat zijn, het kind zelf een prettig dagje te bezorgen?

Eindelijk! Een scherp fluitje klinkt, overgeseind van

groep naar groep. Met geweldige armzwaaien wordt het teken: afmarsch! doorgegeven. Een elektrische schok rilt door de reuzenslang, trillend deint het gevaarte nog wat heen en weer....

Dan plots: ‘De mesiek’, gilt het jolige vischwiif en ze danst mee langs den weg. ‘Bi jaj al wel deris fan je lajfe mit mesiek na 't spaur gebroch?’

Op de maat van een krijgshaftige ‘marsen à la Turca’ stappen we door de druipenden regen naar 't station. Wie vooraan loopt, krijgt de grootste portie; ik voor mij ben er min of meer ‘betoeterd’ van, maar de kinderen genieten: ‘Ajnig he, sau flak fauran, juffrau, je ken alles haure!’

Als we 't Centraal Station binnenschuifelen, zucht ik van verlichting. Voorloopig zijn we nu tenminste veilig geborgen en onder dak. En 'k voel in 't minst geen haast of onrust, als we telkens en telkens weer moeten wachten: eerst in de vestibule, dan op 't perron, eindelijk en ten laatste in den gereedstaanden trein. Maar ten slotte, als ik de levensgeschiedenis van al m'n tien, twaalf coupé-genootjes en van hun diverse familieleden al zoowat ken en zoetjes-aan 't doel van dezen dag wat begin te vergeten, dan krijgen we plotseling een ruk, dat we door mekaar rollen - en we zijn op weg naar Santpoort.

Natuurlijk vliegen ze dadelijk naar de raampjes; maar helaas, die zijn door den regen beslagen als matglas, al 't vegen en poetsen met hun zakdoekjes is vergeefs.

‘He jfrau, mag 't raampje effies aupe? We komme sau antons langs me aume, en tante Da sau na me uitkaake’.

Op één klomp verdringen ze zich voor 't raampje, om toch vooral geen steen te verzuimen van de lange rij door rook en smook ingevreten ellende-woningen, waar we voorbij stoomen. Opgetogen klinken hun uitroepen: 'Kaak, de Auranjestraat, - de Speredammer, - guns daar gaat de tram - au jfrau kom nau's kaake, in die saastraat daar waun ik - kaak, daar lajt tante uit 't raam, daar driehaug, dàag, dàag! - au seg, daar he je de Haarlemmerpoort, en 't plesoen ken je auk sien.....' Maar als de weiden in 't zicht komen, verflauwt hun belangstelling - trouwens wind en regen slaan hun ook in 't gezicht - en met algemeen goedvinden wordt besloten, 't raampje maar weet te sluiten. Een enkele probeert nog door de verregende ruiten een blik in 't wijde onbekende te slaan, maar de meesten zijn al lang getroost, snoepen uit hun zak en kakelen honderd uit.

Dat snoepen, och dat snoepen! Wat ze niet bij zich hebben aan kleverig suikergoed, zuurtjes, balletjes, drop! Gulhartig wordt mij ook m'n deel ervan aangeboden: 'Naj niet beware, opajte jfrau!' Wel vreeselijk jammer, dat ik vandaag net zoo'n erge kiespijn heb, ja, daar heb ik wel meer last van. Wat me weer groote verhalen brengt van andermans kiespijn en allerlei beproefde middeltjes daartegen.

Als contra-beleefdheid deel ik sterke pepermint uit, die ik vanmorgen nog gauw onderweg heb gekocht. 'Daar word je vanbinnen lekker warm van', zeg ik en, nu, ja, nu willen ze 't wel bekennen, 'k heb auk sukke natte bajne' (voeten bedoelen ze) 'en ik heb 't sau erreg in me laaf!' Arme stakkertjes, ik ziet het

wel, maar wat kan ik er aan doen?

We zijn er: uitstappen jongens! Helaas, nog steeds regen: wel niet meer zoo onbarmhartig als in de vroegte, maar toch nog genoeg, om onze weerlooze schaapjes opnieuw te doorweeken. Doch niet getreurd, - wij zijn toch voor ons plezier uit - en onder vroolijk gezang trekken we op marsch: Piet Hein, de blauwgeruite kiel, 't oude beproefde programma. Een speciaal vacantiekinderfeest-lied blijkt er te bestaan en dan ten slotte, als onze voorraad uitgeput raakt, zet een jolige meester het in - en als uit één mond valt het heele koor hem geestdriftig bij:

‘Me hibbe fedaag 'n faane dag, haalaj, haalau.....’

Nu komen de jongens pas goed op dreef, ze durven zelfs al te beginnen van: ‘et schaul dat is 'n kippehok.....’ 't Is immers zoo onbetaalbaar, te mogen uitgalmen: ‘de haan die staat er faur de klas en slaat de kippetjes op d'r bast’, terwijl de meesters er zelf naast lopen?

Als we een breed boschpad inslaan, moeten de rijen verbroken worden; 't midden is één groote modderplas, langs de kanten tippelen we als ganzen achter elkaar. Maar een verrukkelijke geur van nat eikenloof waait je tegemoet.

‘Ruiken jullie wel, hoe heerlijk?’ vraag ik er een paar.

‘Ja jfrau,’ zeggen ze gedwee, maar zonder geestdrift. Ruiken? Ze ruiken niks. Als er nou een poffertjeskraam gestaan had....

'k Weet niet meer, hoe de uitspanning heet, waar we dien dag ons pied-à-terre hebben, maar 't is een prachtige gelegenheid. Achter 't huis op een reusachtig grasveld is plaats in overvloed voor onze tweehonderd. In 't midden zijn lange schragen opgesteld met banken ter weerszijden. He, als ze hier eens bij een vroolijk zonnetje in de open lucht hadden kunnen tafelen? Maar nu is er een groot grijs zeildoek overheen gespannen, rechtlijnig en somber; 't doet aan een vluchtelingenkamp denken - en als vluchtelingen kruipen we dan ook maar met ons allen onder 't beschermende dak.

‘Allemaal op je plaats blijven zitten,’ klinkt het bevel van den leider van onze groep. ‘Je krijgt ieder een glas melk en twee broodjes, maar wie van z'n plaats loopt, wordt overgeslagen.’ Noodzakelijke maatregel, om er een beetje overzicht over te houden.

En dan begint het maal. We helpen allemaal mee; het personeel brengt de glazen melk, wij loopen af en aan met bakken en nog eens bakken vol broodjes. En dan maar uitdeelen - en vooral niet naar ze kijken!

Wie wel eens volkskinderen heeft zien eten, zal me begrijpen: Wat mij betreft, ik wil eerlijk bekennen, dat ik liever de beesten in Artis voer. De apen lijken er welopgevoed bij, de olifant heeft de manieren van een verfijnd Engelsch lordschap. Dat uit je handen grissen, in brokken scheuren, naar binnen proppen, soms in 't zand laten vallen, aan hun kleeren afvegen en dan maar weer getroost in den mond steken, 't is niet om aan te zien! En dan die onhebbelijke aanmerkingen: ‘Ajakkas, koek, dat lus ik niet - naj jfrau, ik mot gajn kaas op me braud’. Maar je zegt natuurlijk niets, de

stumpers zijn vandaag voor hun plezier uit, op de kostschool zal hun opvoeding later wel voltooid worden.

En dan mogen ze spelen! Vlak bij de uitspanning is een heerlijk terrein: een duinhelling waar ze op en afhollen kunnen, hakhout met smalle paadjes, prachtig voor 'krijgertje' en 'verlost', een ongekende weelde van ruimte en zuivere lucht. En gelukkig is 't nagenoeg droog, zoodat we ze die vreugde ten minste kunnen toestaan.

Hoe ik de onderwijzers benijd, die onvermoeibaar met de kinderen meehollen en -draven, toezicht houden, leiding geven en toch gedurig de vreugde weten op te voeren. Wij onderwijzeressen kunnen al eens mee in de kring staan of 'ophouden' bij 't kruip-door-sluip-door, maar daarbij blijft het ook al. En als ik ook dat moet opgeven, dan weet ik niets beters te doen, dan me op een mooi hoog plekje te posteeren op m'n wijduitgespreide cape en daarmee tevens een rustoord te stichten voor de zwakste zieltjes. En alles wat ik in m'n groote tasch heb meegenomen, komt te pas: m'n naaigarnituurtje, de veiligheidsspelden, 't rolletje verbandgaas en 't boekje met pleister, alles, tot zelfs de knopenhaak. En voor belooning word ik tot schatbewaarster gepromoveerd: een heele galanteriewinkel ligt in m'n schoot en rond om mij heen een bonte verscheidenheid: mantels, hoeden, handtaschjes, bosjes verlepte bloemen.

Eén keer breken we nog op, om in ons 'hotel' limonade te gaan drinken. 'Faan, da's grinnedine,' zegt er een met schitterende oogen. Drinken is toch 'faan' voor kinderen, den heelen tijd zie ik ze zich verdringen om

de pomp. Of ze vandaag nog geen waterschade genoeg geleden hebben!

Dan zoeken we ons speelterrein weer op. Die jongens, wat zijn ze jolig! Veel vrolijker dan de meisjes, en zoo guttig. Ze plukken bloemen en takken en komen dan bij hun 'majster' de namen vragen.

'Mehair, wa's datte, en datte, en datte?'

'Dat 's koekoeksbloem - en dat stinkende gauwe.'

'Stinkende gauwe', daar moeten ze erg om lachen. En als even daarna een auto over den weg tuft, zegt er een oolijk: 'Da's auk een stinkende gauwe' en even later een ander: 'Majster, daar gaat alwajr sau'n gauwe stinkert!'

Tegen vier uur zal de zon 't nog even probeeren, Gouden strepen breken door de opaalkleurige lucht. Ik zit boven op m'n duintop en geniet.

'Mooi is 't hier hé?' waag ik nog eens tegen m'n buurtjes.

'Nau, ajnig om te spajle,' krijg ik ten antwoord en 'nog grauter as 't Haarlemmer-plesoen.' - Of misschien toch bij sommigen op een dag als vandaag iets ontwaakt van liefde en bewondering voor de natuur?

Dan 't diner, h e t traditioneele diner van ieder een balletje gehakt met worteltjes en aardappelen en griesmeelpudding met bessensap toe. 'Maan liefers gajn wortels jfrau, maar wel asteblief een boel sju... ja sau, gajf u me nog maar 'n scheppie'. En 'aarpies' ook graag 'fajl', ze prikken ze op hun vork, doopen ze in de 'sju', likken ze af, slikken ze dan in groote brokken door, gaan met hun vingers (soms zelfs met hun tong) in hun bord .... maar ik geloof toch wel, dat ze smul-

len. Tenminste de meesten, er zijn er ook, die maar een beetje knoeien en roeren door hun eten.

Als ze allen verzadigd zijn, is 't ook zoowat tijd om op te breken. En zingend trekken we door de gouden avondlucht weer naar 't station.

Ik krijg m'n zelfde clubje weer in de coupé. Ze zijn moe en kibbelig, willen allemaal 'an 't raampje' zitten, tellen uit verveling de paarden en koeien, de molens, de torens, ten slotte de telegraafpalen. Ik deel m'n laatste pepermunt rond, dan vraag ik opeens: 'En wat was nu 't prettigst van den heelen dag?'

Daar behoeven ze niet lang over te denken, zonder aarzelen schreeuwen ze door elkaar: 't spajle femiddag, de limmenade, 't spaur, de pudding, 't mesiek... Tot er eentje met een diepe zucht van voldoening zegt: 'alles!' Dan geven ze 't allen vol overtuiging toe: 'Ja, aagelijk alles!'

Als we de Haarlemmerpoort naderen, leven ze op, verdringen zich weer voor de raampjes. 't Was allemaal prachtig, heerlijk - maar hier voelen ze zich toch weer 'thuis'. En buiten 't station hollen ze hun wachtende verwanten tegemoet, om toch maar gauw alles te kunnen vertellen.

Meer dan voldaan kom ik thuis. Niets verlang ik meer, eten noch drinken, zelfs geen conversatie - niets dan het stille donkere hoekje, waar m'n bed staat. En tot in m'n dromen klinkt het nog door:

'Me hibbe fedaag sau'n faane dag...'

Op de onderste sport.

't Is de eerste dag na de Kerstvacantie.

In de holle kille gang staat een clubje druk met elkaar te praten. De voordeur gaat telkens even open, om weer een collega door te laten, die een rondje handjes geeft, allen 'een gelukkig Nieuwjaar' wenscht en dan ook in den kring komt staan.

'Ja, ja, daar beginnen we weer met frissche moed,' zegt er een, en rekt zich eens uit met een onderdrukten geeuw.

'En met frissche lust,' plaagt hem een vroolijk jong ding. 'Man, je weet nog niets eens, wat een geluk je beschoren is: Ik word je buurvrouw dezen cursus. En 'k zeg je vooruit, dat je last van me krijgt, 'k heb elk oogenblik je zakmes noodig, of je lucifers.'

'Zoo, krijg je de kleintjes dit keer? Jij liever dan ik hoor. 'k Zou met m'n handen in 't haar zitten. Wat ga je nu uitvoeren, zoo'n eersten morgen?'

Ze lacht hoog op. 'Denk je, dat ik dat zelf al weet? Zien, dat ik den tijd om krijg tot twaalf uur. Heb je zin, dan mag je me wel een beetje komen helpen.'

Als even later de schooldeur open gezet wordt, schuiven de moeders met de nieuwelingetjes aan de hand 't lokaal binnen.

't Hoofd zit aan het tafeltje, vergelijkt de leerplichtkaarten, controleert de vaccine-bewijzen, 't Onderwijzeresje neemt het levende 'materiaal' in ontvangst, geeft ze voorloopig een plaatsje in de banken en maakt onderwijs bij zichzelf haar opmerkingen. Met vreugde telt ze de frissche knappe kinderen en de bijdehandjes en de 'lieve toetjes', met deernis maar ook met een lichte zucht ziet ze de havelooze en de wurmige tobbertjes aan, die ze toch ook in 't groote gezin moet opnemen en verzorgen naar haar beste krachten.

De kleuters vormen hetzelfde bonte beeld van iedere nieuwe klas. Sommige zijn dadelijk heelemaal thuis en op hun gemak, pakken de meegebrachte sponsoredoos en griffelkoker uit en maken vast kennis met hun nieuwe buurtjes, zonder in 't minst het hooge stemmetje te dempen. Andere zijn zichtbaar onder den indruk van 't overweldigende van de vreemde omgeving, hun wijdgeopende, ronde oogen dwalen vol ontzag door 't groote lokaal, langs de hooge ramen, over de tallooze banken. En natuurlijk ontbreekt ook dit keer het moederskindje niet, dat plotseling, als moeder bij de deur is, een vervaarlijke keel opzet, de bank uitvliegt, zich aan haar rokken vasthijscht en uit alle macht brult: 'Moe-oe-sie, ik wil hier niet blaa-aa-fe, ik gaan weer maj!' waarmede het een stuk of twee, drie andere, wien 't hart ook al zwaar genoeg woog, maar die zich totnogtoe met moeite goed hebben gehouden, hun laatste krachten ontnemt en ook in tranen doet uitbarsten.

Maar eindelijk zijn alle gemoederen bedaard en alle moeders de deur uit, 't Hoofd heeft met z'n paperassen 't lokaal verlaten en 't 'onderwijs' kan een aanvang nemen.

Waarmee ze beginnen zal? Och, de weg wijst zich vanzelf. 't Eerste noodige is, de kinderen in 't warme lokaal van hun dikke mutsen, jassen en doeken te bevrijden. En daar zit al heel wat 'leeren' aan vast. Op tel in rij en gelid de bank uit, op de teenen naar de gang, zelf uitkleeden, 't geschilderde figuurtje van je 'eigen' kapstok onthouden (ik heb een molentje, jij een sterretje, Piet een ringetje) en dan weer zachtjes je 'eigen' plaats in de bank terugvinden, 't Is alles nieuw en vreemd en zoo heel anders dan thuis. Sommigen kijken wel wat benauwd, als ze hun 'aasmuts' en hun Zondagsche jas zóó maar in die gang moeten achterlaten en een enkele kan 't niet laten, voor alle zekerheid nog even nader te informeeren: 'Juffrau, kraage me straks onse klajre werom?' Maar een geruststellende hoofdknik van de juffrouw doet ze besluiten, voor dit keer het er dan maar eens op te wagen.

Ziezoo, ze zitten weer op hun plaats, één nummer van 't programma is afgewerkt. En zoo zonder die propperige winterkleeren lijken ze al veel gewoner, al haast net een echte klas. Ze zitten haar ernstig aan te kijken. En ze acht het oogenblik gekomen voor de 'inaugurale rede'.

'Ja, nu zijn jullie op de groote school en geen kleine kindertjes meer. En nu gaan we een boel prettige dingen leeren: lezen en schrijven en teekenen en....

'Juffrau', klinkt opeens een hoog helder stemmetje dwars over de klas, 'ik ken al wel een huisie tajkene'.

'Ikke auk', 'en ikke een paard', 'en ikke een mannetje', breekt het nu van alle kanten los.

Ze wacht even, of de storm weer gaat liggen, maar

de gesprekken worden onder elkaar voortgezet. Sommige teekenen met een natte vinger op de bank, anderen wijzen hoe het 'huisie' moet met wilde armbewegingen door de lucht. Dan tikt ze even met een stokje op de bank en het tumult zakt.

'Kinderen', zegt ze langzaam en met nadruk, 'we zijn hier met zoo'n boel zie je, en als we nu allemaal door mekaar praten, dan kunnen we elkaar niet verstaan. Daarom mag je op school nooit zóó maar gaan praten. Als je wat zeggen wil, moet je eerst je vinger opsteken, dan vraag ik: "Wat is er?" en dan luisteren we er allemaal naar, dat is veel prettiger.'

'Jüffrau', breekt het weer los uit een ander mondje, maar dan opeens bedenkt ze het pas ontvangen gebod en bedekt het schuldige mondje met beide handjes.

'Toe maar,' moedigt de onderwijzeres aan, 'nu mag je 't zeggen, dan zijn we allemaal eventjes stil.'

En daar begint het kleine ding te snateren, alles in één adem door, dat je er geen speld tusschen kunt steken: 'Het u wel gesien, da 'k me nieuwe boeselaar foor heb? He 'k fan me aupoe gekrajge, wajt u wel? die in de Lange Laasse¹⁾ waunt baufe die bakker. En toe saj se....

'Jüffrau,' valt een blozende kleine kerel, wien 't discours blijkbaar niet interessant genoeg is, om er verder naar te luisteren, haar nu in de rede, 'jüffrau, ik heb nieuwe schoene an, kaak u es!' En hij steekt beide beenen buiten de bank.

'En ik kraag femiddag snirt fan me moeder, met

1) Lange Leidsche dwarsstraat.

kluieties derin,' klinkt het opeens triomfantelijk uit een andere hoek. En nu babbelen en roezen ze weer allen door elkaar, ze zijn 't nieuwe gebod al weer gansch vergeten.

De onderwijzeres laat ze maar even begaan. Dat ze stil moeten zijn op school, dat leeren ze nog wel, denkt ze. 't Voornaamste is vandaag, dat ze zich wat op hun gemak gaan voelen in de vreemde omgeving. Maar opeens ziet ze, dat op de achterste bank twee groote jongens elkaar bij den kop krijgen, en dadelijk is ze er bij.

'Maar jongens, daar schrik ik nu heusch van. Vechten op school! Wist je niet, dat dat n o o i t mag gebeuren?'

'Haj gapt me me griffie af,' verdedigt zich huilend een der vechtersbazen. En de ander grient, dat 't maar 'sau'n klaan stukkie' was en dat hij 't 'nie ajns meer hebbe wil.'

Dan begint ze weer met engelengeduld de wetten van de school te verkondigen: dat ieders eigendomsrecht er geëerbiedigd dient te worden, maar dat niemand zijn eigen rechter mag zijn. 'En als je dan maar even je vinger opsteekt en 't mij zegt, dan zorg ik a l t i j d, dat je het terug krijgt.'

Maar dat vechten en huilen en die berispende toen van de juffrouw maken blijkbaar een hoogst onaangename indruk op een der andere leerlingen, een lief blond meisje. Schril klinkt opeens haar stemmetje door de klas: 'Nou gaan ik maar weer na me moeder toe' en ze staat al naast haar bank.

Bij een stuk of wat vindt dit voorstel onmiddellijk

bijval. 'Ja en ikke auk.' Meerdere voetjes komen in beweging.

En weer gaat 't onderwijzeresje vriendelijk en bedaard uitleggen, dat binnen de schooluren 't gebouw niet zonder noodzaak verlaten mag worden en dat 'moeder nu toch niet thuis is.' 'Maar als je nu zoet gaat zitten, dan komt ze je zoo straks weer halen.' Een der kleuters houdt echter stokstijf vol, dat ze toch heusch naar huis wil, dat moeder altijd thuis is en dat ze wel es even zal gaan kijken. Ook de andere blijven nog onwillig staan, en ze voelt, dat ze vlug moet ingrijpen.

'Jullie hebt nog niet eens gezien, wat ik allemaal voor moois in de kast heb,' begint ze op haar overredendsten toon. 'Kijk eens, wat een prachtige leien! En wat een boel he! Wie wil er wel zoo eentje van mij hebben? Ga dan maar erg zoet op je plaats zitten. En een heele doos griffels heb ik ook. Nu moeten jullie me maar eens laten zien, wat je zoo al teekenen kunt.

De krijgslist is gelukt; vijf minuten later zit de heele gemeente vol vuur te 'teekenen.' 't Is op zichzelf een studie waard, al de verschillende manieren te bestudeeren, waarop de griffel vastgehouden wordt. Er zijn er, die de linkerhand prefereeren, andere hanteeren hem als een boor of beitel en prikken haast door hun lei heen.

Opeens een luid geschrei: een klein meisje betuigt onder een geweldigen tranenvloed: 'Ik ken niet tajkene.' Maar vlug staat 'de juffrouw' naast haar bank en gaat zelf voor haar aan 't teekenen, al wat ze maar wil: een dikke poes bij een schoteltje melk en een lief, klein hondje met een mooi halsbandje om, waar ze vroolijk van schatert: 'Da's net Fannie fan de schajrder baj ons

in de straat,' met wimpers nog nat van de tranen.

Van 't oogenblik dat ze allen even rustig bezig zijn, maakt 't onderwijzeresje nu vlug gebruik, om achter 't geheim van hun namen te komen. Ze leest de officieele lijst op en laat telkens 't genoemde kind de vinger opsteken.

'Lambertine Petronella! - En wat zegt moeder, als ze je roept? Nellie? dat is een mooie naam, dat kan ik makkelijk onthouden.

'Johannes Jacobus....! Zal ik eens raden, wat moeder tegen je zegt? Jopie!' 'n Stugge hoofdknik. 'Jaap!' 't Kortgeknipte bolletje zakt voorover.

'Broertje? Ook al niet? Zeg het me dan maar.' En opeens klinkt rauw een leelijk scheldwoord over de klas. Maar onverstoorbaar gaat ze voort: 'Nu, weet je wat, dan zal ik maar Johan zeggen.'

Dan gaat plots de bel voor 't speelkwartier en ze neemt het schuwe troepje, twee aan twee in een lange rij, mee door de groote gang naar het speellokaal. Daar mogen ze even loopen en springen, roepen en dooreenpraten. En de onderwijzeres slaat ze ongemerkt gade en denkt met een zucht: 'Gelukkig, de grootste helft van den morgen is al om.'

Weer terug in de klas zal ze 't eens met een verhaaltje probeeren. Maar 't is een toer, om aan 't woord te blijven en nog meer, om den draad te houden. Want iedere zin roept een verwant beeld in de kinderziel wakker.

'Ik weet een lief meisje en die heet Marietje'.

'Au juffrau, sau hajt maan sussie auk.'

'En gisteren mocht ze melk voor haar moeder gaan

halen, in een mooi klein kannetje.’

‘Ik doen auk altaad baudskappe faur me moeder!

Over alle interrupties heen vervolgt ze haar verhaal zoo goed mogelijk. Maar daar breekt eensklaps een noodkreet los: ‘Au juffrau, ik mot sau erreg!’

In de gang heeft ze straks de verschillende inrichtingen al gewezen en ze knikt dus: ‘Ga dan maar gauw naar achteren.’ Maar nu loopen er vier, vijf tegelijk de bank uit: ‘Ikke auk, auk sau erreg.’

Ja, nu moet ze weer aan 't uitleggen gaan, dat daarvoor op school volgnummers afgegeven worden. ‘Telkens één tegelijk en gauw terugkomen. En de anderen zoolang even wachten en dan enkel maar je vinger opsteken, dan zal ik wel zeggen, als je mag.’ Maar niet alle jonge heeren en dames nemen zoo maar dadelijk genoegen met die regeling. En als 't zonder ‘ongelukken’ afloopt, mag ze heusch in haar schik zijn.

Ondertusschen vervolgt ze weer welgemoed de avonturen van Marietje met het kannetje melk, nu soms bovendien nog onderbroken door een verzoek om hulp: ‘Juffrau, me broek sit in de knaup’ of een erbarmelijk noodgeschrei van een, die ginds de deur niet gauw genoeg weer open kan krijgen en nu vreest, daar het einde van z'n dagen te moeten afwachten.

Door al die intermezzo's wordt het verhaal wel min of min brokkelig onder de aandacht der toehoorders gebracht, maar ze denkt: ‘t Voornaamste is, dat ze aan m'n stem en manier van spreken wennen,’ en ze besluit met het pakkende slot, dat moeder toen van die melk een lekker kopje chocola voor Marietje heeft gemaakt ‘met een heeleboel suiker erin.’

En nu ziet ze op haar horloge, dat de tijd al aardig begint op te schieten. Wacht, nog even de kinderen zelf aan 't woord. Eens kijken, wie lust en aanleg voor solozang heeft.

‘Wie kan er nu eens een mooi liedje komen voorzingen!’

En daar komen ze aan, de liefhebbers. De een na den ander beklimt het trapje. En 't wordt een gevariëerd concert. Lieve bewaarschool-liedjes, duidelijk en goed in de wijs gezongen, naast liederlijke straatdeunen in onvervalschte draaiorgel-toon, dan weer een gebrabbel waar je woorden noch melodie aan onderscheiden kunt of een brok café-chantant-refrein. Ze zegt telkens onverstoord, dat ze 't prachtig en ‘erg knap’ vindt, en dan is 't eindelijk kwart voor twaalf en laat ze de kleeren uit de gang krijgen.

Nu begint het ingewikkelde werk, al de kinderen weer in hun eigen plunje te steken. ‘Van wie is die muts? Hier ligt nog een das, wie heeft die om gehad?’ En een klein eigenwijs ding zegt heel bedillerig: Naj, sau niet, ajrst me doekie en dan me manteltje en dan me bontje’. Je moet het ook allemaal maar weten.

Ze heeft nog net tijd, om ze allemaal een plaatje rond te deelen, dan gaat de bel en de moeders stroomen de gang binnen. 't Weerzin is vaak hartroerend, alsof ze naar een ander werelddeel geweest zijn, en soms hebben de moeders 't nog meer te kwaad dan de kinderen.

‘En ben je zoet geweest? En heb je braaf geleerd? En wil je vanmiddag wel weer naar de juffrouw toe?’

Gelukkig, de recensie is gunstig. En ze komen haar nog eerst een handje geven en een enkele peuter heft

ook wel eens z'n snoetje op, zoo'n eersten dag.

Als 't onderwijzeresje alleen in de leege klas staat, voelt ze pas, hoe moe en heet ze is. He, ze verlangt naar de frissche lucht! En, terwijl ze vlug in haar mantel schiet, overdenkt ze, of ze 't wel 'goed' heeft gedaan.

't Is ook niet makkelijk,' denkt ze 't beklimmen van die eerste sport van den ladder der wetenschap.' En ze moet er nog bij zichzelf om lachen, hoe ze door die drie uur is heengeploeterd.

'Van m'n examen-vakken heb ik niet veel nut gehad,' peinst ze verder. Die cosmografie, waar ze zoo'n bolleboos in was, en die ingewikkelde zinsontledingen, waarmee ze zoo'n mooi cijfer op 't examen haalde en die theorie rekenkunde, waarin ze maar steeds de wanhoop van haar leeraar bleef. Zelfs geen bladzij uit haar 'pae' - boek heeft ze kunnen gebruiken en geen regeltje van de gehate dorre methodiek.

't Eenige wat me te pas gekomen is,' denkt ze, terwijl ze de deur uit stapt, 'dat is m'n stevige body en m'n ijzeren keell'

En in haar bescheidenheid vergeet ze de andere gaven, haar door Moeder Natuur meegegeven: haar vroolijkheid, takt, tegenwoordigheid van geest, onuitputtelijk geduld en bovenal, - haar groote liefde voor kinderen!

Verpoedeld.

‘En hier zijn we al, waar we wezen moeten,’ zegt 't Hoofd gemoedelijk, terwijl hij de deur van 't lokaal opent en 't jonge meisje voor laat gaan.

Aarzelend, met zekeren schroom gaat zij naar binnen, als vreesde zij, haar plotseling tegenover zich te zien, haar, wier heiligdom ze nu betreedt en wier taak ze moet overnemen.

‘'t Is een lief rustig klasje,’ vervolgt het Hoofd. ‘k Heb er met plezier in gewerkt deze veertien dagen. Maar nu 't opereeren wordt en ik vooruit weet, dat het minstens zes of acht weken duren zal, nu heb ik toch maar naar andere hulp omgezien. En nu hoop ik maar - hij kijkt haar eens vorschend aan - dat u ook gauw met ze op streek zult raken.’

Ze knikt en glimlacht even. ‘k Hoop 't ook’, zegt ze dan.

Hij heeft de deurknop al weer in de hand. ‘Ziezoo, nu vindt u de rest wel zelf. En anders, u kent de spraak van 't land. Trouwens, ik kom in ieder geval straks nog even kijken.’ En weg is hij.

Nu ze alleen is, durft ze pas goed om zich heen kijken. 't Is een vriendelijk, zonnig vertrek en er zweeft een sfeer van huiselijkheid. De kleurige prenten, die naast

de traditioneele schoolplaten hangen, de goedverzorgde planten, die in een lange rij op de vensterbank staan, 't frissche linnen kleed over 't tafeltje, ja zelfs de stofdoekenzak in 't hoekje boven de prullemand, dat alles wijst er op, dat men getracht heeft, het hier zoo behaaglijk mogelijk te maken, zoowel voor zichzelf als voor de kinderen.

Nog meer dan straks voelt ze zich een indringster in dit gezellige milieu. Ze probeert zich haar voor te stellen, de onbepaalde gebiedster in dit kleine rijk.

‘Zou ze oud zijn of jong?’ denkt ze. ‘Mooi of leelijk? Vriendelijk of stug? Uitbundig of stil? Ik wou, dat ik haar maar eens een uurtje in de klas bijgewoond had, om te weten, hoe haar toon met de kinderen is.’

Ze gaat naar de kast, om de boekjes eens in te kijken en zich op de hoogte te stellen, hoe ver de klas is met de verschillende vakken. Eventjes moet ze nog zuchten. ‘Ik hoop maar, dat 't gaan zal,’ herhaalt ze zachtjes voor zichzelf.

Vijf minuten later verkondigt een verwijderd gedruisch in de gangen van 't schoolgebouw, dat de sluisen zijn opengezet en dat het levende water naar binnen dringt, En ze gaat bij de deur staan, om den stroom wat te regelen.

Daar heb je de eerste kinderen al. Ze worden plotseling stil, als ze haar zien en kijken haar met ronde verbaasde oogen aan.

‘Een nieuwe juffrouw! we hebben een nieuwe juffrouw,’ fluisteren ze elkaar toe en dadelijk gaat het nieuwtje van mond tot mond. Elk kind, dat er bij

komt, wordt het opnieuw toegeroepen, soms van drie kanten tegelijk, zoodat het ongeduldig knikt: 'Ja, ik weet het al' en zich haast, om het wonderdier ook zoo gauw mogelijk te zien te krijgen.

Dan komen ze binnen met vriendelijke toeten: 'dajfrau, dajfrau!' Ze hebben nu veertien dagen 'de bovenmeester' gehad en dat vinden de kinderen haast nooit prettig, vooral de kleintjes niet. Daarom zijn ze blij, dat ze nu weer een 'juffrouw' krijgen.

Als de stroom wat begint te luwen, gaat ze voor de klas zitten, om haar troepje eens goed te bekijken. Maar tegelijkertijd wordt ze zelf bekeken met minstens evenveel aandacht. En gelukkig, 't oordeel valt gunstig uit. Ze is jong, blond en blozend, ze draagt een kleurige blouse met een kanten kraagje, een snoer kralen om den hals en aan beiden handen een gouden ring. Mooier kan 't al niet voor een kind. Ze knikken elkaar dan ook voldaan toe en fluisteren, dat 't een 'aardig mensch' is, de nieuwe juffrouw. En een stuk of wat wagen zich zelfs ter nadere kennismaking tot bij haar stoel.

'Wil u asteblief 't knoopie fan me boeselaar effe fastmake?' of: 'Kijk u es, wat een fijne punte ik an me griffels heb!'

'k Het fenacht een broertje gekrege en ie heet Kernélis,' komt er een z'n overvol gemoed uitstorten en een kleine vleister vraagt: 'Bin u nou onse nieuwe juffrau? hé, lekker!'

'Maar as onse e i g e juffrau werom komt, dan ga u toch weer weg?' informeert een kleine peuter met ronde rooie wangetjes.

Kijk - daar heb je 't weer, daar staat de rechtmatige

gebiedster weer in volle majesteit voor haar, alsof zij zeggen wil: ‘Verbeeld je maar niet, dat je rijk hier langer dan een paar weken duren zal.’ En vinniger dan ze zelf wil of weet, snibt ze: ‘Ja dan ga ik weer weg, maak je maar niet benauwd, hoor.’

't Kind schrikt, 't had niets kwaads bedoeld. 't Zet een paar groote oogen op, alsof 't wil gaan schreien en retireert zachtjes tot bij haar bank, van waar ze haar den heelen verderen ochtend met dezelfde angstige uitdrukking blijft aanstaren. Ook de andere kinderen om den stoel kijken een beetje onthutst en de een na den ander zoekt z'n plaatsje maar weer op. De tastende voelhorentjes, waarmee ze bij de ‘nieuwe juffrouw’ naar wat sympathie en genegenheid zochten, worden snel ingetrokken; ze voelen 't: met die moet je een beetje oppassen.

Ontstemd wipt ze van haar stoel en gaat sommen op 't bord schrijven. Ze heeft 't land aan zich zelf, want ze houdt van kinderen en ze voelt wel, hoe ze ze afgestooten heeft. Maar ze troost zich: ‘Kom, 't voornaamste is, dat je de baas bent in de klas en de kinderen doen, wat je zegt. Dan komt de rest vanzelf en gaan ze ook wel van je houden’.

Als de bel gegaan en alles uitgedeeld is, zet zij ze aan de sommen. Twee rijen heeft ze opgeschreven, een voor wie links en de andere voor wie rechts in de bank zitten. 't Blijkt, dat de kinderen gewend zijn aan dezen maatregel tegen 't afkijken: ze begrijpen, wat ze doen moeten en gaan gehoorzaam aan 't werk. En terwijl ze haar blik over al die gebogen hoofden laat glijden, krijgt ze plots een blij gevoel van triomf; 't is toch h a a r klas,

die daar zoo zoet en ordelijk zit te werken.

Een kwiek kereltje met een pienter snuit zit te ploeteren, alsof 't om zijn leven gaat. Hij gunt zich haast geen tijd, om adem te halen. Maar nu gooit hij opeens zijn griffel neer, strek den rug, vouwt de handen aan den rand en gaat haar met strakken blik zitten aankijken. Die gebarentaal en die blik, ze laten aan duidelijkheid niets te wenschen over en ze neemt dan ook een krijtje en komt bij z'n bank staan, om z'n sommen na te kijken. Natuurlijk, ze zijn allemaal goed en zij haalt er een dikke, witte G door, een 'krul' zeggen de kinderen. 't Ventje keert z'n lei om en kijkt haar in gespannen verwachting aan. Als ze niets zegt, vraagt hij: 'Wat mot ik nou doen?'

'Dat weet je toch wel. Nu de andere rij.'

Hij kijkt hevig teleurgesteld. Z'n oogen smeeken.

'He-jfrau, magge we niet frij teekene?'

En een eigenwijs oud kereltje naast hem begint te orakelen:

'Bij onse e i g e juffrau magge me a l t i j d frij teekene, asse we onse rij af en goed hebbe.'

De heele klas is nu vol aandacht. Een brutale rekel roept hardop over de klas: 'En fan de baufemajster moch et auk altaad.'

Er gaat een onderdrukt gegiechel door de rijen. Die Jan, wat durft d i e jokken! Maar niemand protesteert. Ze kijken haar tersluiks aan, in afwachting van wat er nu verder gebeuren zal.

Geïrriteerd kijkt ze rond; ze zoekt den belhamel. Daar valt haar oog op een grooten dikken jongen, die gemoedelijk zit te schudden van 't lachen. En hoewel

ze heel goed weet, dat dat niet de brutale schreeuwer van straks is, ergert dat lachen haar zoo, dat ze op den jongen toe loopt en hem een flinke klap op z'n wang geeft.

‘Wat heb jij te lachen!’ zegt ze nijdig. ‘Ga aan je werk.’ En tegen de andere kinderen: ‘En jullie ook. En wie de eene rij af heeft, begint aan de andere. Begrepen?’

De klas gehoorzaamt, maar 't gaat morrend en onwillig. He, wat een akelig mensch is dat! Niet eens vrij teekenen mogen ze! En ze heeft Ko Rutters geslagen, die goeie lobbes van een Ko, die even dom als dik is en waar de juffrouw nooit kwaad op wordt, al maakt hij ook nòg zooveel fouten. Altijd mag h i j de kolen halen en 't bord schoonvegen en de spons uitwasschen. En als hij snoepgoed of plaatjes bij zich heeft en de meisjes zeuren: ‘He Ko, krijg ik ook wat?’ dan deelt hij net zoo lang uit, tot hij zelf niets meer over heeft. En in 't speelkwartier mogen alle kleine jongens een voor een op z'n rug rijden. En nu heeft dat nare mensch hem geslagen! Hoor 'm es huilen!

Ze voelt de ontevreden stemming wel, ze ziet de verwijtende blikken die bij 't bulderend gehuil van den verschrikten Ko op haar gericht worden en ze begrijpt, dat ze niet op den goeden weg is. Toch ziet ze geen anderen, ze kan voor die kinderen toch geen zoete broodjes gaan bakken! De sommen worden traag en met tegenzin afgemaakt, geeneen krijgt z'n tweede rij af. Hier en daar ziet ze zelfs, hoe er eentje toch stilletjes op z'n lei zit te teekenen en het haastig weer uitveegt, als ze in z'n buurt komt. Maar ze heeft geen

moed er weer over te beginnen en zeer onvoldaan over zichzelf laat ze de leien opbergen en de leesboeken krijgen.

Kom, ze zal 't bij de leesles weer eens gauw goed maken. Ze geeft hier en daar een goed woord of een pluimpje, ze maakt eens een grapje, werkelijk, de stemming in de klas verbetert wat. Maar reeds ligt er een nieuw struikelblok op haar weg; zal ze 't zien te ontwijken? Of moet ze er weer in volle vaart tegen aan lopen?

Een teer, bleek ventje steekt z'n vinger op. 'Juffrouw, mag ik effetjes naar achtere?' 'Nu al?' vraagt ze verbaasd. 'Nee hoor, nog niet.'

'k Mot zoo noodig', zegt het kind huilerig. Maar ze denkt: Ja, dat kennen we, hij wil eens proberen, wat hij gedaan kan krijgen. En als ze 't dit kind toestaat, begint natuurlijk zoo meteen een ander te zeuren en dan krijg je een geloop zonder eind. Neen, ze zal nu eens geen loopje met zich laten nemen.

'Straks, als de bel gaat, mag je gaan', zegt ze ferm; 'eerder niet.'

Er hangt een onheilspellende stilte over de klas. De kinderen kijken elkaar veelbeteekenend aan: ze weten allemaal, dat Henkie altijd zoo vaak naar achteren mag gaan, als hij maar vraagt, al is 't ook drie keer onder één schooltijd. Maar geen van allen heeft lust, de nieuwe juffrouw daarvan in kennis te stellen; ze denken aan Ko's rooie wang en hebben ontzag voor de scherpe stem van 't 'nijdige mensch'.

Ja toch, één dapper hartje zal 't wagen, een klein bezorgd moedertje-in-den-dop. De zorg voor Henkie

wint het van haar vrees voor de booze juffrouw en aarzelend gaat haar vingertje omhoog.

‘Juffrouw’, - 't stemmetje klinkt heel hoog van ontsteltenis over haar eigen moed - ‘van o n z e juffrouw mag Henkie...

‘Kind, zanik niet met je juffrouw. Op 't oogenblik ben i k je jufvrouw. En bij m i j - met groote nadruk en waardigheid - mag nooit een kind naar achter vóór 't speelkwartier. Wie was ook weer aan de beurt? Toe maar, we gaan verder.’

Geen vijf minuten later klinkt een luide kreet over de klas: ‘O juffrouw, Henkie het et in se broek gedaan: d'r leit s a u 'n plas onder se bank.’

Wat die uitroep een opschudding verwekt! Wat al langgerekte ach's en oh's worden geslaakt! Hoe ze elkaar met ontzetting aankijken, om dan verwoede blikken te werpen op dat ‘akelige mensch,’ die Henkie verboden heeft, om ‘te gaan’ en dus de schuld is van deze katastrofe. Die 't dichst in de buurt zitten, hangen uit de bank en rekken zich uit; allen willen zien, h o e groot de plas wel is. Geeneen lacht of spot; de woede en verontwaardiging op de juffrouw is te algemeen, die zet zich om in medelijden met het slachtoffer. dat in tranen uitbarst en met 't hoofd voorover ligt te snikken; ‘Ik kon 't niet hellepe, ik most soo erreg.’

En zij, die al die misère op haar geweten heeft? De vlammen slaan haar uit, haar handen en voeten zijn zoo koud als steen, ze zou wel 'k-weet-niet-wat willen geven, als ze 't weer ongedaan kon maken. En 't ergste is, ze weet niet, wat ze nu met dat kind beginnen moet. 't Is wel zomerdag, maar hij kan toch niet den heelen

ochtend met die natte kleeven blijven zitten. Ze vermant zich dus en begint:

‘Ja Henk, dat spijt me nou wel, maar ik kan je hier zoo niet houden. Ga maar naar je moeder en vraag, of ze je schoone kleeven aan geeft. Dan mag je hier weer terug komen.’

‘t Kind begint nog harder te snikken. ‘Me moeder is niet thuis,’ huilt hij; ‘ze is uit werreke.’

‘Ja, dan moet je maar naar haar werkhuis gaan, en vertellen, wat er gebeurd is. Dan zal ze wel even met je meegaan.’

Maar nu wordt 't arme kind heelemaal radeloos. ‘Dat durref ik niet,’ gilt hij wanhopig. ‘Dat magge we niet fan me moeder.’

‘t Scheelt warempel niet veel, of ze begint zelf mee te huilen, want nu weet ze er ook geen raad meer op. En ze is juist van plan, den jongen in 's hemels naam maar te laten zitten en weer met de les voort te gaan, als eensklaps de deur open gaat en tot haar schrik en ontzetting het Hoofd binnenkomt.

‘t Is een man van ervaring en met één oogopslag ziet hij alles: de stoornis in 't onderwijs, het wanhopig schreiende kind, de rooie wang en de behuilde oogen van den dikken Ko, de baloorige geest, die in de gansche klas heerscht en niet het minst het opgewonden, ontdane gezicht van 't meisje er vóór. Maar hij laat niets blijken van 't geen hij opmerkt en zegt rustig en gemoedelijk:

‘Ziezoo, nu kom ik eens kijken, hoe u 't hier hebt. Zeker nog wel wat vreemd zoo'n eersten morgen, he, maar dat went wel. Hebt u nog onbekende verzuimen?’

‘Nee mijnheer. Maar - haar stem hapert even - maar ziet u, ik weet niet recht, wat ik met dit ventje moet beginnen. Hij heeft een ongelukje gehad en nu durft hij niet naar huis, want z'n moeder is uit werken.’

Nu fronst hij toch even de wenkbrauwen. Hij loopt op het schreiende kind toe, pakt het bij z'n kuif en dwingt het, op te kijken.

‘Henkie, Henkie,’ zegt hij dan vaderlijk, ‘waarom heb je niet bijtijds aan de juffrouw gevraagd, of je naar achteren mocht?’

‘Ik heb 't gevraagd,’ snikt het kind. ‘Wel twee keer. Maar de juffrouw werd zoo boos. En toen durfde ik 't niet n o g es vragen.’

't Hoofd begrijpt alles. ‘Nu,’ zegt hij ‘dan zal ik voor dit keer een briefje voor moeder meegeven, dat je 't niet helpen kon. En Coba mag even met je mee, om bij moeder de sleutel te halen.’

En terwijl hij 't kind aan den arm meeneemt, fluistert hij haar in 't voorbijgaan nog toe: ‘k Zal z'n zusje even mee sturen en 't bij moeder zien goed te praten. Maar je moet toch oppassen voor een volgend keer, want je zou er last mee kunnen krijgen met de ouders.’

Ze krijgt een kleur als vuur bij dit standje, dat ze voelt, verdiend te hebben. En dan gaat ze lusteloos verder met de les. He, wat heeft ze een minachting voor zich zelf, wat een stumper is ze! Aan de kinderen heeft het niet gelegen, dat moet ze eerlijk toegeven. 't Hoofd heeft waarheid gesproken: 't is een rustig, lief klasje. Geen van de kinderen is nog echt ondeugend of ongehoorzaam geweest. Hoe heeft zij 't dan toch klaar gespeeld, ze in die paar uur zoo tegen zich in 't

harnas te jagen? Hoe heeft ze die kinderen zoo onwillig en stuursch, ja eigenlijk vijandig gekregen?

Zoo ploetert ze den ochtend om, maar 't is een straf voor haar zelf zoowel als voor de kinderen. Hier en daar wagen een paar van de stoutsten eens een babbeltje of een giechelpartijtje. Voor wie zouden ze 't laten? Voor dat 'akelige mensch' zeker niet. En 't is zoo'n lange, saaie morgen. En zóó beu is ze nóg van de scènes van zoo pas, dat ze maar net doet, of ze niets merkt. Maar dit voelt ze heel duidelijk: ze kan 't misschien die paar weken uithouden met deze kinderen, zonder dat ze tot openlijken opstand overslaan, maar de geest in de klas is nu al hopeloos bedorven en ze hoeft er niet op te rekenen, dat ze hun genegenheid nog winnen zal.

Och, och! Wat is er terechtgekomen van haar mooie plannen van vanmorgen? En opeens is 't haar, of ze de verwijtende blikken op zich voelt rusten van de onderwijzeres, die hier met toewijding en tact een geest van vrede en vriendelijkheid heeft gekweekt, die zij nu bezig is, te verstoren. En ze hoort haar vragen: 'Hoe zorg je voor m'n kindertjes, terwijl ik ziek te bed lig?'

Als eindelijk de bel gaat, zijn de kinderen haast niet meer te houden. Ze dringen en duwen in de gang, loopen haar voorbij zonder goeiendag te zeggen en komen luidruchtig en onordelijk bij de straatdeur, waar 't Hoofd ze met z'n blik weer even in bedwang houdt. En als zij zelf een paar minuten later hem ook voorbij gaat en hij ziet haar vermoeid geagiteerd gezicht, weet hij al lang, wat hij er van denken moet en hij mompelt hoofdschuddend: 'Nee, die heeft er nog geen kaas van ge-

geten.'

Op 't trottoir voor de school staat een groepje groote meisjes. Een van haar nieuwe leerlingetjes staat er tusschen.

'Tootje, kijk es', roept een van de meisjes, 'daar gaat je juffrouw. Is 't wel een aardig mensch?'

Schuldbewust haast zij zich voorbij, maar toch vangt ze nog net 't leelijke gezicht met de uitgestoken tong van 't kind op en ze hoort 't meedoogenlooze vonnis: 'Ajakkies nee, een naar spook.' En met 't hoofd voorover en opgetrokken schouders loopt ze verder, want in haar hart moet ze toegeven, dat 't kind groot gelijk heeft.

Een schooltijd bij de engeltjes.

Juffrouw van Steden zat, zooals bijna iederen avond, rustig en tevreden op haar kamer en dronk haar kopje thee. Voor een huurkamer was deze werkelijk vrij gezellig, 't was er zoo een, waarin de bewoner in de lange jaren een paar eigen meubels en snuisterijen en bovendien iets van z'n eigen persoonlijkheid heeft gebracht. In een hoek stond een ouderwetsche schrijftafel, beladen met tallooze souvenirs en portretten, aan den muur hingen een paar goede reproducties en de beide vensterbanken stonden vol mooie welverzorgde planten.

Weggedoken in haar rood-pluchen armstoel, voelde zij zich echt behaaglijk. De regen kletterde op de ruiten, maar de zware wollen overgordijnen sloten den winteravond goed buiten, de kachel knapte en snorde en de gekleurde zijden kap om de lamp gaf een gezelligen warmen gloed.

Zij schonk zich nog eens in en vouwde de krant open. Haar blik gleed langs de familieberichten, maar bleef plotseling steken bij 't lezen van een welbekenden naam in een der zwart-omlijste vakjes.

'Lize Buitendijk' herhaalde zij halffluid, 'in den ouderdom van 61 jaar'. Ja, dat moest zij wel wezen,

daar was geen twijfel aan. En haar gedachten namen een sprong en brachten haar een veertig jaar terug, naar den tijd, toen zij beiden jong en dartel waren en aan dezelfde school een klas hadden, naast elkaar.

Wat spanden zij zich in en wat maakten zij zich 't ook onnoodig moeilijk soms! Maar wat konden zij toch ook jolig meestoeien met de kinderen en met ze krijgertje spelen en touwtje springen! En wat hadden ze vaak gezellige babbeltjes voor en na schooltijd en dan kwam 'h i j' er meestal ook bij. 'H i j' was haar eerste en eenige liefde geweest en een poosje had zij gemeend.... Maar toen had hij gesolliciteerd naar Indië en een paar maanden later was hij afscheid komen nemen. En sedert had zij nooit meer iets van hem gehoord, zij wist niet, of hij later nog getrouwd was of niet, of hij weer in Holland terug was, zelfs niet, of hij nog leefde.

Ze had alles tezamen diep in haar hart begraven, haar liefde en haar leed, haar hoop en haar teleurstelling. En was tevreden en geduldig bij vader en moeder gebleven, die 't zonder haar wel heel stil zouden hebben gehad na 't vertrek van hun twee zoons.

Lize was kort daarop getrouwd en zij hadden elkander uit het oog verloren. Een enkelen keer spraken zij elkaar nog eens op straat of in de tram. Later bleef het bij een enkelen groet en de laatste jaren herinnerde zij zich niet meer, haar gezien te hebben.

'Onze geliefde echtgenoot, moeder, behuwd- en grootmoeder', herlas zij nog eens en keek naar de namen onder de aankondiging. 'Zij heeft drie zoons gehad en twee dochters, de vier oudsten zijn al getrouwd

en 't jongste meisje is verloofd.' En zij probeerde zich de groote familie voor te stellen, die nu bij elkander zat en treurde om dezelfde Lize, die zij ook gekend had en wier herinnering zoo nauw verbonden was met die andere, de zoetste en tegelijk ook de bitterste van haar leven.

En opeens rees de vraag bij haar omhoog; 'Wie zal er treuren, als mijn naam daar eens komt te staan, in zoo'n zwart vierkantje?'.....

Zij schrikte op uit haar overpeinzingen en vouwde haastig de krant dicht. 'Zoo'n krantenbericht zou een mensch heelemaal van streek maken', zei ze bij zichzelf, 'ik ga gauw de boekjes van de kinderen nakijken, dan raak ik die zwarte gedachten 't eerst weer kwijt'.

Uit haar city-bag haalde ze een pakje smoezelige schoolschrijfjes, met een touwtje bijeengebonden. Toen zette ze een inktkoker met rooden inkt voor zich neer en begon haar correctie. Maar de kinderen hadden dien middag slecht gewerkt: onder 't nakijken betrok haar gezicht al meer en meer, er kwam een diepe rimpel tusschen haar wenkbrauwen en nijdig kraste haar pen streep na streep onder al de foute woorden. 't Leek wel, of 't bij ieder volgend boekje, dat zij opensloeg, erger werd.

'Foei foei, wat een knoeiwerk', zuchtte ze, 'Die Klaas heeft er niets van begrepen, zeker heelemaal niet opgelet, toen ik 't uitlegde. En Harrie heeft het maar lukraak opgeschreven, die is er ook nog lang niet achter. En die meid van Troms, natuurlijk, 'k wed dat ze 't met opzet gedaan heeft, alles juist verkeerd! Hier heb ik 't werk van Sientje Roest, dat is tenminste een stuk beter;

toch kun je mooier schrijven, Sien! En o, goeie hemel, wat heeft die Jantje Soeters weer erbarmelijk geknoeid!

Met afgrijzen legde ze de pen neer, ging wat dieper in haar stoel zitten en wendde den blik af van het hanepooten-werk vol inktvlekken en doorhalingen, dat daar vóór haar op tafel lag. En zij voelde zich vermoeid en treurig.

‘Hoe zou het toch komen, dat ze zoo slecht oppassen?’ dacht ze. ‘t Lijkt wel, of de kinderen tegenwoordig heel anders zijn dan vroeger. Wat heb ik niet een lieve klasjes gehad en wat werkten ze keurig!’ En ze haalde zich al de knappe, rustige jongetjes van vroeger voor den geest en al de lieve zachtzinnige meisjes en al de vaders en moeders die haar waren komen bedanken en gezegd hadden, dat 't zoo op prijs stelden, dat hun kind bij haar in de klas was gekomen. En in schrill contrast daarmee zag ze al de woelwaters en de sloddervossen en de brutale snuiten uit haar tegenwoordige klas voor zich. Maar ze vergat, dat er in die ‘lieve klasjes’ ook woelwaters, sloddervossen en brutale rekels hadden gezeten, maar dat ze het zich toen zoo zwaar niet had aangetrokken en een Jantje Soeters lachend met z'n boekje om de ooren had geslagen met de woorden: ‘Knoeipot, jij moet later maar putjesschepper worden’. En dat er in deze klas evengoed een paar allerliefste kindertjes zaten.

‘Zou de schuld misschien ook bij mij schuilen?’ peinsde ze verder. ‘k Heb voor zoover ik weet m'n werk toch altijd met liefde en toewijding gedaan, 'k hield toch altijd veel van m'n klas. Hoe komt het dan, dat 'k er

nu zoo'n tegenzin in heb, dat 'k alleen lastige, slordige en ongehoorzame kinderen voor me zie? Zou 'k misschien te oud worden en niet meer zooveel van ze kunnen velen als vroeger? Of ben ik soms niet streng genoeg en laat ik de teugels te veel vieren? Zou 't zoetjes aan m'n tijd worden, om ontslag te nemen?' ....

Ze sloot de oogen. En de gedachten aan verleden en toekomst, die ze had willen verbannen, kwamen met verdubbelde kracht terug. In haar vermoeid hoofd vormden ze bonte beelden en grillige fantasieën.... en toen opeens wist zij, dat ze met dit moeilijke bestaan op aarde had afgedaan en dat zij op reis was naar de eeuwigheid.

Zij voelde zich zweven, licht als een veertje en 't scheen of al haar jeugd en vroolijkheid weergekeerd waren. Haar eenige zorg was, of zij wel toegelaten zou worden in 't rijk der zaligen. En reeds stond zij voor de reusachtige glanzendgouden hemelpoort, die toch maar zoo'n klein smal deurtje heeft, om de rechtvaardigen door te laten. En bemerkte op 't zelfde oogenblik het strenge gelaat van Petrus tegenover zich, dien zij dadelijk herkende aan zijn groote, rammelende sleutelbos en zijn langen grijzen baard.

‘Wie zijt ge?’, vroeg Petrus. ‘En hoe is uw leven op aarde geweest?’

Toen begon ze bedeesd en met kloppend hart van haar dagelijksch leven te vertellen, van haar genoegens en verdrietelijkheden, van 't verzorgen van haar bejaarde ouders en de voldoening die zij daarvan gesmaakt had, maar 't meeste toch sprak zij van haar werk in de school. Van het onvermoeide herbeginnen jaar op jaar

met de onwennige kleine kleutertjes, die nog niets weten, niets kunnen van alles, wat op school van ze verlangd wordt. 'En', eindigde zij, 'ik verwacht ook hier geen leven van enkel weelde en nietsdoen, ik wil graag nog wat bezigheden hebben. Ofschoon - ik kan niet veel anders dan kindertjes les geven. En dan nog liefst de kleintjes, want ik ben nooit in de hoogste klassen geweest'.

Petrus had haar zwijgend aangehoord en ging nu haar verzoek aan den Heer overbrengen. Na een kort poosje verscheen hij weer en opende het kleine deurtje.

'Treed binnen,' sprak hij vriendelijk. 'Uw verzoek is toegestaan. Ge zijt uitverkoren, om de engeltjes les te geven.'

Bevend van ontroering volgde ze haar geleider. Ze hield de oogen neergeslagen en durfde niet op of om te zien. Toch voelde ze, dat een stralend, warm licht haar omving en haar tred was licht en veerkrachtig als in de jaren van haar jeugd.

Nu bleef Petrus stilstaan. 'Zie,' sprak hij 'hier is het terrein voor uwe nieuwe werkzaamheden'. En daarmee was hij verdwenen.

Op 't zelfde oogenblik drong een geluid tot haar door, zooals je 't op een mooien zomerdag wel diep in 't stille bosch hoort: een gezoem en gegons, getjilp en gefluit, een trillen en fladderen, een ruischen en suizen..... Of misschien kon je 't nog beter bij de toovermuziek uit een sprookje vergelijken.

Verrast sloeg zij de oogen op en daar zag zij, dat ze reeds in de school van de engeltjes was aangeland. 't Was een hooge luchtige ruimte, behangen met parel-

grijze wolk gordijnen, die een steeds wisselend opaalkleurig licht doorlieten. En daarin zweefden en stoeiden, zaten of lagen in allerlei houdingen, de eene al bevalliger dan de andere, een groote schaar engeltjes met mollige rose lichaampjes en glanzige krullekopjes en met een paar gazige vlindervleugeltjes aan de schouders.

Zij uitte een kreet van verrukking en als door een tooverkracht aangetrokken, naderde zij de spelende engeltjes. Maar plotseling schenen die haar aanwezigheid te bemerken en dadelijk verstomde hun gebabbel en gelach en geruischloos zochten zij hun plaatsen op. Daar zaten ze nu, twee aan twee met gevouwen handjes en de voetjes bij elkaar op hun rose wolkenbankjes en hieven de engelenkopjes vragend naar haar op. Zoozeer ontroerde haar dit tooneeltje, dat zij er eerst geen woord uitbrengen kon. Maar toen bedacht zij, dat het toch haar plicht was, de les te beginnen. En met haar vriendelijkste stem, die hier toch nog hard en barsch klonk, sprak zij: 'Krijg allemaal je leesboekje op tafel en zoek het lesje op, dat je het laatst gehad hebt.'

Onmiddellijk gehoorzaamden de engeltjes en in een oogwenk zaten ze allen met hetzelfde lesje voor zich en wezen met hun rechter wijsvingertje het eerste woord aan. Geen geluid had ze er bij gehoord, geen van allen had geroepen: 'Hier zijn we gebleven, juffrouw', 'nee, hierzoo', geen gekibbel en geroep van 'nietes' en 'welles'; 't was alles stil en vlug in zijn werk gegaan.

Even stond ze verlegen: al die engelenkopjes leken zooveel op elkaar. Hoe zou zij ze ooit uit elkaar leeren kennen? En zij kon hier ook niet, zooals ze bij een nieuwe klas altijd deed, de kleeren als hulpmiddel ge-

bruiken: 'dat jongetje met die rooie trui' of 'jij daar, met je geruite das om.' Maar toen kreeg ze een goede gedachte en ze zei: 'Ieder mag op de beurt een zinnetje lezen, ik begin hier aan deze bank.'

En daar ging het heen. 't Engeltje op den hoek las het eerste zinnetje voor, toen 't engeltje ernaast het tweede, en zoo al de engeltjes op hun beurt. En toen de laatste op de achterste rij z'n beurt gelezen had, volgde het eerste engeltje hem weer op; en zoo ging de beurt maar steeds rond.

En na een paar zinnetjes was 't haar, of er een hemelsche rust en vrede over haar neerdaalde. Nooit in haar lange schoolleven had zij zóó les gegeven! Hier was nu 't ideaal van haar onderwijzeressen-hart volkomen bereikt.

Al de engeltjes zaten onbeweeglijk in hun boekje te kijken en wezen met hun vingertje bij. Geen was er, die woelde of draaide, geen die babbelde of lachte, geen die zat te suffen of te spelen. Zoo zoet, nee, zóó zoet had zelfs haar liefste klasje nooit zitten opletten!

Maar dat was nog niet alles. Ieder engeltje wist precies z'n beurt, ja, maar bovendien las het die beurt onberispelijk, zonder één enkel foutje, goed in den toon. En wat een mooie, zuivere uitspraak! Geen woordje had zij te verbeteren. Zij zat maar te luisteren met een milden glimlach om de lippen.

En er was nog meer! Wanneer in al de jaren van haar schoolbestaan, had zij zoo'n paradijsachtige stilte gekend? Waar bleven de grove laarzen met ijzeren zoolbeslag, die al maar over de zandige voetenplank zaten te schuifelen en te krassen, om straks opeens uit te glij-

den en met een dreunende bons langs den rand omlaag te ploffen? Overal stonden de rose teentjes netjes in rij en gelid of schoven onhoorbaar even over de witte, wollige schapenwolkjes, die den vloer vormden. En wat al verder storende geluiden herinnerde zij zich uit haar aardsche klassen! Hier niets van dit alles, geen scheurende hoest uit tallooze zieke keeltjes, geen blaffend gekuch, geen snuivend neusgeluid van verkouden stakkertjes zonder zakdoek, geen gezeur en gevraag om 'naar achteren' te mogen, geen geklaag van 'zoo erreg in me lijf,' geen geloop door de klas en geen geklepper met de deuren.

En dan nog al de stoornis, die van buiten kwam! Een meiske van de klas ernaast: 'of de juffrouw misschien 't vertelselboek even kon missen, of 'hoe laat het op de juffrouw haar horloge was'. Een jongen uit de twaalfde klas met de absentielijst om te teekenen, 't Hoofd, die de verzuimen komt ophalen, de schoolarts, die eens komt kijken of er ook 'iets bizonders' is, de gasfitter die nieuwe kousjes op de lampen komt zetten, de timmerman die een raamtouw of een bank komt repareren. En dan niet te vergeten, al de dames en heeren van 't uitgebreide schooltoezicht, wier taak het is, zich af en toe te komen op de hoogte stellen van den toestand van 't onderwijs!

'Dat ik ze ondanks dat alles nog iets heb kunnen leeren!' dacht ze verwonderd. Maar plots schrikte ze op uit haar gemijmer: het lesje was uit en al de oogen der engeltjes waren vragend op haar gevestigd. En, ofschoon geen van allen ook maar één foutje gemaakt had, zei ze uit macht der jarenlange gewoonte; 'Nog

eens 't zelfde lesje.' En gehoorzaam sloegen alle engeltjes hun blaadje terug en begonnen weer opnieuw 't zelfde verhaaltje. En terwijl 't geluid van hun zangerige stemmetjes 't eenige was, dat de zalige stilte verbrak, overviel 't haar plotseling met groote klaarheid: 't Allerergste was toch altijd dat afschuwelijke straatrumoer!' En duidelijk klonk het haar weer in de ooren, dat eeuwige lawaai van de straat, dat is als 't ruischen van een woelige zee, dat aanzwelt en weer verzwakt, maar nooit verstomt. En daar tusschendoor de felle dissonanten van toeterende auto's, gierende trams, bellende fietsen, dreunende verhuiswagens, ratelende bierkarren, eindeloze trouwpartijen, jankende straatorgels, blêrende venters, krijschende vischwijven en wat al niet meer!

'En daar bovenuit moest ik mij voor de kinderen verstaanbaar maken en trachten, hun stemmetjes te verstaan. Hoe hebben mijn zenuwen dat toch jaar in jaar uit kunnen verdragen!' was haar eindoverpeinzing, terwijl zij de leesboekjes opbergen en de schrijfboekjes voor den dag krijgen liet.

'Nu allemaal goed kijken!' vermaande ze en zocht naar een passend schrijfvoorbeeld. Daar viel haar iets in en met krullende hoofdletters begon ze, zoo mooi ze maar kon: 'Geloof, Hoop en Liefde' op te schrijven. Halverwege hield ze plotseling op en keek snel om, maar alle engelenkopjes waren vol aandacht naar 't bord gewend en een beetje beschaamd over haar wantrouwen schreef zij verder. Toen 't klaar was, ging zij een paar stapjes achteruit, om haar werk nog eens kritisch te bekijken. En wat zag zij daar? Alle letters glansden als goud! En zij had ze toch met een gewoon wit krijtje ge-

schreven. 'Dat is de hemelsche glans', dacht ze aangedaan.

'Langzaam en netjes de eerste regel,' klonk het werktuigelijk uit haar mond en alle engeltjes zetten zich aan 't werk. Zij liep ondertusschen langzaam tusschen de rijen door, om waar 't noodig was, een op- of aanmerking te maken. Met welbehagen boog zij zich over hun reine glanzige krulleskopjes, die een zachte bloemengeur verspreidden, en keek langs hun mollige bloote nekjes en ruggetjes en daarbij moest zij denken aan de tallooze ongerechtigheden, die zij bij zoo'n gelegenheid in haar klas beneden op aarde te aanschouwen kreeg en zij rilde even. Maar dan genoot zij opnieuw van al deze reinheid en lieflijkheid en zette haar tocht tusschen de banken weer voort.

Och, och, wat schreven die engeltjes keurig, warempel haast mooier dan zijzelf! Hun krullen waren nog ronder en hun ophalen nog dunner. En 't werden ook allemaal gouden letters en daaromheen teekenden zij slingers met rozeknopjes of vergeet-mij-nieten of kleine gouden hartjes! Nooit had zij zoo iets moois gezien. Ze liep maar tusschen hen door, keek naar het sierlijke werk, de onberispelijk schoone handjes, de vlekkelooze blaadjes zonder een kreukje of krasje en wist niet anders te zeggen, dan: 'Netjes hoor, heel netjes!'

En daarna begon de zangles. Die bracht haar weer even in verlegenheid. Want toen zij de engelachtige uitdrukking op hun gezichtjes zag, waarmee zij haar zaten aan te kijken, wist zij geen geschikt liedje voor ze te bedenken. Hier kon men toch niet zingen van 'Toen onze mop een mopje was', en nog minder van 'Hoera

ik heb een nieuwe broek, een broek met diepe zakken', en heelemaal niet van den stouten bengel, die zijn vaders wandelstok nam, om mee uit visschen te gaan. Maar eindelijk viel haar iets in en zij hief met ze aan:

's Avonds als ik slapen ga,
Volgen mij veertien engeltjes na...'

en toen dat uit was:

'Als goede kinderen slapen zacht,
Dan houden d'englen trouw de wacht...'

en zoo kreeg zij nog een klein repertoire bij elkaar. En toen zij niets meer wist te bedenken, vroeg zij: 'Weten jullie nog een mooi liedje?' En daar hief het engelenkoor een wonderschoon lof- en danklied aan, zoo liefelijk en welluidend, dat zij er de tranen van in de oogen kreeg en sprakeloos toeluisterde. Geen zong er valsch of kon de wijs niet houden, geen bromde er tusschendoor, geen schreeuwde er boven de anderen uit, 't was alles harmonie en ongerepte schoonheid. Zij had nog wel uren naar die kristallen stemmetjes willen luisteren, maar bemerkte plotseling met schrik, dat het zang-halfuurtje reeds verstreken en de tijd om te spelen aangebroken was.

Zij schoof een der zachtgrijze wolkgordijnen ter zijde en daar zweefden de engeltjes geruischloos naar buiten. Hier geen gevaar voor duwen of stompen, kibbelen of vechten; toezicht was eigenlijk overbodig, zoo vredig en ordelijk gedroegen zij zich. Maar toen zij eenmaal buiten waren in den grooten zonnigen lusthof met zijn glooiende grasvelden en zijn weelderigen overvloed van

bloeiende planten, kwam hun speelsche dartelheid weer boven en vroolijk stoeiend zetten zij elkaar achterna als blije kapelletjes.

Op het hoogste punt, vanwaar zij den ganschen tuin kon overzien, stond een marmeren bank, met mollige kussens belegd. Daarop zette zij zich neer, genietend van het onschuldige spel der engeltjes, van hun sierlijke houdingen en bevallige gebaren en van de sprookjesmuziek hunner zilveren stemmetjes. Nog even kwam de herinnering bij haar op aan 't heen en weer dreutelen met ijsskoude voeten bij guur winterweer en snijdende wind, aan vuile jongenshanden, die de morsige kniekers uit kuiltjes vol modderwater grabbelden, aan met moeite gestuite vechtpartijen, aan ruzie en gekibbel en leelijke scheldwoorden uit scherpe bekjes, maar met een zucht van verlichting schoof zij die onprettige gedachten weer dadelijk van zich af en koesterde zich behaaglijk in 't lieve zonnetje en voelde, hoe 't zachte windje haar wangen streefde.

En toen, opeens, merkte zij, dat 'hij' naast haar zat, 'hij', de liefde van haar jeugd, in al de fleur van zijn jonge jaren! Dichter schoof hij bij haar, legde zijn arm om haar schouders, nam haar hand in de zijne en fluisterde haar naam met een klank zóó innig! En de engeltjes schenen er behagen in te scheppen, zij vormden een grooten kring om hen heen en zweefden zegenend boven hun hoofden, terwijl zij een wonderschoon lied zongen van eeuwige liefde en eeuwige trouw.....

Juffrouw Van Steden werd met een schok wakker en kwam regelrecht uit den hemel gevallen. 't Eerste wat

haar oogen zagen, was 't morsige taaischriftje van Jantje Soeters, met al de inktvlekken en doorhalingen. Dat bracht haar meteen meedoogenloos tot de werkelijkheid terug. Nog even poogde zij toe te geven aan de zoete bekoring dier lieflijke beelden, toen moest zij ze met een glimlach en een traan in 't ijle laten vernevelen.

Zij streek zich nog eens met de hand over de oogen, zuchtte eens diep - en doopte vastberaden haar pen weer in den rooden inkt!

Verhooring.

Loom en lusteloos slentert Cor Scheffer door de heete stoffige straten van de groote stad. Bij iederen hoek krijgt ze opnieuw aanvechting, om maar weer om te keeren, iedere nieuwe straat lijkt haar nog leelijker en troosteloozer dan de vorige. 't Is of er lood aan haar schoenzolen hangt! Nee, nog nooit heeft ze met zoo'n tegenzin haar dagelijkschen weg naar school afgelegd.

't Is ook zoo smoorheet', pruttelt ze bij zichzelf. 'Nog geen half negen en je smelt al haast!'

Maar tegelijkertijd weet ze maar al te goed, dat d a t de reden niet is. En ze zucht, om dat andere, dat haar al drie dagen vervolgt als een nachtmerrie en waar ze toch niets aan veranderen kan.

'Gelukkig, dat 't er vandaag dan maar van komt', denk ze. 'Als 't dan toch moet, dan maar hoe eer hoe beter.'

En met een ruk slaat ze den laatsten hoek om.

Voor de school is 't nog woeliger dan gewoonlijk. Je kunt merken, dat er iets bizonders op handen is; de kinderen hokken op kluitjes bijeen en praten en schreeuwen opgewonden door elkaar. De woorden 'ferhauging' en 'blaafe sitte' klinken er telkens boven uit, afgewisseld door schelle kijfstemmetjes: 'Naj ikke fast niet,

maar jaj, stommert!’ ‘En de majster hep lekker sellef geseht....’ ‘Nau, en flajde is jau sussie....’

Een paar meisjes uit Cor's klas springen haar tegemoet en komen aan haar arm hangen. ‘He-jfrau, magge we mee na binne?’ vleien ze. ‘Magge we 't bord fast schoonvege en de bloeme water gefe?’

‘Ja dat 's goed’, zegt ze. ‘Kom jullie maar mee, je kunt me prachtig helpen, want er is vandaag een heeleboel te doen’.

En trotsch en gelukkig volgen haar de twee.

Niet zonder moeite werkt ze zich door 't dikke kluwen, dat vlak tegen de schooldeur aangedrumd staat. Een baas van een jongen, die zich de beste plaats verzekerd heeft, waardoor hij straks ‘t eerst na binne’ mag - 't is altijd weer merkwaardig, hoe de kinderen 's morgens even hard dringen om ‘er in’, als 's middags om ‘er uit’ te komen - bonkt uit al z'n macht op de deur: ‘Toe dan, maak aupe, de juffrau mot dr in’, waarna de deur van binnen een klein kiertje open gedaan wordt en ze zich door de spleet naar binnen wringen kan.

In 't begin heeft ze zich vreeselijk geërgerd aan die onhebbelijkheid van de kinderen. Toen had ze hun de petten wel van 't hoofd willen trekken en ze willen toeroepen: ‘Vlegels, kun je niet even op zij gaan voor je onderwijzeres?’ Maar gaandeweg heeft ze leeren inzien, dat 't geen opzettelijke lomphed is; de kinderen weten niet beter en veel volwassenen, waaronder zelfs de onderwijzers niet te vergeten, al evenmin. Wellevendheid is een deugd, die nu eenmaal niet goed gedijen wil op Hollandschen bodem. Zou ze dan deze onopgevoede volkskinderen hun gebrek aan goede manie-

ren kwalijk nemen?

Gelukkig, de koelte komt haar tegemoet uit de hoge schoolgang. In een der aangrenzende lokalen hoort ze 't stemmengeroes der collega's, maar ze heeft vandaag heel geen zin in een gezellig babbeltje en wipt vlug de trap op naar haar eigen klas.

'Nu geen gezanik, niet zoo'n boel denken, opschieten maar!' jaagt ze zichzelf voort en steekt den sleutel in de kastdeur. Dan eerst merkt ze de twee peuters, die haar op de hielen gevolgd zijn en nu staan te wachten op wat ze te doen zullen krijgen.

'Hier, breng jullie de bloempotten maar vast naar de eerste klas. Maar één voor één, hoor! en voorzichtig op de trap! Vraag maar aan de juffrouw, waar ze staan moeten. En als de juffrouw er nog niet is, dan zet je ze zoolang maar bij elkaar, op een hoekje van de vensterbank.'

Dan draait ze de kastdeur open en begint haar schatten, die straks ook naar de eerste klas verhuizen moeten, alvast bij elkaar te zoeken. En nog is ze hiermee bezig, als plotseling 't heele schoolgebouw bezield wordt met leven en beweging en de kinderen binnen komen.

Och, och! wat zien ze al heet! en wat zijn ze druk! Ze dringen dadelijk om haar heen en opgewonden klinkt het van alle kanten: 'Is 't waar juffrau, is 't fedaag ferhauging? Femorrege al juffrau?'

En dan stuiven ze weer uit elkaar, dol van opwinding en roepen tegen de nog binnenkomenden: 'Faan man, strakkies ferhauging, de juffrau segt et sellef!'

Waarom moet 't nu juist haar lieveling zijn, haar gezellige ondeugd van een Joop, voor wien ze 't meeste

vreest, die nu z'n licht bij haar komt opsteken: 'Juffrau, kraage me nou 'n majster? Baj welleke majster komme we nau, juffrau?'

't Doet den beker haast overloopen en met bitterheid in haar stem zegt ze: 'Ja vent, jullie krijgt een meester: meneer Dalsum; prettig he?'

Maar 't kind voelt de bitterheid niet, z'n oogen stralen van trots en ook een tikje van ingehouden pret en hij gaat 't vlug aan de anderen vertellen: 'We kraage majster Dalsum, faan, seg!' En ze hoort 't van mond tot mond gaan: 'majster Dalsum! majster Dalsum!' en ook, zachter en met onderdrukt gegniffel dien anderen naam, dien ze evengoed kent: 'majster Mop!'

Ja, zoo noemen de kinderen hem en ze hebben er ook een liedje op:

'Majster Mop
Sonder kop
Sonder auge, sonder aure
Sau is majster Mop gebaure.'

En er schuilt meer waarheid in dat schoone rijm, dan de kinderen zelf vermoeden. Als meester is hij 'sonder auge' en 'sonder aure': 't kleine vonkje van deugnieterij of opstand tegen 't gezag, dat elk ervaren onderwijzer meteen in de klas bespeurt en even uitdooft onder 't lesgeven door, wordt door hem pas opgemerkt, als 't een uitslaande brand is geworden met laaiende vlammen, en er alle beleid en kracht voor noodig is, om die te blusschen. Maar dan nog gedraagt hij zich als iemand, 'sonder kop': hij begint te schreeuwen en te razen tegen allen en iedereen en brengt zoo de laatste kinderen, die uit sleur of bravigheid nog ordelijk bij de les waren, ook

aan den gang. 't Is een misère in zijn klas, 't lijkt wel een pan melk op een heet vuur: elk oogenblik kookt ze met ziedend gebruis over.

In drie maanden bederft hij de beste klas, de jongens worden ruw en baldadig, de meisjes wanordelijk en brutaal. Daarom blijft hij ook steeds in de middelklasse: als de kinderen twee jaar onder leiding van een der vier flinke onderwijzeressen zijn geweest, kan hij er een of twee halfjaren mee optobben en dan komen ze weer in handen van een ander. Zoo wordt 't kwaad tot een minimum beperkt, want 't heele overige personeel is gelukkig voor z'n taak berekend.

Allen hebben ze deernis met den armen Dalsum, die een beste man en een braaf huisvader is, die in elken anderen werkkreis waarschijnlijk geslaagd zou zijn, maar wiens leven nu dag aan dag vergald wordt, doordat hij toevallig dat eene mist, dat wat je hebt of niet hebt, maar wat niemand je leeren kan, de mystieke kracht, waardoor veertig kinderen uren lang je wil volgen, blindelings en dwars tegen hun eigen aard en neiging in.

Ja, medelijden hebben ze allemaal en ze houden hem altijd hoog tegenover de kinderen en behandelen hem zoo vriendelijk mogelijk. Maar toen Cor Scheffer 't hoorde, nu drie dagen geleden, dat ze aan hem haar klas moest overgeven, toen is haar toch de schrik om 't hart geslagen. Ze had zoo gehoopt, dat Brouwer ze zou krijgen, want die had nu de hoogste klas. Brouwer bij wien 't altijd zoo vroolijk toegaat, die bokspringt met de jongens en krijgertje speelt met de meisjes, die uitstapjes en schoolwandelingen met ze doet en wiens klas vol

staat met bakken en flesschen met kruipend, fladderend of zwemmend gedierte!

‘Kan Dalsum z'n klas niet nog één half jaartje houden?’ heeft ze gevraagd. Maar 't Hoofd heeft ernstig gekeken. ‘k Durf het er niet op te wagen: de jongens zijn hem finaal de baas. Trouwens, hij zelf heeft gevraagd om in de vijfde te mogen blijven. Hij was zoo aan 't lokaal gewend, heette het’. En ze hebben elkaar aangekeken in meelijdend begrijpen.

En dat is 't nu, wat haar sedert maar niet loslaten wil, dat is 't schrikbeeld, dat steeds door haar hersens blijft rondwoelen: Haar klas, waar ze zooveel van houdt, waar ze nu twee lange jaren onverdroten aan heeft gewerkt, die moet ze afstaan - aan Dalsum!

De bel gaat. Ze zet de kinderen aan 't werk, ze paaiend met de belofte: ‘Ik heb nog heel wat voor jullie te doen, ik kies natuurlijk de kinderen, die 't ijverigst doorwerken.’ Dan gaat ze haar kast opruimen en schiften, wat straks mee moet en wat hier kan blijven. Prachtige baantjes heeft ze voor de kinderen: platen van den muur halen en afstoffen, de punaises (‘pin-aasers’ zeggen zij in kostelijke volks-etymologie) op 't plankje prikken, de kast uitstoffen, de doek uitkloppen, de leien en boeken ophalen, ja, wat niet al! Verrukkelijke schatten komen voor den dag, die ze naar recht en billijkheid zoo eerlijk mogelijk verdeelt; plaatjes, stompjes potlood, gebroken kleurkrijtjes, stukjes zilverpapier. Zelfs roestige pennen en gebruikte blaadjes vloeipapier vinden nog liefhebbers. Zoo zijn ze allen ingespannen bezig, - als plotseling de deur opengerukt wordt en Dalsum binnen

komt stuiven.

‘Juffrouw’, begint hij nerveus en kortaf, ‘u weet, dat ik de klas van u overneem, nietwaar? Nu kom ik eens bij u vragen, of u mij de lijsten nog niet geven kan.’ Z'n onrustige, knippende oogen dwalen ondertusschen zoekend over de klas, maar ze is vast overtuigd, dat hij niets opmerkt.

‘De lijsten?’ vraagt ze, verbaasd. ‘Wat bedoelt u?’

‘Wel, de absentielijst’, zegt hij, ongeduldig. ‘En de goedkeuringen-lijst en de leerplichtkaarten en als 't kan ook hun reken- en taalschriften en....’

‘Maar dat alles hebt u nu toch nog niet nodig, de kinderen zijn er toch nog niet. Dat kan straks toch wel, als de klas over is?’

‘Nee juffrouw, dat breng ik liever van te voren vast op orde’, zegt hij plechtig terechtwijzend.

‘Stakker!’ denkt ze, ‘alsof 't 'm daaraan ligt!’ Maar zoo vriendelijk ze kan, belooft ze, hem alles zoo gauw mogelijk te sturen. ‘Wacht eens, de lijsten kunt u nu al wel krijgen, die neemt u misschien liever meteen zelf maar mee.’

Haar inschikkelijkheid kalmeert hem wat. Maar nu ontdekt z'n onrustig jagende geest weer iets nieuws.

‘Wat is 't een groote klas! Hoeveel hebt u er wel? En hoeveel laat u er zitten? Maar drie? Lieve hemel, bij mij zes! Dus dan komen er nog drie bij! Maar juffrouw, dat g a t gewoon niet. Zoo'n volle klas heb ik nog nooit gehad! Kunt u er niet n o g een paar laten zitten?’

De angst staat duidelijk op z'n gezicht te lezen.

‘Nee mijnheer,’ zegt ze zacht, ‘k zou niet weten wie. De andere kunnen allemaal mee. - Maar ze zijn erg

rustig en gehoorzaam. U zult zien, dat u plezier aan ze beleeft.'

Even komt er een zuur glimlachje op z'n vertrokken gezicht. 'Zijn er geen brutale rekels bij en geen erge woelwaters?' vraagt hij ongeloovig.

'Heusch mijnheer, 't zal u meevallen,' stelt ze hem nogmaals gerust. En met een: 'Nu, ik wil 't hopen,' draaft hij de klas weer uit, de kostbare lijsten onder den arm.

Een rilling loopt Cor over den rug. He, wat een vreeselijke man is het toch! Zouden de kinderen dat nu ook zoo sterk voelen? Verbeeld je eens: den heelen dag dat rustelooze gedoe te moeten aanzien!

Haar heele ziel komt plots weer in opstand. 't Is haar, of ze met geweld verhinderen moet, dat haar klas aan dien man wordt overgeleverd. Maar dan begrijpt ze weer, dat ze er toch in te berusten heeft en zuchtend neemt ze een stapel schriftjes, om er de namen der zittenblijvers vast uit te zoeken. Dan kunnen de overige naar de vijfde klas en hoeft de stakker hierover tenminste geen zorg meer te hebben.

Haar blik glijdt over de kleurige blaadjes: de ragfijne ophaaltjes, de regelmatige evenwijdige neerhalen, ze toonen duidelijk de inspanning der kleine handen. 'Over een week of wat komen de knoeiletters en de inktklodders, de vlekken en vegen en 'vergissingen', denkt ze weemoedig en ze herinnert zich al de onvermoeide zorgen, al het werk, dat ze gehad heeft, om de kinderen op deze hoogte te brengen.

Maar och, dat knoeiwerk, dat is toch eigenlijk nog 't ergste niet, voelt ze tegelijkertijd. En ze zoekt naar een

beeld, een vergelijking, om voor zichzelf tot klaarheid te komen, w a t haar de laatste dagen toch zoo drukt, w a t de oorzaak is, dat 't haar haast onmogelijk wordt, haar klas aan Dalsum over te geven.

‘t Is misschien het best te vergelijken met het geval van een artist, die z'n onvoltooid kunstwerk, waaraan hij jarenlang z'n beste krachten heeft gegeven, door barbarenhanden moet laten verminken,’ peinst ze. Maar meteen lacht ze zichzelf uit. ‘Verbeeld je, wat 'n inbeelding, je werk te willen vergelijken met dat van een kunstenaar!’ En op 't zelfde oogenblik voelde ze heel scherp en diep: ‘t Is toch hetzelfde! Wel degelijk is 't een kunstwerk, om van een troep kinderen een ‘goeie’ klas te maken; niet het beetje lezen, schrijven en rekenen dat je ze leert, maar het begin van beschaving dat je bij al die ruwe elementen aankweekt, de geest van vrede en eendracht en de zachtere zeden die er in zoo'n klas heerschen door den invloed van je persoonlijkheid. Is 't niet de taak van den artist, zichzelf te herscheppen in z'n werk! En wat anders maakt deze klas tot de hare, dan haar eigen zielesfeer, die er heerscht, zoolang de kinderen onder haar leiding blijven?’

Ze wordt opgeschrikt uit haar overpeinzingen door 't Hoofd, die de klas binnenkomt met een plechtig gezicht, de lorgnet op de punt van z'n neus en een groote lijst in de hand.

Door de kinderen gaat een schok: ze voelen 't allemaal: Nu komt het! Hun gezichtjes verstrakken, hun oogen worden groot. Angstig staren ze 't Hoofd aan met af en toe een schichtigen, hulpzoekenden blik op

zij naar 'de juffrouw.' Ze doen denken aan een stelletje veroordeelden, die hun vonnis zullen hooren.

't Hoofd maakt het kort; geen wonder: 't is nu al de achtste keer, dat hij 't zelfde lesje afdraait. En bovendien, hij heeft het vandaag nog zóó druk!

'Kinderen,' begint hij, 'ik kom jullie vertellen ... wie mee mag ... naar de vijfde klas.'

Druppelsgewijs vallen z'n afgemeten woorden in de stilte vol spanning. 'De meeste kinderen ... hebben dit halfjaar .. wel goed .. hun best gedaan ... en die kunnen .. dan ook .. verhoogd .. worden. Er zijn er maar drie .. (met stemverheffing) die niet mee over kunnen gaan ... (de stem daalt weer) en die 't nog een keertje in deze klas .. moeten probeeren. Die drie zijn: (o, de vreeselijke spanning dier enkele seconden).. Jan Blok.. Mientje van Doorn.. en Suze Gestel!!'

't Ergste is gezegd en er volgt een halve minuut pauze. De veroordeelden barsten in de traditioneele huilbui uit, de andere kijken wat opgelucht. Ze gaan wat verzitten op hun bank, zien er de juffrouw eens op aan, maar heelemaal gerust zijn ze nog niet: zouden er soms nog meer 'dooien' vallen? Kijk, de bovenmeester heeft nog meer te zeggen.

'Jan Blok', begint het Hoofd weer, 'hoeft er zich heelemaal niet voor te schamen, want we weten allemaal, hoe lang hij ziek geweest is. En op Mientje zijn de juffrouw en ik ook in 't geheel niet boos, want ze kan het niet helpen, dat ze wat moeilijk leert; en dat mag ze ook gerust aan Moeder zeggen. Maar bij Suze (dreigend verheft zich z'n stem) is 't heelemaal haar eigen schuld, want die....'

Volgt een lange strafpredicatie aan 't adres van Suze, die vuurrood en luid snikkend voorover op haar bank ligt. De andere kinderen komen wat op adem: zou 't ergste nu heusch geleden zijn?

Ziezoo, de plechtigheid loopt ten einde. Of ze allemaal in de vijfde klas ook goed hun best zullen blijven doen, vraagt 't Hoofd nog, En dan, na een blik op Cor en misschien iets radend van wat er in haar omgaat, voegt hij er nog bij: 'En jullie mag eerst nog wel eens heel vriendelijk je juffrouw aankijken, die al dien tijd zoo goed voor jullie geweest is.'

Daarna keert hij zich geheel tot haar. 'U brengt ze maar zoo vlug mogelijk over, de vijfde klas is al ontruimd,' zegt hij zachtjes. 'En dan neem ik nu maar meteen afscheid van u voor vandaag: u weet, de kleintjes komen morgen.'

Als hij de deur achter zich gesloten heeft, komen de kinderen pas los. Nu moeten ze toch eerst zekerheid hebben van de juffrouw. Wat die bovenmeester zoo deftig heeft staan beweren, is toch maar half tot ze doorgedrongen.

'Benne we nou ferhaugd? Ikke auk, juffrau? En ikke auk? Gane we nou na de faafde? En magge we sau metajn al?' dringen ze aan. En een paar, verteederd door de woorden van zoo pas, komen haar beloven: 'Juffrau, ik kom u toch alle morreges nog gedag segge.'.... 'Ik sal de bloeme water komme gefe,'... 'ik kom u nog wàt een mauje plaatjes bringen en auk nog silleferpepier.'

'Kom,' denkt Cor, 'hoe eer, hoe beter! Dan nu maar meteen naar hun nieuw Geluk!'

Ze laat ze de boel opbergen en zich klaar maken. En belast en beladen met al hun hebben en houden loopen ze op de teenen met haar mee. Voor de deur van de vijfde klas keert ze zich nog even om. Och, wat staan al die toetjes ernstig en gespannen! 't Is of ze een kerk binnen komen.

Vooruit, nu niet denken! Ze draait de deurknop om.

‘Mijnheer, hier kom ik u de nieuwe kinderen brengen’ ...

Als zij even later 't lokaal weer binnentreedt, is daar haar collega uit de derde klas al bezig, zich met haar troepje te installeren. Cor's bleekheid valt op.

‘Wat zie jij wit,’ zegt ze. ‘Zoo'n last van de warmte?’

‘Misschien wel. En misschien ook een beetje onwennig.’ Cor doet haar best, om er luchtig overheen te praten. ‘k Voel me net als een kat, die ze z'n jongen afgenomen hebben,’ lacht ze, een beetje nerveus.

De ander lacht ook. ‘Nu troost je,’ zegt ze, ‘morgen krijg je een nieuw mandje vol terug.’

‘Ja,’ zegt Cor, ‘k zal maar eens naar de eerste afdalen, om daar de kast wat in te ruimen. Mag ik een paar kinderen van je mee, om me te helpen verhuizen?’

Wel een uur is ze beneden bezig, om er alles in gereedheid te brengen voor de nieuwe leerlingetjes, die morgen komen zullen. Maar ze werkt zonder eenige animo, ze heeft nog niets geen verlangen naar haar nieuwe klas. ‘t Zal wel komen,’ troost ze zich.

Ze kijkt op haar horloge. Half twaalf! Ze heeft hier nu heusch niets meer te doen. Dan moest ze maar naar

huis gaan.

Daar bedenkt ze, dat ze haar hoed nog in de vierde heeft laten hangen en ze loopt even naar boven. 't Lokaal, met de andere kinderen in de banken, doet haar vreemd aan.

'k Ga maar naar huis,' zegt ze. 'k Ben klaar beneden, en de baas heeft ook niets meer voor me te doen. Die heeft me straks al m'n congé gegeven.'

'Jij goed af,' zucht haar collega. 'He, den heelen dag vrij, met zoo'n warmte!'

'Ja,' knikt Cor, 'wat een geluksvogel, he?'

Als ze langs de deur der vijfde klas komt, klinkt haar een onbedaarlijk lachsalvo tegen. Hemel, wat lachen die kinderen! Houden ze nooit op? Zou Dalsum grapjes met ze maken? En plotseling komt een gedachte bij haar op. Zou hij misschien met deze rustige, gehoorzame kinderen eindelijk eens....? Of - haar hart bonst in haar keel - zouden ze nu al....? Nu al?!

Een oogenblik krijgt ze een onweerstaanbaar verlangen, om naar binnen te gaan en te zien, wat die lachbui te beteekenen heeft. Maar ze beheerscht zich met al haar kracht en loopt vlug de trap af. Wat heeft zij er verder nog mee te maken, denkt ze bitter. Wat gaat haar de klas van Dalsum aan?

Ze slaat de zware straatdeur met een smak achter zich dicht. De hitte van de straat dreigt haar te overweldigen. Haar slapen kloppen, 't hamert in haar achterhoofd!

Loom en afgetobd sleept ze zich voort in 't smalle schaduwrandsje langs de hooge huizenrij.

Schoolkinderbad.

‘Ziezoo, zijn we klaar? Staan jullie allemaal vier aan vier? Vooruit dan maar! Flink doorstappen, hoor! Maar bij iedere hoek eerst even omkijken: als ik dan knik, dan ga je maar weer verder.’

Het troepje zet zich in beweging; als 't laatste viertal de deur uit is, volg ik ook. Met een flinke klap slaat het achterste kind de deur in 't slot - en we staan met z'n allen in den druilenden motregen.

Zoo zal ik dan voor 't eerst als geleidster mee naar 't schoolbad gaan; maar dat de ‘ster’ van m'n geleide bijzonder helder schittert, zou ik niet durven beweren. Ik ben nog pas kort aan deze school, de ‘oudere garde’ ken ik dus in 't geheel niet, zelfs hun namen niet: wie weet, of ze zich op straat wel ordentelijk gedragen zullen? Bovendien loop ik bij m'n eigen kleintjes twee prettige vakken mis: zingen en vertellen! En dan die afschuwelijke regen en die modderstraten!

Maar de twee veteranen aan onze school, die anders om beurten dit baantje opknappen, waren vanmorgen allebei verhinderd en toen heb ik 't niet willen weigeren. En mopperig en afgunstig op m'n ‘bovenmeester’, die zich ‘als man’ zoo fijn van sommige karweitjes (schoolbad, handwerkles) kan afdraaien en nu knus bij

de warme kachel m'n kleintjes van 'Duimelijntje' gaat zitten vertellen of van 'de Zeven Witte Zwanen', stap ik zuchtend om een groote plas heen en dwars tegen den guren natten wind in....

Vroolijk kwetterend als een zwerm uitgelaten musschen trippelt m'n troepje voor mij uit. En al dadelijk merk ik, dat 't volstrekt geen bezwaar is, dat ik ze niet eens bij den naam ken: ze loopen ordelijk en gehoorzaam door zonder de minste poging tot insubordonnatie. Trouwens, zij kennen mij allemaal en dat blijkt geheel voldoende voor 't aanknoopen van meer intieme betrekkingen.

Zoodra ik het achterste rijtje terzijde kom, word ik vertrouwelijk aangehaakt: 'Faan, dat u nau es maj na 't bad gaat! Gaan u nau faurtan altaad maj?' waarop de drie andere ook vol verwachting naar mij opkijken: 'Ja jfrau?'

Zulke volleerde kleine vleisters! Maar onder 't luisteren naar hun gebabbel - 't viertal er vóór, dat de conversatie met 'de juffrau' nog interessanter schijnt te vinden dan hun eigen gesnater, gooit ook af en toe nog een duit in 't zakje - begin ik m'n heele kwaje bui en zelfs de 'straten als dijken' totaal te vergeten.

Om strijd beweren ze, dat ze 't zoo 'faan' vinden, naar 't bad te gaan 'Sien u jfrau, ik bin dr auk pas drie keer na toe gewajst, want 'k mocht ajrst niet fan me Moe. Maar toe he'k net-sau-lang geseurd en Rieke het auk gehollepe - tegen 't vriendinnetje, dat naast haar loopt: "niewaar Riek?" - en toe aandelijk toe moch ik en toe het me Moe een briefie an de baufemajster geschrajfe, en nau fin ik 't toch sau faan....!'

‘Maar dan begrijp ik toch niet, waarom er niet meer kinderen meegaan’, laat ik me onnoozel-weg ontvallen, terwijl ik bereken, dat 36 kinderen voor de vier hoogste klassen samen toch eigenlijk veel te weinig is.

‘Magge se auk sajkers niet fan dr Moe’. Met een haast onmerkbaar schouderophalen en een wijs lachje van verstandhouding naar mekaar. Wat zoo'n mensch toch 'n suffe dingen kan zeggen, he? Nou, zij zullen dr niet wijzer maken.

Maar even later in 't vuur van hun redeneering ontsnapt hun toch 't gewichtige geheim.

‘Corrie Mast is dr fedaag weer niet baj, he?’

‘Nee, se gaat nie meer; dr Moe fin et te feel werrek om foor schoon goed foor d'r te sorrege. Nou en je kan toch niet met je fuile goed an na 't bad?’

‘Nee, netuurlijk niet! Verbeel je, met je fuile hemd!’

‘Nou en dan gaat se maar liefers heelemaal niet.’ Opeens stooten ze mekaar aan en kijken dan eens tersluiks naar me op. Maar ik heb niets gehoord en besteed al m'n aandacht aan een naderende tramwagen. De voorste meisjes kijken om: Mogen ze nog oversteken? En ik knik; 't kan nog wel.

‘Mijn moe wascht me altijd heelemaal de afend foor we na 't bad gane, pocht een kleine dikkerd nog gauw even onder 't oversteken van de tramrails. ‘Se sau sich wat schame, segt ze, om me dr soo smerig na toe te sture....’

Maar plotseling is 't me, of ik al die moeders vóór mij zie, ploeterend en jachtend op hun binnenplaatsje, in hun keukentje of zolderhokje, om toch maar tijdig man en kroost schoon in 't pak te kunnen steken. 'k Voel hun

zorgen van ‘gauw een soppie’ en ‘as 't nou maar droge wil’ en ten slotte na ‘stijtsel’ en ‘blauwsel’, na alle bewerkingen van spoelen en drogen en weer invochten, tot slot en besluit vlug ‘een bout dr op’ 's avonds laat na een zestien-urigen werkdag, als alles al in zoete rust is. En aan m'n eigen onwil van daarstraks durf ik niet eens meer te denken....

We zijn er. 't Natte bovengoed wordt in de gang opgehangen en dan stappen de kinderen in een lange rij de kleedkamer binnen, een leeg vierkant vertrek met een groote kachel in 't midden en kapstokken langs alle wanden.

‘En nu maar vlug uitkleeden!’

Eén stoel staat er klaar en ik ga er bij zitten, om m'n troepje gade te slaan. Och, och, wat felle aandacht voor elkanders onderkleeren! Er zijn er maar heel weinigen, die zich zorgeloos en argeloos als bij Moeder thuis ontkleeden, de meesten loeren en gluren scherp van den een naar den ander. Wie heel en knap voor den dag komt, pronkt en geurt ermee als een volleerde coquette, wie wat te verbergen heeft, schuilt weg en spiedt rond, of 't ook wordt opgemerkt.

't Moet erkend worden: er is groot verschil.

Een oningewijde, die het troepje zoeven voorbij heeft zien komen, zegt bij zichzelf: allemaal volkskinderen. Maar voor henzelf hooren ze nog lang niet allen tot deelfde klasse, naar hun eigen gevoel kan ik ze minstens in drie of vier standen verdeelen, die duidelijk van elkaar te onderscheiden zijn. En heel scherp demonstreert zich dat verschil in hun kleeding, van 't ‘knappe burgerkind’, keurig in de puntjes en kraak-kraakzindelijk tot

net havelooze schooiertje in z'n versleten lorren.

't Uitkleeden gaat vlug, de meesten hebben er niet veel werk mee. De jurk zit met een paar drukknopjes dicht, rits-rats, daar is-ie al uit. Eén rokje, of onderjurkje, dan komen de wijde uitgezakte schoenen en de versleten sokkerige kousen: met één ruk zijn ze afgestroopt. Nu nog 't broekje laten zakken en klaar zijn ze! Want 't hemdje wordt zoolang nog aangehouden.

Maar die dikke Teuntje, 't schipperskind, kan zoo gauw niet mee. Alles zit even solide dichtgeknoopt of -gebonden. En lieve help, wat heeft dat kind een kleeren aan! Wel vier verdiepingen over elkaar! En als ze eindelijk met bloote beenen staat, dan heeft ze over haar hemd nog een plank-dikke gebreide borstrok aan..... van achteren dichtgeregen! Vuurrood van inspanning, hijgend en blazend, staat ze te wurmen en te trekken aan de veterbandjes. Och kinderen, wie helpt haar even? anders komt ze er nooit!

Daar gaat de deur naar de badzaal al open. De heldere flinke 'badjuffrouw' staat op den drempel: we kunnen terecht.

En daar gaat het: trip-trip-trip, van al die bloote voetjes over den houten vloer, hemelsche muziek vergeleken bij 't geklos, geschuifel en gekras van de lompe ijzerbeslag-zolen, waar je anders den heelen dag mee gepijnigd wordt. En we komen de groote ronde badzaal binnen met z'n eigenaardige atmosfeer van vochtige warmte, van waterdamp, zeep en schoone handdoeken.

Schoone handdoeken, Ja! Probeer je er eens in te denken, wat een weelde dat voor ze wezen moet: elk zoo'n keurig opgevouwen groote schoone badhanddoek

heelemaal voor haar alleen! Op groote stapels liggen ze op de bank bij de deur en in 't voorbijgaan mag je er eentje afnemen en ook zoo'n mooie schoone waschlap van die andere stapel ernaast. En, zoo gewapend, huppelen ze als blanke lammetjes over de kurken, die voor elk badcelletje liggen.

Ho! ze zijn er. 't Voorste kind heeft het hokje bereikt, dat de badjuffrouw aanwijst en nu nummeren ze zelf verder af, heel simpel, ieder op de volgende kurk. Ieder staat voor z'n open badvertrekje (een douche met een schotje ter weerszijden), legt handdoek en waschlapje vóór zich op de bank, dan wordt vlug ook 't laatste kleedingstuk over 't hoofd getrokken - en elk kruipt weg in z'n hokje.

'Vasthouden!' klinkt streng het commando van de badjuffrouw. En nauwelijks hebben ze allen de beide handvatsels, die aan de zijschotjes zijn aangebracht, vastgegrepen, of de kraan gaat open en al de douches beginnen tegelijk te sproeien.

'Voorover!' Al de lenige ranke ruggetjes worden begoten.

'Omkeeren! Achterover!' Al de blanke gewelfde borstjes vangen het neerstreamende water op.

Ze heeft er den wind onder, dat moet 'k zeggen. Wie maar eventjes terugdeinst voor de griezellig spattende stralen en achteruit of tegen een der zijschotjes kruipt, wie 't hoofd niet goed intrekt of wat luid z'n vrees of verrukking laat hooren, die kan dadelijk een flinke bemerking (om niet te zeggen een snauw) oploopen. Och, 't is misschien wel noodig, voor mij is 't in ieder geval heel gemakkelijk: nu hoef ik mij niet met het toezicht

te bemoeien en kan ongestoord van het schouwspel genieten.

Want genieten doe ik volop. In tijden heb ik niet zoo iets liefs en fleurigs gezien als die veertig bloote kindertjes, zooals ze daar in een halve cirkel voor mij staan, elk precies in z'n eigen hokje als blanke pitjes in een rijpe meloen. Neen, daar kan geen ander badtafereel bij halen; hoe vaak ik al badende kindertjes gezien en bewonderd heb, altijd waren daar die vervelende badpakjes, nu eens kakelbont en in rimpels om 't lijf klevend, dan weer als een natte dweil in wijde plooiën van de schouders sjokkend, die de mooie slanke lijnen van 't kinderlijfje verdoezelden en den indruk van blank en blij, van frisch en vlug en jong en gaaf totaal bedierven.

Maar hier, wat een joligheid, wat een rijkdom aan geestige, sierlijke en ook vermakelijke bewegingen! Zooals er hier eentje met 't kopje tusschen de schouders wegduikt, daar een ander één knie optrekt tot onder de kin met al de lenigheid, waarover zoo'n tienjarige peuter beschikt, ginds een derde, achterover neigend, zich aan de slanke armpjes laat schommelen, de voeten naast elkaar geplant, 't ruggetje gekromd als een jonge poes, zooals ze daar vóór me alle mogelijke standen en houdingen aannemen en op alle manieren de losheid en veerkracht van hun jonge ledematen demonstreeren, zonder in 't minste erg te hebben, dat ze bewonderd, of zelfs maar dat ze gadegeslagen worden!

En opeens bedenk ik, hoe frank en vrij ze zich nu wel voelen moeten! Nergens een lap of een gat of een scheur, niets dat te groot of te klein, te wijd of te nauw is, niets dat voor onbescheiden blikken angstvallig weg-

gehouden moet worden. Al hun zorgen en kammernissen, al hun armoe en vernedering hebben ze tegelijk met die havelooze versleten plunje van zich af laten glijden en zoo staan ze nu licht en blij, alleen bedekt met hun eigen gave velletje en hun ongerepte jeugd.

Plotseling een ruk aan de kraan, waar de badjuffrouw wacht bij houdt: de heerlijke lauwe sproeiregen gaat over in een armzalig druppen. En tegelijk klinkt het bevel: 'Inzeepen!'

Nu vangt het eigenlijke wasschen aan. Aan ieder zijschotje hangt een gevuld zeepbakje, vlug de waschlap ingesmeerd en dan: boenen maar! 'Van boven af beginnen. - Nergens een plekje overslaan. - Vlug voortmaken!' zoo klinkt de schelle stem gedurig door de zaal. Maar ze kijkt goed toe, of de kinderen zich wel schoon wasschen en ik voel me geroepen, om ook wat naderbij te komen en langs de hokjes wandelend eveneens m'n adviezen uit te deelen: 'Je hielen zijn nog zwart! En jou knieën! En jij hebt nog een heele kluit zeep op je been zitten!'

Zoo van dichtbij bekeken, ontdekt je toch nog heel wat verschil. Heerlijke ronde badpoppetjes zijn er bij, die je de waschlap wel uit de hand zou willen nemen, om ze zelf eens lekker te poedelen en in te schuimen. Maar ook teere magere stumpertjes, die je heel voorzichtig zou hanteeren, uit vrees voor hun botjes, die door 't bloedeloze huidje heenschmeren. En och arme, enkele vertoonen al roode striemen of blauwe strepen, pijnlijke herinneringen aan 't mes van den operateur!

Aardig zijn de grootere meisjes met hun even ontluikende vormen. 't Lijkt wel, of tegelijkertijd hun gevoel

van pudeur begint te ontwaken, je merkt het aan hun kijken, aan 't optreken der schoudertjes, de houding van 't hoofd, ja bijna aan ieder van hun schroomvallige bewegingen. Och kinderen, wat zien jullie er in dit stadium van ontwikkeling allerliefst uit! Maar ik moet er toch niet aan denken, dat je nu al bijna 'groote meisjes' bent - en dan o, zoo gauw, vrouwen zult wezen.....

'Klaar!' luidt het signaal . 'Afspoelen!' En daar beginnen de douches weer te loopen: een heerlijk warme sproeiregen daalt op de verrukte kinderen neer. Al durven ze niet praten of roepen, de kleine kreetjes van genot kunnen ze toch niet inhouden; 't klinkt als vogelgetjilp in de lente en 't stijgt al hooger en hooger, nu de douche geleidelijk afkoelt en eindigt in een bijna koude begieting. Maar als 't gepiep en de gilletjes al te erg worden, dan is 't ook net gedaan en klinkt het bevel: 'Afdrogen!'

Hoe ze zich reppen! En wat zien ze heerlijk rozigrood! En waar blinken ze nu 't meest van, van helderheid of van plezier? Toe maar jongens, voortmaken! Ginds achter de deur der andere kleedkamer klinkt ook al stemmengeroes: een nieuwe klas is zich aan 't uitkleeden en wacht binnen een paar minuten z'n beurt af.

Zulke potsierlijke grimassen als die kinderen maken! Vooral bij 't drogen van hun voeten, hun beenen of hun rug. Op één been staan ze te hinken als harlekijntjes of ze buigen haast dubbel met hun neus vlak bij den grond. En 't is een gezwaai van lange bloote armen, alsof elk kind er minstens twee paar had.

Maar eindelijk zijn alle hemdjes toch weer aan en: Voorwaats marsch! daar huppelen m'n gedresseerde

lammetjes weer in een lange rij het circus door, laten handdoek en uitgewrongen waschlap in de daarvoor bestemde manden glijden en verdwijnen door de openstaande deur der kleedkamer. Maar niet zoo gauw heb ik als laatste die deur achter mij gesloten, of daar komen de mondjes los. Helaas, ik heb er blijkbaar niet zoo den wind onder als de badjuffrouw.

‘Faan wat 't, he?’

‘Nau seg, ajnig!’

‘Maar wat maakte se 't op 't laast kaud, he?’

‘Nau! 'k grieselde dr fan. O, juffrau, dat hadt u's motte foele! Da's foor de gezondheid, he jfrau? Het juffrau Coene ons ferteld’.

‘Gossie me haar is kies! 'k Het me haufd niet gauw genoeg achteraufer gehaue’.

‘Nau seg, aage schuld’.

Toe Merie, mag 'k jau haarspeld effe; 'k het me knaupehakie fergete’.

Zoo kwetteren en snappen ze dooreen in hun eigen oorverscheurend taaltje, terwijl ze zich om 't hardst reppen.

‘Zijn jullie nu koud?’ vraag ik.

‘Guns naj juffrau. - Juist likker warrem. - Kaukend!’ klinkt het geruststellend van alle kanten. En Teuntje, die ik juist in haar plankige borstrok sta te rijgen - waarbij ik voor de gauwigheid telkens maar een gaatje oversla - houdt me haar dikke bloote armen toe: ‘Voel u maar’. En werkelijk, 't kind is als een stoofje.

Vijf minuten later staan we al weer in rij en gelid voor de afmarsch. Gezamenlijk stappen we nog 't stille pleintje over, onder 't donkere poortje door - en dan

heeft het uur des afscheids geslagen. 't Is over twaalven, de kinderen gaan dus meteen door naar huis.

'Da' jfrau, da' jfrau', klinkt het hartelijk en ik krijg een heeleboel handen. Dan stuiven ze naar alle kanten heen.

Een klein restantje, dat mijn kant uit moet, sluit zich kameraadschappelijk bij mij aan, ongevraagd - ongeweigerd: 'k Gaan sau fer met u de weg uit'.

En zoo krijgen we bij iedere hoek een hernieuwd afscheid. Tot ik er eindelijk nog maar eentje aan m'n arm heb hangen, een tenger aschblondje met een heesch stemmetje, dat je in 't drukke geroes der anderen niet zoo gauw zult opmerken.

Opeens slaat ze een paar groote viool-blauwe oogen naar mij op en 't zachte stemmetje fluistert: 'Seg juffrau, het u 't gesien, fan me hemd?'

En als ik van verbazing zoo gauw niet weet, wat ik zeggen moet, gaat ze voort in roerend vertrouwen: 't Is tr eentje fan me Moe, me eige was heelemaal stukkend, dat kon 'k nie meer an. Maar geen mensch het er iets fan kenne sien, he?'

'Welnee, 't paste je precies.'

'Moeder het 't fan achtere een heel end ingenome', fluistert het innige stemmetje. 'En fan onder ook soon end ingeslage!'

We lachen samen als twee slimme bedriegers. 'Jouw Moe, die kan 't!' zeg ik prijzend.

'En me kouse?' vraagt ze dan opeens. 'Het u die ook gesien?'

'Je kousen?' aarzel ik, alsof ik me iets te binnen wil brengen.

‘Se benne sóó nieuw uit de winkel! En se sitte soo fijn warm!’ 't Stemmetje klinkt vol, de viooltjes-oogen glanzen.

‘O ja, nu weet ik 't alweer’, lieg ik dapper. En dan, op goed geluk: ‘Van die stevige zwarte, he?’

‘Ja, met fan die ribbetjes, sien u wel?’ En trotsch steekt ze een beentje vooruit.

‘Nou, keurig hoor!’

‘Me Moe het se me sellef nog niet eens an sien hebbe’, mediteert 't kleine ding verder. ‘Se is se femorrege gauw effies wese hale bij ons in de straat en toe het se se enkel door de deur angegeve, want se mos om hallef nege op dr werrekhuis wese.’

‘Nou hoor, je kan gerust aan je moeder vertellen, dat je keurig was,’ herhaal ik nog eens. Maar ik heb moeite om m'n stem in bedwang te houden.

En ik bedenk met schaamte, hoe ik vanmorgen niets dan leelijks dacht te vinden en daarom liever sprookjes bleef vertellen - terwijl ik enkel liefde en vriendelijkheid ontmoet heb en de harde werkelijkheid veel aandoenlijker bleek dan 't mooiste verlichtsel.

Verlangen.

Een lange, diepe zucht, een behaaglijk zich-uitrekken - en nog vóór ze goed wakker is, heeft het haar weer omvangen, 't zalige gevoel van rust en vrede....

Wijd slaat ze de oogen op, - ja, het is alles werkelijkheid: 't lieve witgekalkte kamertje, een nonnencelletje gelijk, 't groote opengeslagen raam, waar de dennengeur komt binnenwaaien, de zacht-wuivende boomtoppen op den achtergrond, het tooverachtige zilveren schemerlicht en - zaliger nog dan dat alles: de stilte, de wijde, verre stilte, waar je in onderdompelt als in een verfrisschend bad, waar je naar kunt liggen luisteren uren en uren lang zonder er ooit moe van te worden, de heerlijke, levende stilte van 't slapende bosch.

Nee, nee, niet denken nu aan snerpend, zielsverscheurend straatrumoer, aan beklemmende groote-stadsdrukke, aan al 't martelende lijden der laatste maanden! Of ze wel ooit ziek geworden zou zijn, als ze thuis zoo'n kamertje met binnenstroomenden dennengeur en geheimzinnig boomgeruisch had gehad? Of zouden de doktoren toch gelijk hebben en waren alleen de examens en 't ingespannen werken voor de klas er schuld aan?

Benden in de hall van 't groote gebouw begint een

klok te slaan. Ze luistert en telt: een...., twee.... drie.... Wat! al drie uur? Heeft ze dan al zóó lang geslapen? Van tien uur af? Ja hoor, ze moet dadelijk ingeslapen zijn - en toen in één ruk door tot nu toe! Verbeeld je, ineens inslapen! En vijf uur achtereen!

Ja, dan is ze toch weer op den goeien weg, dan wordt ze ook wel weer beter.... En dankbaar en gelukkig ligt ze voor zich uit te staren in 't vredige maanlicht.

Kom, nu ook een deugdzame patiënt wezen! Niet liggen droomen en genieten, maar gauw zoet gaan slapen. En morgen - morgen wacht haar immers weer een heerlijke dag, een lange dag van zalig nietsdoen en ongestoord genieten: glanzige beuketakken, wiegelend in den zonneschijn, drijvende wolken langs de hooge lucht, een tjilpend vogeltje vlak bij je. En - geen wanhopige wilsinspanning meer, geen voort-moetenen-niet-kunnen, geen taak te zwaar voor je krachten, geen dwang, geen plichten, - geen school!

Die school, die leelijke, grauwe steenklomp! Lijn voor lijn ziet ze hem plotseling vóór zich, ze moet er zelf om lachen. Wat ben je toch vreeselijk leelijk, denkt ze. Met je vervelooze deuren, je kale vensters, je uitgesleten stoeptreden! Grof en lomp en onvriendelijk zie je er uit, en toch - toch hou ik zoo van je! Want ik ken je, ik weet, wat er achter dat stugge, grimmige uiterlijk verborgen zit. De groote, groote reus uit het sprookje ben je, met borstelige wenkbrauwen, ruigen baard en een grove stem - maar met een hart vol liefde voor al wat klein en hulpbehoevend is. Groot en hol zijn je lokalen, je gangen en trappen - maar zie die kleine bankjes, lage kapstokjes, deurknoppen binnen

't bereik van ieder kinderhandje, trapleuningen, die vlak langs de treden loopen! En in je groote, goeie hart bewaar je de herinnering aan al de duizenden kleuters, die hier al met heiligen schroom, met hartjes bonzend van vrees en ontzag maar ook van blijden trots en hooggespannen verwachting zijn binnengestapt, in je holle portalen hangt de nagalm van hun hooge, helle stemmetjes, op je afgesleten drempels staat de afdruk van hun rappe voetjes, je hooge, kale vensters bewaren het geheim van al de droomen der verlangend naar buiten starende kinderkijkers!

De maan is hooger gestegen, de zilverig-blauwe nevel trekt op. Je voelt geen zuchtje meer: roerloos staan de boomkruinen tegen de lichte lucht.

Toe, laat ze nu toch verstandig zijn en weer slapen gaan. Ze sluit gedwee de oogen.... Maar die gedachten, die laten zich niet dwingen: vóór ze er op verdacht is, zijn ze weer terug naar de leege, verlaten school, dwaalt ze weer door de lange steenen gangen.... Kijk, daar hangt een vergeten roodkatoenen flaphoedje, een eindje verder een grappig poppeshortje, in 't hoekje ginds staan een paar miniatuur schooltoffeitjes!

En, ze kan 't heusch niet helpen, meteen heeft ze ook de kruk al in de hand van de deur naar haar klas. En, als ze die omdraait, - dan zitten alle kinderen op hun plaats. En hun verraste gezichtjes stralen van blijdschap: 'Da-jfrau!' Hun e i g e n juffrouw, daar is ze dan weer terug!

Die kinderen! Een warm gevoel doorstroomt haar. Al bijna een jaar heeft zij ze, en wat is ze aan ze gehecht! Gek, en toch heeft ze deze heele week nog niet aan ze

gedacht; ze moet toch wel heelemaal van streek geweest zijn! En 't is ook allemaal zoo vlug in z'n werk gegaan: eerst die malle flauwte 's morgens, toen die goeie, ouwe huisdokter, die rust voorschreef, toen 't bezoek van den gemeente-arts en de verlov-aanvraag, 't schrijven om opneming in 't Herstellingsoord - en voor ze 't wist zat ze al in den trein, op weg naar bosch en hei, naar rust en vrijheid, naar gezondheid en nieuwe levenslust.

Zóó moe was ze ook geweest en zoo lusteloos! Van niemand heeft ze afscheid genomen, ook van haar klas niet. Die kinderen, wat zullen ze wel van haar denken? ze zoo maar opeens trouweloos in den steek te laten! En wat zullen ze een oogje opgezet hebben, toen daar 's morgens in plaats van 'hun eigen juffrouw' een ander voor de klas stond!

Die 'ander', ze kent haar niet, ze weet niets van haar af. Wat voor een zou 't wezen, die daar zoo maar opeens haar werk is komen overnemen? Zou ze 't goed doen? Zou ze begrip hebben, met kinderen om te gaan? geduldig en lief met ze wezen?

Onrustig woelt ze heen en weer. Hoe ze toch zoo dom en onverantwoordelijk heeft kunnen doen! Waarom is ze haar plaatsvervangster niet eerst even op de hoogte gaan brengen? Wel tien dingen voor één schieten haar nu te binnen, die ze noodzakelijk had moeten vertellen.

Daar heb je b.v. Kootje: al weken lang is ze bezig, hem de r te leeren zeggen. 't Ging nu toch niet langer voor zoo'n grooten jongen, dat hij praatte van 'bguood' en 'bguief' en 'tguap'. En nu kwam hij elken morgen voor schooltijd even bij haar stoel staan en dan oefenden

ze samen. 't Ging al zoo aardig. En zoodra hij netjes kon zeggen: 'Morrigen juffrouw', har ze hem een grooten glazen, stuiters beloofd. Bij zoo'n nieuwe juffrouw durfde hij daar natuurlijk niet mee aankomen; jammer toch! of hij nu in dien tijd alles weer verleeren zou?

En Sientje Vermeer! Ze begon 't nagels-bijten zoo knap af te leeren, maar als je haar een week lang haar gang laat gaan, is 't natuurlijk weer heelemaal mis. Ja, daar zal ze later wel weer van voren af mee moeten beginnen.

En of die nieuwe wel streng genoeg op de handhouding bij 't schrijven zou letten? 't Is misschien kinderachtig, dat ze daar nu zoo bijzonder op gesteld is en dat ze 't niet aanzien kan, als zoo'n kind met zulke kromme vingers zit te krassen. Toch zal ze zich er maar vast op voorbereiden, ten minste de halve klas met kromme knokkels terug te krijgen, want als je er niet dag aan dag 't oog op houdt....

En, lieve help, ja, dat 's waar ook. Dien laatsten middag heeft ze juist Dirk van Veen naast Klinkert gezet. Maar natuurlijk was ze niet anders van plan, dan om den volgenden dag dadelijk een beter plaatsje voor hem te zoeken; want van Klinkert kan hij niet anders dan kwaad leeren en dan weet ze vooruit, dat 't in drie dagen volop misère is. Als die andere 't nu maar bijtijds ziet en ingrijpt! Maar 't zal wel zoo'n jong, onervaren ding zijn en dan heb je je handen zoo vol met honderderlei andere dingen, dat je voor zulke gevaren geen oog hebt. En als zulke apen van jongens dan baldadig worden en kattedwaad gaan uitvoeren, dan wijt je 't aan je onderwijs en meent, dat je niet onderhoudend genoeg

bent, dat je wat 'levendiger' moet lesgeven....

Ze ziet zoo duidelijk zichzelf terug uit die eerste jaren, toen ze nog volgepropt met paedagogische wijsheid maar zonder eenige practische ervaring was. Och, och, wat heeft ze toen ook soms raar met de klas omgehaspeld; al haar bokken en blunders uit dien tijd komen eensklaps weer bij haar spoken. En te denken, dat nu misschien net zoo'n krukkebeen - wie weet nog erger - aan 't sukkelen is met h a a r klas, haar eigen dierbare klas.

't Zweet breekt haar uit: Och, 't leeren is ten slotte 't ergste niet. Of ze nu een leesboekje verder of minder ver zijn, als ze weer terugkomt, of ze wat slordiger zijn gaan schrijven, een beetje minder zuiver wijshouden bij 't zingen, met rekenen niet ver genoeg opgeschoten, daar zal ze zich geen grijze haren over aantrekken - als dat jonge ding in haar onervarenheid hun gezondheid maar niet over 't hoofd ziet, als ze Karel'tje toch vooral niet op den tocht laat zitten en Jantje nog een keertje extra naar achteren laat gaan, als ze maar toeziet, dat ze niet wild spelen, niet vechten, en dat ze 't arme kleine Keesje niet plagen, want dan wordt die stakkert altijd zoo driftig.....

Zie je, 't is of 't nu pas goed tot haar doordringt; waar ze 't meeste voor vreest, dat is voor den geest in de klas. Als ze de kinderen ruw en onhebbelijk zou terugvinden, of leugenachtig of stug en gesloten of brutaal of - denk eens - vijandig! Haar grootste voldoening is juist altijd, dat ze zoo rustig zijn, zoo vriendelijk en vertrouwelijk. En ze ziet 't lieve Saartje vóór zich met haar zachte oogjes en haar honderd kleine krulle-

tjes, met haar zonnig snoetje en haar hoog stemmetje en dan die genoeglijke Jaap, die iederen morgen een andere vertrouwelijke mededeeling voor haar heeft. En kleine Gerrit, die haar altijd met het meest verheerlijkte gezicht z'n smaakvolle bloemruikers komt brengen, saamgelezen uit al de vuilnisbakken van de buurt. En Sientje, die haar elken morgen al op den hoek van de straat staat op te wachten, alsof haar 't geluk des levens daar over dat groote plein komt naderen.... Of ze haar erg gemist hebben, die eerste dagen? Of ze haar misschien nog een klein beetje missen....?

Och - met een ruk gooit ze zich om - kinderen vergeten immers zoo gauw! Natuurlijk zijn ze al lang even vertrouwelijk en eigen met hun 'nieuwe' juffrouw. Wie weet ook, wat een vroolijk, fleurig meisje het is, stellig heel wat aantrekkelijker voor kinderen dan zichzelf, vervelende, saaie brompot, die ze den laatsten tijd was. En Jaapje komt vast en zeker nu bij h a a r met z'n gezellig babbeltje en in 't speelkwartier schuift Saartje haar kleine, zachte handje zoo ongemerkt in h a a r hand en aan haar anderen kant bengelt een heel troepje: Stien en Rietje en Nellie en Jans: 'Nee, i k e bij de juffrouw! he nee, laat m ij n nou effies.....'

Met groote, brandende oogen ligt ze voor zich uit te staren. Ze voelt 't zoo onafwijsbaar: 't fijne weefsel, dat in den loop der maanden tusschen haar en de kinderen gegroeid is, 't ligt nu verscheurd, hopeloos vaneengereten door haar plotseling vertrek.....

Wat is dat opeens? tranen? Malle meid, dat ze is! En juist nu ze alle reden heeft, om zoo in haar schik te zijn! Ze geniet hier zoo zalig, ieder uur van den dag

- en dan, ze wordt nu immers weer beter! En die kinderen, kom, die hebben 't vast best, eeuwig had ze ze immers toch niet kunnen houden.....

Maar ze heeft goed praten: de dikke, heete tranen, ze laten zich niet langer terugdringen. En stijf moet ze 't hoofd in 't kusen drukken, om 't niet hardop uit te snikken - van verlangen!

De klas.

't Was een gewone klas, net als iedere andere.

Neem al de kinderen van zes à zeven jaar uit de heele stad, roer ze goed door elkaar en schep er dan, zoo vaak ge wilt een stuk of veertig uit. Iedere schep van dit mengsel zal dan een normale klas opleveren, waarvan je als onderwijzer al vooruit de samenstelling kunt opgeven. Voor de helft ongeveer zal die bestaan uit gewone huis-, tuin- of keukenkinderen, waar alleen moeder en vader zelf iets bizonders aan kunnen ontdekken. En verder bevat zoo'n klas steevast de volgende variëteiten: een paar schrandere koppen en een paar met verstopte hersenen, wat brutale rekels en wat suikeren kindertjes, verder een stuk of wat smeerpotsen en een paar die blinken van helderheid, een zeldzame lastpak en een bijzonder liefvallig snoesje; en bovendien bijna altijd een of meer exemplaren, die door een kleine zielsafwijking, een te veel of een te weinig, de speciale aandacht van den psycholoog-opvoeder vragen.

Met zoo'n heterogeen stelletje word je dan van negen tot vier opgesloten en je waarlijk niet lichte taak is 't nu, daarvan een harmonieuze eenheid te vormen 'onder het aanleeren van gepaste en nuttige kundigheden', zooals 't heet in de wet op het Lager Onderwijs.

En van zoodanige samenstelling was dus ook het span nieuwelingetjes, dat bij den aanvang der cursus werd toevertrouwd aan de zorgen van juffrouw Spaans.

Juffrouw Spaans was een goeie onderwijzeres - geweest. Ze was rechtschapen en plichtgetrouw, hield van haar werk en van de kinderen. Maar veertig lange moeitevolle dienstjaren hadden haar krachten totaal verbruikt. Nu was ze op, naar ziel en naar lichaam en ze had nog slechts één wensch: een jaar of wat rustig van haar pensioen te genieten op het mooie Veluwsche dorp, waar ze geboren was, en waar nog een zuster van haar woonde, een weduwe, die na 't vertrek van haar kinderen even eenzaam was achtergebleven als zijzelf.

De jaren die haar nog van dit ideaal scheiden - vóór haar 65ste jaar had ze geen recht op pensioen, tenzij haar gezondheidstoestand het eischte - bracht ze door, zwoegend aan een taak, waarvoor haar krachten eigenlijk te kort schoten. En de gevolgen bleven niet uit. Ze werd knorrig en zeurig en haar arme klas moest het natuurlijk in de eerste plaats ontgelden. Ze had er wel oude-mannetjes en-wijfjes van willen maken, die den heelen dag muisjesstil bleven zitten, terwijl zij op haar gemak de dagelijksche portie wijsheid in hun hoofdjes kon stoppen. Nu dat eenmaal niet zoo gemakkelijk ging, was ze dag in dag uit in een ontevreden stemming en deed niet anders dan mopperen en knorren op de arme schapen. Nooit kwam er een lachje op haar gezicht, nooit maakte ze eens een grapje. Een troep galeislaven kon niet strenger geregeerd worden als die veertig kinderen.

De klas reageerde hierop, zoals al wat leeft reageert op een onvriendelijke behandeling, 't Was nog een geluk, dat het kinderen waren, waarmee ze te doen had en geen volwassenen, 'k Geloof niet, dat ze zich bewust waren van 't onrecht dat hun dag aan dag werd aangedaan; noch zelfs, dat ze echt een hekel aan 'hun juffrouw' hadden. Maar hun ziel hielden ze stijf voor haar gesloten, geen kind kwam haar z'n geheimen toevertrouwen of haar raad vragen in die allergewichtigste kwesties, die een kinderhartje kunnen bezighouden. Koud en onverschillig kwamen ze 's morgens 't lokaal binnen, waar ze verwelkomd werden door de scherpe stem van juffrouw Spaans, die haar eerste standjes uitdeelde: 'Antje, ik heb je al wel honderdmaal gezegd, i n je bank en niet er naast. Ik kan dat gedraai voor m'n oogen niet velen' - 'Ga je voeten nog eens vegen, Piet. Zie je z e l f nu niet, wat voor vuile stappen je overal zet!' - 'Zoo, en waarom heb jij je schoolgeld nu n o g niet bij je?' ..... Dan voelden ze met weerzin de drukkende atmosfeer weer over zich neerdalen, maar wie die atmosfeer zoo vergiftigde, dat vroegen ze zich gelukkig nooit af. Ze wisten niet beter, of 't was nu eenmaal niet anders in school.

Maar hun behoefte aan vertier en vrolijkheid, die moesten ze nu wel op hun eigen manier uiten. Mocht er nooit eens hardop een grapje gemaakt worden, goed, zij konden ook wel stiekem grapjes maken, van die kleine stoutigheidjes, die de juffrouw vooral niet zien mocht. Schijnbaar over hun leien gebogen, teekenden ze in 't geniep poppetjes, meest onschuldig, ook wel eens stout: 'de juffrouw met een lange neus', 'de juffrouw

met een bochel', soms nog wel leelijker. Bij de mondelinge lessen waren ze onoplettend, voerden kattenkwaad uit onder de bank, lieten een doos vol rupsen los, knoeiden met inktpropjes.

Zoo deden de gewone huis-, tuin- of keukenkinderen. De brutale rekels maakten het nog een graadje erger, dat werden kleine schavuiten. De tragen van geest sliepen heelemaal in: de excessen groeiden onbelemmerd uit. Zelfs de suikerpoppen waagden af en toe een ondeugendheidje, waar ze zichzelf dan heele helden om vonden, 't Aanvallige engeltje zat er stil bij: het had z'n macht en kracht verloren.

Juffrouw Spaans vocht als een held tegen al die ongerechtigheden. Den heelen dag regende 't standjes en afkeuringen, steeds waren de hoeken van 't lokaal gegarneerd. Ja, vaak kwam ze zelfs hoekplaatsen te kort; dan werd de veroordeelde naar 't portaal verbannen, soms zelfs naar 'de bovenmeester' gestuurd. Nooit liep haar klas om vier uur gewoon leeg zooals bij een ander: al werd 't ook half vijf of vijf uur, het werk moest net zoolang overgemaakt worden, tot 't goed was. Vooral op 't schriftelijk werk was ze precies: geen autoriteit zou op haar, Juffrouw Spaans, een aanmerking kunnen maken, dat 't werk van haar klas niet netjes was; liever scheurde ze twee keer achtereen het slordige blaadje uit 't schrijfboek en liet het schreiende kind nog eens voor de derde keer beginnen.

Wat ze echter ondanks haar uiterste krachtsinspanning niet kon verhinderen, dat was de verwildering die over de kinderen kwam, zoodra ze de vrijheid kregen. Als losgelaten duivels stormden ze de trappen af, el-

kaar duwend en stompend om 't eerste buiten te zijn. In 't speelkwartier gedroegen zij zich volslagen bandeloos: vechtend en tierend en woest dooreen hollend. En als juffrouw Spaans dan de steelsche blikken van haar collega's zag, wist ze haar figuur niet beter te redden dan op die 'ellendige' klas af geven, die klas waar geen kind van deugde en zooals ze er nog nooit een gehad had. 'Tuig is 't!' herhaalde ze steeds met haar schrille overslaande stem en een door zenuwen vertrokken gezicht.

En in dezen toestand was het, dat zij de klas achterliet, toen zij den winter daarop na een ernstige keelaandoening eenige maanden verlof moest aanvragen.

Volgens den gewonen gang van zaken kreeg de klas een 'tijdelijke'. 'Gelukkig voor die kinderen!' zeiden de collega's onder elkaar, toen ze 't vroolijke jonge ding zagen.

Mies van Dijk was een verwend eenig dochttertje. Ze had voor onderwijzeres geleerd, omdat 'Pa' vond, dat ze toch iets moest uitvoeren. En om dezelfde reden had ze naar deze tijdelijke betrekking gesolliciteerd, 't Wachten was toch op Johan's aanstelling en - 't spijkerde meteen aardig bij! Zoo'n uitzet, dat viel nog niet eens mee.

's Avonds liepen ze samen een straatje om.

'En hoe is 't je vandaag bevallen op die nieuwe school?' vroeg Johan.

'Afschuwelijk! 'k Heb nog nooit zulke akelige, stugge kinderen gezien. En ongehoorzaam, dat ze zijn! Je kunt wel aan het straf-geven blijven!'

‘Als je je er maar niet te veel mee vermoeit’, zei hij bezorgd. ‘Was 't misschien maar niet verstandiger, er voor te bedanken?’

‘Bèn je!’ Ze lachte hartelijk. ‘Wees maar niet bang, hoor, ik zal me heusch niet druk maken om die wurmen, 'k Heb m'n gezondheid veel te lief, die kan ik later in Indië er niet bij missen’.

Onder de lantaren wisselden ze een verliefde blik. En vol teederheid dacht hij: ‘Wat is ze lief! Enkel om mij denkt ze! Voor mij alleen wil ze gezond en sterk blijven!’

Neen, de brave jongen hoefde zich heusch niet ongerust te maken. Z'n meisje-lief zou haar gezondheid niet in de waagschaal stellen voor haar klas. Doodsch en saai als een automaat deed ze haar werk, zonder er zich ooit heet of koud om te maken. Ze liet de kinderen lezen, schrijven, rekenen; maar of ze goed lazen, netjes schreven, zonder fouten rekenden, wat kon haar dat schelen? Of ze opletten, of ze hun best deden, of ze wat leerden, ging haar dat soms aan? Van negen tot vier was zij in de klas; wie kon verder nog iets van haar eischen? Dat ze zich zou inspannen voor die ongelukkige schapen van kinderen? Verbeeld je!

Zoo was de klas dus van kwaad tot erger vervallen. En 't was, of je 't den kinderen kon aanzien. Wie onder de les 't lokaal binnenkwam en 't wanordelijke zitten, 't brutale kijken, 't grinniken en 't mekaar aanstooten opmerkte, wie 't meer dan schandelijke schriftelijke werk even inkeek, wie ze 's middags als losgelaten vrijbuiters over de gangen en portalen zag benderen, die had er meteen z'n bekomst van.

‘t Schijnt toch niet enkel aan juffrouw Spaans gelegen te hebben,’ moesten de collega's nu toegeven. ‘Foei, wat een ongunstige elementen zitten daar tusschen! Als je alleen maar die gezichten ziet!’

Mies bleef er volmaakt kalm en onbewogen bij. Zelf was ze de eerste, die toegaf, dat haar klas in elk opzicht beneden peil was. Maar zonder blikken of blozen schoof ze alle schuld op rekening van haar voorgangster.

‘t Was een bende, toen ik er in kwam!’ zei ze. ‘Er zitten geen drie ordentelijke kinderen in die heele klas’.

't Leek wel, of de kinderen voelden, hoe ze mishandeld werden. Bij hun vorige juffrouw waren ze lastig en rebelsch geweest, omdat hun jeugd en hun behoefte aan vrolijkheid in de verdrukking kwam. Ze hadden niet van haar gehouden - maar ze hadden toch ook geen hekel aan haar gehad. Deze echter, ofschoon ze lang zooveel standjes niet gaf, haast nooit schoolblijvers hield en zelfs 't slechtste werk niet overmaken liet, deze haattten ze eenparig, zonder eenige uitzondering.

Als ze maar gedurfd hadden! Maar - en dat was ook de eenige reden, waarom de klas nog niet openlijk tot opstand oversloeg - ze konden haar niet aan. Er was iets koude en cynisch in haar, dat de kinderen verbijsterde en temde. Zij kon ze zoo uit de hoogte met een enkel woord bespotten en vernederen, dat ze zich klein en neergezet voelden. Wie zoo'n scherp woord kreeg, die steeg 't bloed naar 't hoofd, terwijl de heele klas lachte uit leedvermaak. En dan was zoo'n kind verder den heelen dag onschadelijk: het had z'n portie gehad, 't Eenige wat ze nog wel durfden, en waar ze

dan ook gretig gebruik van maakten, dat was: zich wreken buiten de school. Menigmaal werd ze bij 't naar huis gaan nagescholden en uitgejouwd, dag aan dag vlogen haar de steentjes en kluiten modder om de ooren. En keerde zij zich verwoed om, dan waren 't nooit haar eigen lievelingen geweest: die stonden veilig om 't hoekje van een slop of portaal en genoten in stilte, terwijl hun vriendjes van 't schaul in de Kerrekstraat' of van 't Raumsche schaul' 't zaakje voor hen opknaptten. De 'hajle straat' wist het immers, dat 't een 'kring fen e' waaf' was?

Arme klas! Ze stond al aan 't randje van den afgrond. Een mand aangestoken appels was 't, zelfs de besten deugden niet meer.

En niemand die een hand uitstak, om haar te helpen. De ouders belegden geen vergadering en dienden geen klacht in. 't Hoofd zei tegen den schoolopziener: 't Is een moeilijke klas; er zitten verkeerde elementen in.' Hij zelf was huiverig om er een schooltijd in les te geven.

Hoe 't verder gegaan zou zijn, als toen niet Johan's lang verwachte benoeming afgekomen was....

Mies van Dijk eclipseerde, zonder een woord van afscheid tot de kinderen, wat eigenlijk ook nog maar 't verstandigste was.

En, daar juffrouw Spaans nog steeds niet opknapte - de dokter praatte al over pensioen nemen en iedereen voelde wel, dat 't daarop uitdraaien zou - werd er in afwachting van deze vacature zoolang maar een andere 'tijdelijke' aangevraagd.

Toen de aanvraag het gemeentehuis bereikte, wilde het blinde toeval, dat per ongeluk ook nog wel eens iets goed doet, dat no. 47 van de 'lijst der tijdelijke leerkrachten', mej. J.C. Hoogewerf aan de beurt was. En dus werd de leiding der klas nu opgedragen aan Han Hoogewerf, die vol idealen deze taak aanvaardde.

Zóó monter stond 't jonge gezichtje, toen ze zich 's morgens voor schooltijd aan de collega's kwam voorstellen, dat niemand het hart had, haar te waarschuwen voor de bende, waar ze in terecht was gekomen. 'Ze zal het zelf gauw genoeg merken', troostten ze zich.

Nu, ze merkte ook wel iets, al wist ze zelf ook niet recht, wat. Ze vond 't een 'rare' klas. Die kinderen keken zoo vreemd en deden zoo ongewoon. Ze waren luidruchtig en toch niet vroolijk, een grapje verstonden ze niet, een goed woord scheen geen vat op ze te hebben. En lieve hemel, wat zag dat schriftelijke werk er uit!

In 't speelkwartier liep een der jongens dadelijk een groote buil op. Gelukkig, dat ze 't zag, want, vreemd genoeg, hij kwam er niet mee bij haar. 'Heb je geen zakdoek?' vroeg ze en haalde haar eigen voor den dag.

't Hoeft niet,' zei de jongen stug en trok onwillig z'n hoofd terug, toen ze er de natte compres op legde.

Maar ze begreep z'n bedoeling niet en zei: 't Hoeft wèl! Als je 't er niet op laat zitten, krijg je zóó'n dik oog! Het moet nat en koel blijven'.

Toen ze zich omkeerde, zag ze, hoe een lange slungel bezig was, een der meisjes een arm om te draaien; twee andere waren aan 't vechten geslagen en dreigden elk oogenblik met 't hoofd op de steenen te smakken; een

eind verder sloeg er een in volle vaart voorover en viel een gat in z'n knie.

Ontdaan riep zij de klas bij elkaar en niet zonder moeite kreeg zij ze in de rij en daarna mee naar binnen.

‘Foei, Foei! was dat nu spelen?’ zei ze, toen 't troepje weer in de bank zat. ‘Ik zal jullie morgen een mooi spel leeren, waar je allemaal aan kunt meedoen: een wedstrijdspel met twee ballen. Neen, geen voetbal; heb maar geduld tot morgen, dan zul je 't wel zien’.

Toen riep ze den jongen met de bloedende knie. ‘Kind, wat ziet dat er uit!’ riep ze meewarig. ‘Is er hier geen verbandkistje in de kast?’ ‘A, juffrau,’ hield de jongen zich groot, onder 't gegichel van de klas, ‘da doene waj sau!’ En hij veegde met z'n mouw het bloed wat af en trok er z'n vuile, kapotte kous weer overheen.

‘Zoo,’ zei ze kordaat, ‘maar w i j doene dat n i e t zoo!’ En ze haalde bij 't Hoofd de kist met verbandstoffen, waschte de wond uit en legde een keurig verbandje aan.

In 't hart van den jongen smolt iets. De klas keek toe met groote belangstelling, maar nog grooter verbazing. Zoo iets had ze nog nooit beleefd. Jufvrouw Spaans had vreeselijk gemopperd en geknord en ten slotte nijdig gewenkt: ‘Ga maar naar de kraan, om je af te wasschen.’ Die andere had van geen verwonding ooit eenige notitie genomen: wilden ze vallen en zich bezeeren, dan moesten ze 't maar weten. Maar deze? Wat was er dat nu voor een?

De klas verbaasde zich hoe langer hoe meer. ‘t Nieuwe mins’ knorde niet, maakte geen standjes. Maar ook schold ze niemand uit, en hield je niet voor den gek.

En, op 't eind van den middag vertelde ze een verhaal!! Zoo maar! Een pracht van een verhaal: van een prinses en een kabouter! Vreeselijk grappig was het, en voor 't eerst sedert maanden schaterde er gelach door de klas, waar niets leelijks in school.

Han Hoogewerf had geen flauw vermoeden van de verbazing, die ze bij de kinderen opwekte. Ze ploeterde met 't onordelijke, onoplettende troepje den heelen dag om en vond, dat 't baantje toch eigenlijk niet gemakkelijk was. Dat zei ze ook tegen haar moeder, toen ze 's middags doodaf van vermoeidheid thuis kwam en dadelijk na eten onder de wol kroop. En den volgenden dag en den derden en vierden vond ze 't er nog niet gemakkelijker op worden. Toch gaf ze den moed niet op, bleef vriendelijk en geduldig tegen de kinderen en - als 't haar te machtig dreigde te worden, als er zoowat geen kind meer was, dat naar haar luisterde - dan haalde ze haar laatste troef uit: ze ging vertellen! Want intuïtief voelde ze, dat ze met straf bij deze kinderen niets zou bereiken, omdat de stakkers daarvan reeds veel te veel hadden gehad.

Zoodra ze dan begon: 'Heel lang geleden - leefde er eens een oude koning.....' of: 'Ik heb eens een jongetje gekend - die lustte niets anders dan pannekoeken,' dan voelde ze, hoe ze als met een magneet de kinderen naar zich toe trok, hoe ze meteen hun volle aandacht in beslag nam. En dan, na een minuut of tien, dan kon ze plots vol schrik op haar horloge kijken: 'Maar kinderen wat is 't al laat! En we moeten nog lezen ook! Gauw je boeken op tafel! Als jullie allemaal goed je beurt geweten hebt, vertel ik straks verder.'

En dan had zij ze voor dien middag weer gevangen.

Langzaam-aan begon de klas wat te bekomen van haar verbazing en raakte zij er aan gewend, een opgewekt gezicht te zien en een vriendelijke stem te hooren. En 't kille en ijzige in de hartjes ontdooide, de leelijke blik in hun oogen, de stuursche trek op hun gezichten, 't verdween bij den een na den ander. Op straat kwam er al eens eentje 'de nieuwe jufvrouw' tegemoet springen, voor schooltijd waren er al een paar, die haar wat te vragen of te vertellen hadden. En op een middag bij 't naar huis gaan, bedacht ze opeens met voldoening, dat ze dien dag geen enkel incident had gehad: alle lessen waren rustig en kalm verlopen. 'Ze beginnen zeker aan me te wennen', dacht ze in haar eenvoud. En tegen haar moeder zei ze: 'k Geloof wel, dat ik op de goeie weg met ze ben, het wagentje stoot en botst al veel minder dan de eerste dagen'.

Van toen af had ze 't gewonnen. Er kwamen nog wel eens moeilijke oogenblikken, natuurlijk, en zelfs nog vrij vaak in 't begin. Maar de rustige ordelijke dagen zonder stoornis kregen toch meer en meer de overhand. En dat is een resultaat, waarmee zelfs de meest ervaren onderwijzer tevreden moet wezen. Want: kinderen blijven kinderen en - 't vak is moeilijk.

Het langst had ze te tobben met 't schriftelijke werk: de slordigheid en het knoeien kòn ze hun haast niet afleeren. Maar aardig was 't om te zien, hoe ze ook hier steeds meer veld won en welke krijgslisten ze gebruikte, om haar doel te bereiken.

Met het schrijven b.v.! De verknoeide schrijfboekjes vol vlekken en krassen met hun verformfaaide blaadjes

en omgekrulde hoeken gooide ze in de prullemand en ieder kind kreeg een gloednieuw boekje vóór zich met z'n naam er op in sierlijke krulletters. Bovendien liet ze de inktkokers schoonmaken en opnieuw vullen. En toen deelde ze ook nog nieuwe pennen uit!

Welk kind zou bestand zijn tegen die verleiding, om extra z'n best te doen? 't Werden dan ook 'prachtige' blaadjes. En bij 't nakijken liet zij zich ook niet onbetuigd. 'Nee maar kind, wat is dat woord mooi uitgevallen, heb jij dat geschreven, of ik? Hoor eens, daar moet ik een rood streepje onder zetten, dan kan ik het gauwer terugvinden.' En zoo kwamen er heel wat 'roode streepjes.' Maar bij één boekje deed ze, of ze schrok. 'Maar Mien! dat lijkt wel een blaadje uit een album! En weet je, wat nu nog op zoo'n keurig albumblaadje hoort? Een plakplaatje. Hier, in den linkerbovenhoek. Kom mee, dan mag je er zelf een uitzoeken'.

Een verguld bloemenmandje vol hemelsblauwe vergeet-mij-nietjes en met een fladderend wit duifje op het hengsel! De heele klas tot zelfs de grootste jongen keek afgunstig. Den volgenden dag kon ze zes plaatjes plakken. En na een paar dagen moest ze zeggen: 'Daar hoorde eigenlijk een plakplaatje bij. Jammer, dat ze op zijn'. Maar toen had ze 't kunstmiddeltje ook al niet meer nodig: De kinderen deden t o c h hun best.

Al een paar maanden is Han Hoogewerf zoo aan 't werk. En de klas - is weer een gewone klas. Er zitten weer deugnieten in en brave-hendrikjes en woelwaters en suikerpoppen en luilakken en jeugdige eierzuchtigen.

En 't gros bestaat weer uit gewone ordentelijke schoolkinderen.

De klas zelf weet misschien niet eens meer, dat ze 't vroeger anders - en minder goed - gehad heeft. En stellig en zeker weet ze niet, van welk gevaar 'de juffrouw' haar gered heeft.

En evenmin heeft deze van eenige andere zijde ooit het bewijs gekregen, dat haar werk waardeering heeft ondervonden. Geen deputatie der ouders is haar een bloemstuk komen overhandigen, geen der autoriteiten heeft haar namens de gansche natie zijn oprechten en innigen dank betuigd. Zelfs heeft ze geen gratificatie op haar salaris ontvangen.

Zijzelf zou zoo iets ook allerminst verwachten. Ze gaat elken morgen met lust aan het werk en geeft er zich niet eens rekenschap van, hoe nuttig en zegenrijk dit toch eigenlijk is.

Maar de collega's zeggen onder elkaar: 'Dat heeft ze'm kranig geleverd. Dat 's een puike, hoor, een van de bovenste plank!'

‘Sinter-Claes.’

Eigenlijk is de voorpret altijd het allermooiste.

't Begint zoo in de tweede of derde week van November. Dan komen ze op een goeien dag opgewonden de klas binnenstormen:

‘Juffrau, Sinniklaas is 't 'r al! In de mellekslon is-tie.’

‘Ja juffrau, 'k heb 'm auk gesien.’

‘En Swarte Piet het-ie auk weer baj 'm’.

Dat is het geluid, waar je als ervaren onderwijzeres op wacht, zooals de natuurliefhebber in de lente naar 't eerste gefluit van vink of lijster speurt. Want vanaf dat oogenblik zijn ze ‘in de stemming’, slikken ze met graagte alles, waar je ‘Sinterklaas’ bij te pas kunt brengen, bedelen ze om een ‘Sinterklaas-verhaal’, en ‘of ze nou de Sinterklaasliedjes niet mogen zingen’.

En in de weken, die dan komen, is er op school niets en alles met ze aan te vangen. Niets, waar het betreft rustig opletten om iets nieuws te leeren, want daar zijn ze te ongedurig en te opgewonden voor. Alles, wanneer het er om gaat, zich eens extra in te spannen voor één enkele les.

Er staat b.v. voor 't laatste half-uur ‘schrijven’ op 't lesrooster. Dan zeg je geheimzinnig: ‘Jongens, weet je, wat we eens moesten doen? We gaan eens héél erg

ons best doen met 't schrijven.... en dan laten we om vier uur de schriften open op tafel liggen!’

Meer hoeft je heusch niet te zeggen, de sufste uit de heele klas heeft je ook al lang begrepen. En je hoeft ook niet om te kijken, of ze wel opletten, als je met groote krijtletters 't voorbeeld op 't bord gaat schrijven. Natuurlijk kies je, als 't even kan, iets toepasselijks, b.v. ‘sint’ of ‘piet’. Wil je ze heelemaal op kookpunt brengen, dan slijp je ook nog de potloodpunten wat bij, of je deelt nieuwe pennen uit. En laat ze dan getroost hun gang maar gaan.

Met kleuren als boeien en de punt van hun tong opgekruld als bij een heraldieken leeuw zitten ze te werken. Ieder wil het ‘t mooiste’ doen, nieuwsgierig loeren ze, of hun buurman 't soms ‘nog mooier’ krijgt. En als de bel gaat en ze staan in de rij om naar huis te gaan, dan kijken ze bij de deur nog eens vol belangstelling over de rijen banken, waar al die schrijfboekjes zoo open liggen uitgestald.

Den volgenden morgen is de betoovering verbroken. Onverschillig gaan ze op hun plaats zitten, kleppen hun schrijfboekjes dicht en bergen 't in hun kastje. Maar zoodra de bel gegaan is, draai je heel argeloos het bord om.... en valt zelf haast achterover van schrik!

Want daar staat in sierlijke krulletters: ‘Sinterklaas vindt, dat jullie heel netjes geschreven hebt’, en daaronder: ‘Jullie moet maar eens in den schoorsteen kijken.’

't Effect mist nooit. Hun mondjes gaan open, hun oogen glimmen. Vol ontzag staren ze op de getooverde letters.

Dan zeg je zoo langs je neus weg: ‘Ja, eigenlijk wou ik op dezen kant sommen gaan opschrijven. Zullen we 't maar uitvegen?’

‘He naj, he naj, juffrau, niet uitfajge! staan late!’ smeekt het koor.

‘Nu, dan moeten de sommen maar zoo lang op 't andere bord. Kun jullie ze dan allemaal wel zien?’

Natuurlijk kunnen ze dat, en geen kind heeft nu te klagen ‘dat 't zoo glimt’.

Dan ga je rustig met ze aan 't werk. Maar ze zijn niet voldaan, die onderste zin spookt hun door 't hoofd. Eerst smoezen ze er met elkaar over, dan kijken ze je eens aan. Waarom zeg je nu niets? Je hebt het toch ook gelezen!

Eindelijk trekt één de stoute schoenen aan, steekt den vinger op. ‘Juffrau, d'r staat, datte me in den schaurstajn motte kaake.’

Hevig geknik bij al de anderen. ‘Ja, juffrau, sien u maar sellef.’

Je houdt je nog ongeloovig. ‘Zou Sinterklaas dan de schoorsteen h i e r bedoelen?’

Ze knikken, dat hun hoofd er haast af rolt. Vast en stellig gelooven ze van ja.

‘Nu, dan moeten we maar eens kijken. Wie durft de schuif op te trekken?’ (Als ‘schoorsteen’ fungeert in zulke gevallen de koker van 't ventilatie-toestel.)

Liefhebbers bij de vleet. ‘Weet je wat, dan mag Piet de schuif openmaken en Annie mag er onder kijken.’

Ademlooze stilte. Piet trekt de voorhang weg, Annie duikt in de luchtkoker, komt vuurrood weer boven en... houdt een groote zak omhoog!

De vreugdekreet, die dan door de klas vaart, is heusch de paar kwartjes wel waard. En als even voor twaalven de borstplaatjes worden rondgedeeld, worden ze eerst met aandacht om en om gedraaid en bekeken en dan door menig kind eerst in den zak gestoken, om ‘aan Moeder te laten zien.’ En in elk geval proeven ze allemaal wel, dat ze veel lekkerder smaken dan ‘gewone’ borstplaatjes.

Als ik wat te zeggen had, zou ik de kinderen nooit Sinterklaas laten zien. 't Is waar, zij zelf vinden 't heerlijk en op een groot Sinterklaasfeest kan hij misschien moeilijk gemist worden. Want hij is en blijft ‘het’ glansnummer en zoodra hij verschijnt in 't rood en goud, met z'n gekrulde staf en lange witte baard, vooral niet te vergeten met z'n wonderlijken zwarten Piet, stijgt immer de vreugde ten top.

En toch! Zou 't voor ons ook wel goed wezen, onze idealen verwezenlijkt te zien! Blijft Sinterklaas niet het meest verheven, het oppermachtigst, zoolang hij zich niet heeft vertoond en ze niet in de gelegenheid zijn geweest, z'n gezicht en z'n stem, z'n kleeding en manieren nauwkeurig, ja soms critisch, gade te slaan?

En nu praat ik nog niet eens van het ‘veredelende’ voorbeeld, dat sommige gehuurde Sinterklazen, verkleede slampampers, in de groote stad kunnen geven, 't Is mij wel eens gebeurd, dat een kind 's morgens opgewonden naar mij toe kwam:

‘Juffrau, sa'k u nau es wat segge, Sinniklaas het gisterafend wät erreg gefochte! Huisch waar juffrau, in de lunsbar op de Rausegracht, me broertje was 't er

sellef baj, want die moch mit me Aume maj. En toe was tr soo'n fint en die maakte als maar rusie tege Sinniklaas en toe heppie 'm bajtgepakt en de deur uit gesmajte.'

't Leukste was, dat dit feit den heiligen bisschop in 't minst geen afbreuk deed in de oogen van dit kind. Integendeel, 't vergrootte zijn aanzien, dat hij 'zoo'n graute fint' nog de deur uitzetten kon. Maar voor subtieler, meer idealistisch aangelegde kinderen zou niemand toch zoo'n tafereel wenschen.

En hoe verwarrend werkt het groote aantal Sinterklazen dat de kinderen uit de groote stad in die weken voor zich zien, op hun geloovend gemoed!

'Mot u 's kaake, juffrau, wat een maui printeboek. Raaj es fan wie ik 't gekrajge heb? Fan Sinniklaas, die is baj Fraum en Drajsman, en 't is dr de hajle dag sau fol, je mot wât dringe, om dr in te komme.'

'Ja juffrau, ik het 'm auk al gesien, in de poffertjeswinkel!'

'In de poffertjes-winkel? Hoe ken dat nou? Da's fast niet de 'echte'.

'Niet de echte? En 'k het sáú'n bromtol fan 'm gehad!

Ja, dan wordt de zaak ingewikkelder, Want, 'sáú'n bromtol' die krijg je toch maar niet zoo van de eerste, de beste. Daar moet Sinterklaas toch wel op de een of andere manier de hand in gehad hebben. En als ze er dan heelemaal niet meer uit wijs kunnen, komen ze bij mij.

'Juffrau, seg u nau 's, ken dat nau? Sinniklaas ken toch niet baj Fraum en in de poffertjes-winkel allebaj

teglaak wajse?’

Zoo lang het kan, houd ik mij altijd wijselijk buiten alle discussie. Maar als ze me erg in 't nauw drijven, moet ik wel wat zeggen, En dan red ik mij er maar zoo goed mogelijk uit:

‘Ja, zie jullie, ik geloof dat Sinterklaas in sommige winkels al wel van te voren wat speelgoed neerzet voor zoete kinderen. En misschien vraagt hij dan wel aan een van de andere bisschoppen, om dat voor hem uit te deelen. Maar op Sinterklaasdag dan komt hij altijd zelf. En ik heb een brief van hem gehad: als jullie erg goed oppast, dan komt hij misschien ook hier op school.’

Zoo promoveer ik dan de Sinterklaas, die op school verschijnt, tot de ‘echte’. Nu, 't is er tenminste een, die z'n waardigheid weet op te houden, die niet vecht en niet plat spreekt en in zooverre is hij ‘echt’, dat hij niet uit baatzucht zijn rol speelt, maar uit liefde voor de kinderen belangeloos zijn tijd en moeite er voor geeft. En toch vrees ik, dat in menig pienter bolletje wel eens twijfelend de vraag rijst: ‘Zou dit nu wel de “echte Sinterklaas” zijn?’

En toch, hij bestaat wel voor de kinderen, de ‘heele echte’. Wie dat dan wel zou wezen?

Verbeeld je eens, dat Sinterklaas in 't hartje van den zomer viel, als de kinderen bij daglicht naar bed toe gaan en ze zoo vroeg niet wakker kunnen worden, of 't is alweer licht! Wat zou er dan van dit mooie, mystieke feest terechtkomen?

Of, je kunt de zaak ook omdraaien. Zou deze allerliefste sage ooit ontstaan zijn, als 't niet dezen tijd van

't jaar de grootste helft van den dag zoo geheimzinnig donker was, als de wolken niet zoo langs den hemel joegen en de stormwind niet zoo om 't huis heen bulderde?

In de wisselende schaduwen, die 't maanlicht dan werpt, in 't huilen van den wind door den schoorsteen en 't kletteren van de regenvlagen op het dak, in 't rammelen aan deuren en vensters, ziet en hoort het kind nog heden den 'echten' Sinterklaas, zooals de primitieve volken vroeger aan het uitspansel en in de natuurverschijnselen hun goden herkenden. En als je daarvan de verhalen hoort, dan zie je 't ontzag en den heiligen eerbied diep in hun wijdgeopende oogen.

'O juffrau, 'k ben toch soo geschrokke gisterafend! Me sussie wou niet na bed en toe dwong se om op te blijfe (natuurlijk zijn ze 't nooit zelf geweest, want dan zouden ze 't wel uit hun hart laten om 't je over te vertellen) en toe opeens riep Sinniklaas door de schoorsteen: 'Wi je wel is gauw soet wese!' En we hadde 't allemaal gehoord, en me moeder ook!'

Of 'Nau he 'k Sinniklaas ècht gezien juffrau. Toe 'k baj ons op de gracht liep, sag 'k 'm an de auferkant bofe op de huise. En se paard had sùkke lange pautel!' (Hun verbeelding ziet 't altijd reusachtig groot, ze zeggen nooit: 'Sinterklaas leek zoo klein boven op 't dak', 't is altijd: 'Sinterklaas had sàu 'n hauge muts op', of 'Swarte Piet droeg sàu'n graute sak op se rug!')

Ook daarom is deze Sinterklaas zoo 'echt', omdat hij 'alles van je weet'. Ben je stout geweest, heb je iets leelijks uitgehaald, dan kraakt hij 's avonds op de trap en klopt tegen de ramen. En er is geen sprake van, dat

je hem om den tuin leiden of wat voorjokken kan, hij wèet 't, dat voel je aan 't bonzen van je eigen hart. En ook al heb je goed opgepast en ben je den heelen dag tevreden over jezelf geweest, als je dan 's avonds over het donkere portaal moet, of je ligt in je eentje op de slaapkamer, dan herinner je je opeens het zwarte plekje in je ziel en je weet zeker, dat Sinterklaas 't ook gezien heeft en met een rilling over je rug hol je de veilige huiskamer binnen of trek je de beschermende dekens over 't hoofd.

En als je d a n den volgenden morgen wakker wordt.... en je vindt wat in je schoen! Een appel! een suikeren beestje! een stuk koek! Wat een zalig gevoel, dat Sinterklaas niet meer boos is, dat hij ook geweten heeft, hoe 'n spijt je hadt van je stoutheid, en het nu heeft vergeven.

Ja, deze Sinterklaas, die leeft in de fantasie en het geweten van ieder kind, dat is toch eigenlijk pas 'de echte'.